



Universitätsbibliothek Paderborn

Annalium Paderbornensium Pars ...

Complectens Inprimis Fusiorem Episcoporum Paderbornensium, Deinde Succinctiorem Historiam Reliquorum Per Westfalianum Antistitium, Tum Res Gestas Aliorum In Eadem Hac Regione Clarorum Virorum, Postremo Pontificum, Imperatorum, Principum &c. Gesta, maximè ea, quæ Westfalianum contingunt

Ab anno Christi 1228. usq[ue] ad annum 1500.

Schaten, Nicolaus

Nevhvsii, 1698

Liber XIII. [1321 - 1361]

urn:nbn:de:hbz:466:1-31195



ANNALIUM
PADERBORNENSIVM
LIBER XIII.

BERNARDVS
V, Comes Lippiensis
XXVIII.

BALDVINVS
Dynasta Steinfurdensis
XXIX.
EPISCOP. PADERBORN.



BERNAR.



BERNARDVS

V⁹, Comes Lippiensis
XXVIII.

EPISCOP. PADERBORN.

Annus Christi 1321.

Joannis XIIII Pont. 5.
Ludovici IV & Frid. III. Reg. 8.
Bernardi V Ep. Paderb. I.

Bernardus tertius ex Comitibus Lippiensibus Episcopus Paderb.



Aud multum ab excessu Theodorici delibera-
tum de Successore, quando jam ante omni-
um suffragiis designatus Bernardus Majonis
Ecclesiae nostrae Praepositus; vir qui à primis
annis in hoc Clero enutritus, ob virtutum me-
rita ad supremam hanc Praepositi dignitatem
elevatus erat. Quo in munere, ob singularem
prudentiam auctoritatemque, tempore dissili-
dij, Tutor Paderbornensis Ecclesiae delectus
fuerat; ejusque consilio ardua quæque Guntherus & Theodoricus
antecessores Episcopi ejus administrarunt. Idem & tertius ex Lippi-
ensium Comitum familia, post Bernardum IV. & Simonem I. Pader-
bornensis Episcopus, natus patre Simone I. Lippiensium Comite.
Frater illi fuit Simon II natu major, idemque paternorum bonorum
heres ac stirps; ex qua ad hunc diem Lippienses Comites propagati:
fratres præterea habuit Hermannum Praeposatum Huxtiensem,
Theodoricum & Henricum ordinis Crucigerorum equites.

Initia Episcopatus & Vasalli eius.
Gobeli. et al. 6, c. 68°

Principatus gubernationem, quam Bernardus in xx annum
prudentia & felicitate armorum clarus produxit, magnis animis ag-
gressus est; peracta enim inauguratione, convocavit vasallos & cli-
entes diœcesis, ut Gobelius noster scribit; quos inter primarij me-
morantur Landgravius Hassia, Henricus Comes de Waldegg, Her-
mannus

mannus Comes de Everstein, Guntherus Comes de Swalenberg, Comes de Retberg, Otto Comes de Ravensberg, & Bartholdus Domicellus de Büren, à quibus juramentum fidei solemnī ritu in conventu ordinum præstitum. Ac Landgravius quidem, quod recens, ut supra relatum est, castrum Shoneberg, *castrum Dreidenborg, ^{*al. Shonen-}
^{borg.} sylvamque Reinerswalt fiduciario titulo ab Episcopo Paderbornensi acceperat, jurejurando sancte fidem obsequiumque Ecclesiæ Paderbornensi obligavit.

Sub id tempus ejusdem anni Mcccxxi, quo Episcopatum in- Quæ Co-
gressus est Bernardus (ut in veteri feudorum libro, & certis tabulis mes Ra-
consignatum est) postridie D. Liborij Comes Ravensbergensis feudi vensberg.
titulo ac beneficio accepit à Bernardo Episcopo Satrapiam Sparen- aliquæ
bergensem, venationem in sylvis, & decimas, quas jam feudi bene- feudi titu-
lo à Ber-
ficio ab aliis Episcopis tenebat. Deinde cessere Comiti in feudum nardo ac-
arx ipsa Sparenbergensis, Bilfeldia, & domus Dyken in ericeto Sen- ceperint.
næ. Postremò prædium Borichusen, ac decem Colonorum domi-
cilia in ericeto Sennæ incendio deformata, unaque cum his sylvæ &
nemora circumposita. Alharto verò militi de Busche decimæ in Wad-
denberg & Barch, curia Braeck cum duobus prædiis, tribus piscinæ,
agrisque in Worden. Magnæ olim Episcoporum opes per montes
Teutonicos & subiectam planitem, quæ majores aspicerentur, si
perinde constareret, quantum Lippiensibus Comitibus, à tot consan-
guineis Paderbornensibus Episcopis feudi titulo datum sit.

Pridie subinde D. Martini Bernardus Episcopus Brakelensis Bernardus Ep.
ob fida hactenus obsequia, Episcopis & Ecclesiæ suæ præstitis, in- Brakelen-
staurat omnia privilegia, quotquot ea à superioribus Episcopis civi- sium pri-
tati data fuerant; cuius rei tabula apud nos extant, Episcopi sigillo vilegia
communitæ. At nihil per initia Episcopatus impensis prudentius confir-
que agebat Bernardus Episcopus, quām ut ordinum suorum vicino- mat.
rumque Comitum, & clientum urbiumque animos conjunctos de Vicinos
vinetosque haberet; versabat enim cum animo urbem Paderbor- sibi Comi-
nensem ad obsequium reducere. Commune tum id urbium Episco- tes & No-
palium erat, postquam opibus non minus, quām insolentia & luxu biles ad-
& civium multitudine invaluerant, jura sacra violare, Clerum op- jungit.
primere, rebellionem cœptare, Episcopos spernere, eamque liberta-
tem sibi asserere, quā omni se imperio Episcopi sensim exuerent. Id
sicuti ante Ottонem Episcopum moliti sunt, ausietiam castrum Neo-
husanum, sedem Episcopi, expugnare, & munimenta vallorum
æquare solo; itarumsum ad ingenium reversi, comperti sunt multa in- Quorum
solenter tentare, & Episcopo suo insultare. Quod cum magnani- operâur-
mus præsul non ferret, contractis nobilitatis suæ, Vasallorum, vici- bem Pa-
norumque Comitum auxiliaribus copiis urbem Paderbornensem, ducto ad omnes portarum exitus aggere, circum vallavit. Qua ar- obisdet,
& ad dedi-
cta obsidionis necessitate, cùm nec exitus pateret, nec aliunde auxi- tionem
lia cogit.

Iia exspectarentur, coacti cives se se ad tractationem pacis obtulere; datisque arbitris, quae Episcopi clementia erat, certis conditionibus pax convenit: iussi interim cives in pœnam quadringentas marcas pendere. Ita tum quidem per arbitros statutum. Ac cum inter prescriptas pacis leges quædam non satis explicatè relata essent in tabulas, quæsitâ, ut sit, ab inquietis nova litis & libertatis materia, qua multos exinde annos haud leviter exagitati Episcopi, uti hæc Gobelinus noster retulit; à quo tamen certus annus hujus obsfisionis prescriptus non est, quare & nos ad initia ejus Episcopatus retulimus. Haud omiserim hic Crantzij judicium, quod de urbium statu, quæ per ea tempora florueré, prescriptum est. Crescente Oppidorum munitione, crevit & civium in Principes contumacia: quare sine fine laboratum à nobilitate, vel urbium vires enervare, vel penitus obruere. Si tamen isti per modestiam imperarent, & illi per mansuetudinem parerent, nihil sanctius in terris istis hominum cœtibus, quos Cicero urbes appellat, coleretur. Id vero cum in omnibus principiis urbibus, tum maximè in Episcoporum valere par est; quando satis constat, si primæ origines repetantur, omnes per Saxoniam Episcoporum urbes, Osnabrugum, Bremam, Mindam, Hildesium, Halberstadium, Monasterium, Verdam, Paderbornam, Hamburgum, Magdenburgum, ceteraque, quæ accelsere ex vicis arcibusque in Oppida, ex Oppidis in populosas & magnificas urbes, Episcoporum industria excultas, primumque præmunitas esse: nec ab origine Cæsarum donatione ac privilegiis alios habuisse Dominos, quam pleno jure Episcopos.

Annus Christi 1322.

Joannis XXII Pont. 6.

Ludovici IV & Friderici III. Reg. 9.

Bernardi V Ep. Paderb. 2.

Conflict⁹ Trahebatur per hæc in nonum annum intestinum bellum inter æmulos Reges, quod hoc anno decretoriā inter utrumque pugnà Ludovicum victorem fecit. Irruperat Fridericus Austræ in superiorem Bojariam, confirmatus Henrici fratris milite & Regis Ungariæ quatuor millibus sagittariorum, magnamque vastitatem intulerat. Quo strepitu armorum exitatus Ludovicus, quam maximas potuit ex inferiori Germania copias equitum peditumq; conduxit, Junxerese veteres amici, Joannes Bohemiæ Rex, & Balduinus Trevirensis Archiepiscopus; censaque fuere xxx millia peditum ab Rheno inferiori deducta ad Ludovicum. Convenere exercitus in Bojaria ad Oenum inter Mullendorfum & Oetingam in aciem, quos ipsa dies S. Wenceslao sacra cruento prælio commisit. Fridericus non exspectato Leopoldo fratre, qui cum Suevorum copiis in præcinctu erat, secus quam ceteri suadebant, agmen ducentorum, qui à Casside

Friderici
in quo hic
victor,
Frideri-
cum ca-
ptivum
abducit.
Albert.
Argent.
Rebdorf.
in annal.
Cyprianus
in Friderico.
Brouwer.
lib. 17. an-
nal. Trevir.

à Casside galeati dicebantur, in hostem ire jubet: mox octingentos ejusdem armaturæ cum vexillo subsequi imperat; ipse postremò cum robore militiæ in medium aciem invectus fortissimè omnium decertat. Et jam capto Bavari vexillo, pulsoque ejusdem peditatu, viator incedebat; cum Bavari equitatus peditem revocat, redintegratoque prælio, Austrios in fugam compellit. Captum militare signum: ipseque Fridericus, trajecto per medium corpus equo, fortiter adhuc dimicans, postremumque obrutus, in potestatem Ludovici venit, supraquæ triennium inclusus hæsit, inde captivus in arcem Trausniciam abductus. Eâ victoriâ non modo Alsatia, sed & totum Imperium transiit ad Ludovicum, uno Leopoldo belli reliquias sustinente, imploranteque Pontificem & Galliarum Regem.

Pacata per hæc Saxonia; nisi quod in Chronico Salisburgensi legam, Albertum Saxonie Ducem copias junxisse Friderico Austrio, & cum hoc prælium produxit Saxones. Quietus quoque Coloniensis Archiepiscopus, quamlibet Friderici studiosissimus. Is togæ sacræ consilia amplexus, sub id tempus fere, pridie videlicet Calendas Novembries, celebrem habuit Coloniæ provincialium Episcoporum synodus; cui Godefridus Osnabrugensis, & Godefridus Mindensis interfueré, Ceteri per Legatos missusque à Ludovico Monasteriensi Episcopo Magister Rutgerus de Aldendorp Decretrum doctor, & Henricus de Bicken Canonici Monasterienses. Multa in ea synodo salubriter statuta, ac pleraque renovata ex synodis Engelberti Archiepiscopi.

Opportunè hæc Episcoporum synodus convocata ad Lolhardorum hæresin obterendam, quæ à Waltero quodam Lolhardorum Magistro, & principe flagitiosissimo illius sectæ, in urbe Coloniensi, vicinisque locis disseminabatur. Eademque hæc secta erat, quæ Begardorum & Beguinarum, quæ in Italia origines sumplerat Dulcino hæresiarcha, inde per Austria & Bohemiā sparsa; reseditq; inter Bohemiæ latibula ad tempora Hussitarum & Lutheri, è qua tanquam crucarum semine nostrorum temporum hæresis renata. Docebant enim hi pestilentes homines, Missæ sacrificium esse superstitionem: Baptismum haud plus valere, quam quodlibet balneum: Hostiam, quæ in sacrificio offertur, aut in Eucharistia sumitur, non nisi fictitium esse Deum: proscriptio poenitentiæ Sacramento, peccatorum confessionem non Sacerdotibus, sed Laicis faciendam esse: Matrimonium haud aliter quam meretricium contractum reputandum: Extremam unctionem nihil prodesse mortalibus: Romanam Ecclesiam congregationem esse impiorum; ridebantur consecrationes Sacerdotum, templorum, altarum, aliorumque facrorum; damnati ab his dies festi, jejunia, bonorum operum merces, Sanctorum honor cultusq; quippe, qui dicerent inane esse Sanctorum opem implorare: nec B. Virginem, à partu mansisse Virginem,

*Histor. Bosc.
Chron.
Elvian.
Chron.
Salzburg.*

*Chron. Sa-
lisb. apud
Canisium
tom. u.t.
Synodus
Provin-
cialis Co-
loniensis.*

*Trilem. in
Chron.
Hirsang ad
annum 1315
& 1322.
Lolhar-
dorum
hæresis,
ejusque
nefaria
dogmata.*

& quæ ejusmodi nefanda erant dogmata, quæ tamen ipsorum etiam confessione cœli solisque lucem non ferrent: cœtus suos conventusq; non nisi in speluncis & tabulis ædium agitabant, in omnem libidinem effusi; nulloque discrimine miscebatur pater cum filia, frater cum sorore, mares cum foeminis; qui tamen omnium sanctissimos se ferebant, cum mortalium flagitosissimi viverent. Horum magister doctorque Walterus, postquam Moguntia Coloniam venerat, sparsisq; in vulgus libellis, Germanico idiomate scriptis, multos corruperat, comprehensus est & in carcerem conjectus, palam ante supplicium confessus, multos se relinquere sui dogmatis tam in urbe, quam invicinis circum locis discipulos.

At ne hæc hæresis in Westfaliæ penetraret, fecit vigilantes ipsi scotorum, qui tum præstantissimi censebantur ex avita majorum ligione, Ludovicus Monasteriensis, Godefridus Osnabrugensis, alterque Godefridus Mindensis, Bernardus Paderbornensis, cœterique sacrorum præfules. Et Ludovicus Monasteriensis, qui ob generis claustritudinem ac sapientiam hoc ipso anno arbiter pacis inter Henricum Coloniensem Archiepiscopum & Comitem Waldeensem delectus, ea lege utrumque composuit, ne Statberga, Mons videlicet Martis, suo præsidio nudaretur, nisi & Comes vicissim castrum Wetterburgum prius everteret. Quæ pacta cum post violarentur, Ludovicus rursum utrumque reconciliavit: Quo tempore simul Ludovicus Episcopus fundationem Capellæ Strombergensis liberalitate Conradi de Batenhorst militis factam approbat, idque confessione, uti tabulæ monstrant, venerabilium Dominorum Decani, & totius Capituli, Egberti de Benthem Ecclesiæ majoris Vicedomi & Archidiaconi Strombergensis. Effecit id Pontificis literæ, de quibus supra relatum est, & Ludovici religiosissimi pietas, qua erga S. Crucem locumque sacrum ferebatur.

Bernardi interim Episcopinostri haud aliud negotium, quam bergensis, cum suis vicinisque bonam amicitiam colere. Quemadmodum Bernardus inter ipsum & Robertum Corbeiensem Abbatem mutuae defensionis foedus initum; id quod pridie D. Martini publicis tabulis consignatum est. Atque ut duas potentiores suæ dioecesis civitates, Warburgum & Brakelenam, arctius sibi in societatem pacis bellige colligaret, utrique vetera privilegia confirmavit. Qua super re in tabulario nostro publicæ literæ adsunt. Ac Warburgensem tabulis dum se Bernardus Episcopum inscribit, satis constat altero statim anno consecratum fuisse.

Guntherus Comes Swalenberg, a Bernardo Ep. petit sibi per-

Haud minori beneficio sibi devinxit Comitem Swalenberg & Ravensberg. Nam cum Guntherus Swalenbergensis Comes ob in evitabilem, ut scribit, necessitatem Ottонem Ravensbergensem Comitem cognatum suum publicis tabulis anno superiori fecisset successorem bonorum, simul transscribendo illi omnes Vasallos, Ministeriales,

nisteriales, & feudatarios suos; aliis etiam literis ad Bernardum Epi-
scopum nostrum scriptis petit id sibi ejus voluntate & beneficio
permitti, ita enim Comes ad Episcopum nostrum.

Reverendo Domino suo, Domino Bernardo Episcopo Paderbornensi
Dei gratia Guntherus Comes de Svalenberghe debitum obsequium cum Ja-
lute. Notum vobis facimus harum serie literarum, quod cum pleno et ex-
presso consensu filii nostri Adolphi, ac omnium hæredum nostrorum, omnes no-
stros Ministeriales et vasallos, atque fideles in virum Nobilem Dominum
Ottonem de Ravensberg consanguineum nostrum prædictum, et suam poste-
ritatem transtulimus, cum omni jure, quod nobis et nostris hæredibus in eis
haecenus competebat, vel competere possit infuturum. Quapropter honesta-
tem vestram attentius deprecamur, quatenus Ministeriales nostros et vasal-
los, atque fideles, à vobis, et ab Ecclesia Paderbornensi descendentes, sicut nos
et progenitores nostri eos à vobis et prædecessoribus vestris tenuimus, præfato
Comiti conferre dignemini, et eum ac hæredes suos de præmissis infeudare. In
cuius rei testimonium et munimen præmissorum nostrum sigillum præsentibus
duximus apponendum. Datum et actum anno Domini 1322, crastino Divi-
sionis Apostolorum.

Annus Christi 1323.

Joannes XXII. Pont. 7.

Ludovici IV & Friderici III Reg. 10.

Bernardi V. Ep. Paderb. 3.

Victo & in captivitatem abducto Friderico Rege, cùm pax & Novæ in
quies sperabatur, novum Rēpublicæ Christianæ vulnus infligi cœ-
pit. Quippe Joannes Pontifex Ludovicum Regem Avennonem ad
dicendam causam citat; datumque criminis, quòd nondum inspectā
probataque electione regnum sibi sumeret, & Imperatorem se gere-
ret sine Apostolicæ sedis auctoritate: quodque Galeatum & Vice-
comitem Mediolanenses schismaticos damnatosque à Pontifice ar-
mis adversus Ecclesiam Romanam juvisset, ac filium suum septem-
viral dignitate auxisset. Nam extinctā Brandenburgicorum Mar-
chionum familiā, Ludovicum filium majorem natu Marchiæ Bran-
deburgicæ imposuerat. Inde Ludovico, cùm ad dictum diem se non
situsset, V. Idus Julij abrogatur Imperium. Eâ sententiâ per omne
Imperium promulgatā, Ludovicus. xv Calend. Jannuarij Nurim-
bergæ concilium advocat, palamque contestatur, inquis apud Pon-
tificem accusationibus secum agi, qui majori Suffragiorum numero
sit electus, nec consilia, nec arma cum hostibus Romanæ Ecclesiæ
communicarit; eò se appellare ad Pontificem melius edocendum,
aut ad concilium generale, aut ad sedem Petri, quæ Romæ sit;
quòd in Galliis Rex Galliarum inflammaret Pontificis adversus se
odio. Sanè auctor est Albertus Argentinensis, convenisse per id tem-
pus propè Confluentiam Legatos Pontificis & Regis Franciæ, agi-
tasque

tasseq; cum Germanis consilia de Francorum Rege ad Imperium admovendo, quæ disjecerit Commendator Ordinis Teutonici, frater Matthiæ Moguntini Archiepiscopi. Quanquam nec Parisijs, uti nec in Germania à juris consultis probaretur processus adverso Ludovicū; interq; Theologos repertus est Ockamus, gente Angl⁹, & ordine Franciscanus Monachus, qui Ludovico scriperit, securumq; fecerit hoc cum primis dicto: tu me Imperator gladio, ego te calamo defendam.

Comes Marcan⁹ Atque ea dum commoto rursum Imperij statu aguntur, Westfalia conturbavit Engelbertus Marcanus Comes; facta quippe in diœcesin Monasteriensem irruptione, Halterenam ad Luppiam Monasteriensis Episcopi Oppidum occupat; inde per interiorem diœcesin ferro flammaque grassando, Sendenhorstium Oppidum expugnat, injectisque ignibus exurit, frustra Ludovico Episcopo Oppidanos ad defensionem, frustra etiam suos nobiles clientesque milites Episcopo. ad subsidium pugnamque cohortante. Quibus non dejecetus Lodus vicus Episcopus validiores copias contrahit, ulturusq; Marcanum, ad Hammonam Oppidum expugnandum dicit. Quæ postquam Levold. ad currentemq; monasteriensem Episcopum ad pontem Hammoneensem unā cum 70 equitibus intercipit, captumq; abducit. Id quod Hassorum militum, quos è sua gente condicatos, submissosve à Landgravio habebat, temeritate, locorumq; ignorantia factum referunt annales. Ea victoriā inflatus Marcanus pridiē Apostolorum Petri & Pauli novam in diœcesin incursionem fecit, perlatusq; ad diœcessis aggeres, quos vulgo Landwere vocant, Episcopi provinciales milites excubitoresq; profligat. Inde pridiē Margaretæ virginis ad arcem Reuschenberg monasterienses aggressus, altera clade in fugam compellit. Sed levia hæc, nec digna referri, nisi Levoldus marcanorum suorum studiosissimus retulisset.

At Theodoricus Cliviæ Comes, cùm indignè ferret iis injuriis tractari cognatum Episcopum suum, quem Otto frater introducerat; & ipse Marcano bellum movit, magna que damna Marchiæ intulit. Quâ opportunitate excitati monasterienses Halterenam recipiunt, junctamque Cliviæ comitatui Marchiam pervastant. His malis fractus Marcanus ad pacata se offert; datique arbitri Adolphus Montium, & Henricus Waldeensis Comites. Pax demum his legibus convenit: Ludovicus pro se & ceteris captivis 7000 marcas penderet: Marcano fas eslet Lunense Oppidum Luppiæ impositum munire, & pro arbitratu ædificiis instruere.

Spectabat hæc ex bona quiete Bernardus Episcopus noster, nullis vicinorum bellis immixtus, quem hic annus occupavit in perlustrandâ diœcesi, inspiciendiisque parœciis, & religiosorum monasteriis. Ac cùm grata memoria recoleret liberalissimam donationem Sophiæ Herisiensis Abbatissæ, totiusque coetus illius religiosa-

rum

rum Virginum, qua ante centum annos castrum Hindeberg, & civitatem Brakelensem ultro in manus dedere Bernardo III Episcopo, & Paderbornensi Ecclesiae, uti haec supra à nobis relata sunt, Bernardus Bernardus Episcopus noster multis atque eximiis privilegiis Herisiam exornavit, quod hisce literis posteritati testatum esse voluit.

Bernardus Dei gratia Paderbornensis Ecclesiae Episcopus salutem omnibus in perpetuum. Noscat evidenter fidelium, tam presentium quam futurorum, sincera charitas, quod donationem proprietatis castri Hindenburg, et civitatis in Brakele, et septem mansorum ante castrum Hindenborg sutorum, quos quidem mansos una cum castro Wernberg Wernerus et Joannes fratres de Hindenborg nobis et Ecclesiae nostrae vendere decreverunt, prout man-
silli in toto vel in parte ab Ecclesia Herisensi descendunt, quam Domina Sophia Abbatissa secularis Ecclesiae Herisensis de consensu sui conventus nobis et Ecclesiae nostrae perpetua donatione donavit, et tradidit, gratam gerimus et acceptam, eiusq; donationem in hoc facto multipliciter commendamus, et ut eadem Domina Abbatissa ac Herisensis Ecclesia in perpetuum sentiant, se à nobis perfectam gratitudinem recepisse, de consilio, beneplacito, ac pleno consensu honorabilium Dominorum, Propositi, Decani et Capituli nostri statutum et ordinamus, ut quidquid juris, commodi, seu honoris Ecclesia Herisensis, et eius homines habuerunt in civitate Brakele, excepta sola proprietate fundi civitatis, hoc totum integrum et illasum retinere debeant in futurum, eo superaddito, quod bona Ecclesiae Herisensis, et personarum, seu hominum ipsius Ecclesiae et etiam ipsi homines in civitate Brakele iudicio Ecclesiastico, vel seculari nunquam debebunt, nec poterunt arrestari, nisi possit legitime ostendi, quod seu homines Ecclesiae ipsius coram Domina Abbatissa Herisensi, que pro tempore fuerit, justitiam facere denegarint. Item pro ampliori recompensa eiusdem donationis de consensu Capituli nostri Dominam Abbatissam, et conventum, et Clerum per Dominam Abbatissam in Herisia beneficiatum, et familiam Dominarum libertamus, eximimus, et liberos esse volumus in perpetuum ab omni exactione seu contributione, aut petitione Episcopali, sive illas fit generalis per totam diocesin Paderbornensem, sive specialis, ad Clerum Episcopatus Paderbornensis, et ad Ecclesias in Paderbornensi Diocesi constitutas. Ita videlicet quod Ecclesia Herisensis ad quacunque exactionem, contributionem, subventionem et petitionem Episcopalem sub quacunque forma verborum hoc exprimatur, vel exprimi possit, nihil omnino contribuere teneatur. Imo etiam talis contributio ab eadem Ecclesia et eius personis nec unquam debet peti, nec omnino requiri, sed curati tenebuntur facere, quod una cum aliis sacerdotibus in aede Brakele existentibus hactenus facere consuerunt. Adhac ex superioris gratiae et benignitatis dono in recompensam supradictae donationis concedimus Ecclesia Herisensi, quod si Ecclesia ipsa seu eius personae nomine Ecclesia pariter et divisim uno tempore vel pluribus bona aliqua, scilicet decimas, mansos, et quacunque bona alia hereditaria comparare possint, vel alia justo titulo acquirere usque ad summam trecentarum marcarum denariorum Susatensium, exceptis munitionibus, et jurisdictionibus

Annalium Paderbornensium Liber XIII.

4

Etionibus et iudiciis, et propriis hominibus Ecclesiae Paderbornensis, quorum quidem bonorum ad nos et Ecclesiam nostram proprietas pertinet, illam proprietatem nos, vel Successores nostri et Capitulum liberaliter, et absque ulla difficultate donabimus, et donare tenebimus Ecclesiae Herisiensi, et literas super tali donatione confectas absque difficultate, et expensis literarum Herisiensis cum sigillis nostris dabimus signatas. Ad evidentiam vero, et ad perpetuare memoriam eorum, quae supra scripta sunt, presentem literam signorum nostrorum, scilicet Episcopi et Capituli, fecimus appensione muniri. Nos vero Dei gratia Praepositus, Decanus, et Capitulum Ecclesiae Paderbornensis supra dicta omnia recognoscimus esse vera, et protestimonio nostrae ratificationis, approbationis, voluntatis, et consensus signum nostrum apposuimus huic scripto. Testes hujus rei sunt Ludolfus Decanus BB. Apostolorum Petri et Andreæ Paderbornensis, Liborius Canonicus Ecclesiae Bilveldensis, et Notarius Reverendi Domini Episcopi Paderbornensis, Bertoldus et Henricus Presbyteri hebdomadarii Ecclesiae Herisiensis, Henricus Capellanus Dominae Abbatissæ Ecclesiae prædictæ, Rabeno de Driborch, Hermannus de Heerse milites, Henricus Boemast, Gerardus de Telingsdorff Officiatus Domini Episcopi prædicti famuli, et alij quam plures fide digni. Datum die Dominicæ, qua cantatur misericordia Domini. Anno Domini Millesimo trecentesimo vigesimo tertio.

Annus Christi 1324.

Joannis XXII Pont. 8.

Ludovici IV & Frid. III. Reg. 11.

Bernardi V Ep. Paderb. 4.

*Oderic. in
bistor. Eccl.
BZorius.
Hervuarty.
Annal.
Bosci.
Chron.
Colon.
Ludovic⁹
R. à Pon-* Laborabat per haec Imperium ex dissidijs malo inter Pontificem & Ludovicum Regem. Nam et si Ludovicus Legatos suos misisset ad Pontificem, qui objecta crimina diluerent, atque ipse etiam, si qua in re laesisset Pontificem, pro ijs satisfacturum se, fidumque Ecclesiae defensorem promitteret; Pontifex nihilominus ex causis in concilio Cardinalium discussis (quas auctor historiæ Ecclesiastice multis exponit, contenditque adversus Herwartum) X Calend. Aprilis Ludovicum Regem anathemate percutit, ac V deinde Communicatur. Quare vetus Germaniam ad Episcopos literis promulgari jussit. Quare vetus denuo schismatis malum, severitate Pontificum, Germaniam affixit. Quippe cum Trevirensis Pontificis mandato parere detrectaret, obsecuti sunt Moguntinus & Coloniensis Archiepiscopi: Ceteris inter haec Episcopis & Principibus, quo se veterent, ambiguis, & hinc Regis, inde Pontificis indignationem metuentibus.

*Nuptias
Coloniæ
celebrat-* Ludovicus Rex interea secundo Rheno delatus deductusq; à Joanne Rege Bohemiæ ac multis Germaniæ proceribus mense Julio nuptias habuit Coloniæ cum Margaretha Wilhelmi Hollandiæ Comitis filia. Confluxit ad hanc celebritatem magno numero Germanica

nica Belgicaque nobilitas; à quā cūm Henricus Coloniensis Archiepiscopus se subtraheret, consortium Regis, communione priorum à Pontifice interdicti, aversatus, summam Regis (cui tamen constans haec tenus hæserat) indignationem incurrit. Ut videoas quām fluxæ sint & vanæ Principum amicitiae. Ad Regis itam urbs Coloniensis, ac veteres Archiepiscopi hostes se commovere; obsessaque à Rege Bohemiæ Bonna Archiepiscopi sedes; quemadmodum id ab auctore Chronicis Bohemici scriptum est; interque cetera damna Advocatia urbis Tremoniensis adempta Archiepiscopo, translataq; auctoritate Regis in Waldecensem Comitem.

*Chron.
Bohem.
Calvius
P. Crumb.*

Ingens deinde bellum conflatum in Ludovicum Monasteriem Episcopum, seu Rege inflammante, quodcum Colonensi se ad Pontificis voluntatem accommodaret, seu Gelriæ Comitis conspiratione. Intercepserat enim Gelder Brevordiæ castrum; quam injuriam ulturus Monasteriensis, castrum armata manu recipit, aliaque Geldri loca aut vastat, aut eripit, milite, ut fit, simul in arma accenso. Ad quæ Gelder excandescere, & ferale classicum canere; tractique in societatem belli Joannes Rex Bohemiæ, Episcopi Leodiensis & Traiectensis, Comites Flandriæ, Hollandiæ, Artesiæ, Marchiæ, Juliiæ & Montium; Ab his exercitus 7000 equitum, & peditum longè majori numero contractus, itumque in Monasterensem dioce- fin. Non in hoc dilectimen conjectus Ludovicus animum abjecit; præterque provincialem militem, quem maximis contraxerat viribus, Episcopum Osnabrugensem, Lippensem, Waldecanum, Seinensem, aliosque sibi Comites & Dynastas jungit in belli societatem. Horum auxiliaribus copiis adjutus, confisusque patrocinio D. Pauli, & cause æquitate Coesfeldiam procedit, hosti obviam. Stabat festo D. Egidij die uterque exercitus in acie, ac velitationibus etiam commissus; cūm viri inter eos spectabiles miserati impendentem lanienam, pacem suasère partibus; ad quam mox proni Episcopus ac Gelder. Datus inter alios arbiter Traiectensis Episcopus: conventumque discedere ab armis, castrum Bredevordiæ permittere Gelro, circumiacentem verò terram cum villis & incolis juri Episcopi relinquare. Hæc tum sancte pacta, quanquam mox violata à Geldro.

*Bellum
Ludovi-
cum Ep.
Monast.
inter &
Gelriæ
Comitem
quorun-
dam in-
terventu
componi-
tur.*

Utrumne Bernardus Episcopus noster unā cum Episcopo Osnabrugensi, & Timone fratre Lippensi Comite Ludovico Monasteriensium Episcopo subsidia militaria transmiserit, etsi verisimile habeam, in annalium nostrorum memoria non reperio.

*Synodus
Paderb. à
Bernardo
Ep. anti.*

Is interim hoc anno decoro magis Episcopi munere occupatus, convocato omni suo Clero & religiosorum ordine, celebrem Paderbornæ synodum celebravit, quam hoc prisco Episcoporum ritu, ut in ea annotatum, ingressus. Post hymnos horæ, quam primam dicunt, decantatos, Episcopus Capitularem locum intravit; ac postquam cum præsulibus Ecclesiæ & Canonicis pertractasset ea, quæ

quæ in synodo proponenda, quæque ad mores Cleri populi corrigendos decernenda essent, processit ad chorum Basilicæ, sequenti bus Canonicis, conseditque ad aram principem; ubi retento candido indumento, sumpsit cappam & infulam Episcopalem capiti impositam, chirothecas, pedum pastorale, & annulum. Inde precibus rite persolutis, inter duos Abbates infulis quoque conspicuos medius deductus ad synodi locum; hos secuti Præpositus & Decanus palliis quoque sacris decori, post illos ceteri Canonici & Clerus omnis ordine suo, sacris quoque indumentis ornati. Agmen illud sacram præcessere duo scholares cum signo crucis; post illos duo alij scholares, quorum alter thuribulum, alter candelabrum gestabat. Hos consecuti Diaconus & Subdiaconus, quorum alter librum Evangelij, alter sacras vestes præferebat. Demum cantores duo Canonici, ac Camerarius, à quo sella Episcopalis deportabatur. Ita synodus ingressus Episcopus; in qua cùm multa utiliter constituta sunt, tum ordo divinorum officiorum per singulos anni festos dies accuratissimè digestus, atque integro, qui supereft, libro præscriptus. Quam in rem hoc Episcopi mandatum, quod libri præfatio habet, in synodo palam recitatum. Hunc ordinem divinorum officiorum venerabilis Pater Dominus Bernardus de Lippia Paderbornensis Ecclesiae Episcopus ex diversis Prælatorum ejusdem Ecclesiae libris antiquis colligi et scribifcit, et statuit ab universo ejusdem Ecclesiae Clero in perpetuum observari, ipso die Galli Confessoris in generali synodo. Anno Domini MCCCXXXIII, et mandavit, quod quicunque Prælatus aut Clericus post publicationem sine consilio sui Episcopi et Capituli simul aliqua in isto ordine mutaverit, ipso facto in anathemate fit.

Castrum & oppidum Vorden, donatione Abbatis Marienmunster. accedunt ad Ecclesiam Pad. Auxit etiam hoc anno Bernardus Episcopus diœcesin suam castro & Oppido Vorden. Id quidem castrum Abbas Cœnobij Mariæ olim extruxerat, munieratq; cum Oppido; post verò, cùm adversus vicinorum incursions, prædonum insolentiam, & temporum iniquitatem nec castrum, nec oppidum cum circumpositis possessionibus infirmi Monachi tueri amplius non possent, Abbas & Cœnobitæ ultronea donatione ad Episcopum & Ecclesiam Paderbornensem transtuleræ; delectusque in locum Comitis Svalenbergensis Episcopus Advocatus & defensor Monasterij. Quanquam id non sine grata compensatione Episcopi & Capituli factum sit. Ea vero donatio, cùm ad annalium nostrorum memoriam spectet, hic ipsas tabulas reddimus.

Bernardus Dei gratia Paderbornensis Ecclesiae Episcopus salutem omnibus in perpetuum. Que coram nobis perpetuo duratura in memoria digna geruntur, ne per oblivionem tollantur, expedit ut scriptura testimonio posteris innescant. Noverint igitur universi, & preceque illi, quorum interest, quod Dominus Hermannus Abbas & totus conventus dicti Monasterij prope Svalenberg, ordinis sancti Benedicti, nostra diœcesis, providâ deliberatione prehabita, consideranti statum terra sibi circumiacentis esse periculosum, & bona sua temporalia jacere absque cultoribus, miserabiliter esse desolata, nec adesse sibi temporales facultates, sine quibus cultus divinus libere exerceri non potest, unde Fratribus de conventu victualia, & quotidiani stipendia ministrentur. Et quia contra quotidianos prædonum, & invasorum loci illius insulæ ultra subsistere non valent, nisi assit eis temporalis dominij præsidium opportunum; propter quod ad nos, & ad Ecclesiam nostram, de qua maxime bonum presumunt, fiducialiter confidentes,

gientes, personas suas, & omnia bona sua mundana per nexus colligationis indissolubilis nobis
 subdiderunt, & firmiter astrinxerunt, ut propter nos & successores nostros & Ecclesiam no-
 stram nullum querere, requirere, & assumere Dominum, defensorem, Advocatum, aut tuto-
 rem valeant in perpetuum temporalem. Nosque & Successores nostri atque Ecclesia nostra
 Abbatem & conventum de Monasterio, & omnia bona eorum defendere atque tueri constan-
 ter tenetebimur pro omnibus viribus nostris contra invasores & oppressores, quorumcunque do-
 to, fraude, & negligientia penitus exclusis, ut sub alis protectionis nostra, & Successorum no-
 strorum pacis amentate, & rerum temporalium ubertate, prout Deus donaverit, securius
 perfruantur. Et si occasione colligationis & subjectionis Abbatis & conventus predicti, a
 Comitibus de Schwalenberg seu aliis quibuscunque, cujuscunque sint conditionis, sexus,
 aut status, impugnantur, opprimuntur, eos a talibus oppressionibus debemus juxta omnem pos-
 sibilitatem nostram defendere, & efficaci defensionis subsidio præservare. Per hanc tamen collig-
 ationem nullum jus speciale in bonis, predicti Monasterij Nobis, aut nostris Successoribus acqui-
 ratur, ut in hominibus & bonis Monasterij ejusdem aliquas petitiones facere, vel quicquam tem-
 poralis commodi petere querere, vel exigere debeamus, sed solam defensionem & conservationem
 hominum & bonorum Monasterij ejusdem, ut est dictum. Item predictus Dominus Abbas & rotus
 conventus de Monasterio post plures liberationes, & post diversos tractatus solennes, qui in fa-
 etis hujusmodi de juris precepto procedere, & premiti debent, ex speciali dilectione, & propter
 firmam spem, quibus circa Nos, & Ecclesiam nostram cum charitatis zelo moventur, pari votu,
 unanimi voluntate, atque cum expresso consensu omnium illorum, quorum consensus ad hoc fue-
 rat merito requirendus, donaverunt Nobis, Successoribus nostris, & Ecclesia Paderbornensi dona-
 tione vera, perfecta, atque in perpetuum valitura munitionem suam, videlicet castrum & Op-
 pidum dictum to dem Vorde cum omnibus suis iuribus & jurisdictionibus, & specialiter
 cum alto judicio, quod Gogerichte vulgariter dicitur, agris, campis, silvis, nemoribus, ter-
 riscultis & incultis, viis & inviis, aquis aquarumque decursibus, piscinis, cum decimis, &
 ceteris pertinentiis universis, prout hec omnia comprehenduntur & includuntur sub metris,
 finibus, terminis seu limitibus inferius annotatis. Quod quidem castrum & munitionem
 Abbas & conventus predicti in solo fundo proprio suo suis propriis sumptibus exstruxerunt,
 nihil juris sibi retinentes, seu reservantes ibidem nisi solam Ecclesiam in Oppido constructam,
 & quatuor mansos in campo à decima solutos, unam piscinam ante Oppidum, & unum molen-
 dinum, quod eidem piscine adjacet, que cum una area ad hoc convenienti ad dotem illius Ec-
 clesiae jugiter permanebunt. Ipsi vero sunt limites & termini, in quibus concluduntur agri &
 cetera jura ad Oppidum Vorde pertinentia, et incipiunt à via, qua itur de Brakelen ad
 Monasterium Münster prope Abbenborg ascendendo ad piscinam charitatum, piscina ipsa
 exclusa, & à piscina ipsa usque ad molendinum Schnaghermullen/ molendino excluso, &
 à molendino citra montem Schulenburg/ monte ipso excluso, & per medium vallis intra
 montem Schulenburg & Monasterium ascendendo ad viam, que dicitur Münsterwegh/
 quatur à Monasterio in villam, que dicitur Wenden/ per silvam dictam Münsterholts
 monte Hungerberg inclusa usque ad vias Schratwegen/ & transiendo viam Schrat-
 wegen ad villam Wende prope viliam in sinistra parte villa, villa in supercilio montis exclusa,
 & sic à villa Wenden directe procedendo ad viam, quatur de Oldenborg versus Huxari-
 am, & deinceps per paludem Woldeffen ad locum, ubi terminatur Tilwoldesser Markt &
 ab illa marca directe transeundo ad Oldenberger marcam, piscina tamen Woldeffe apud
 Monasterium remanebit. Item ab Oldenberger Markt ad locum dictum Schwines-
 grabe, & ab hinc circulariter rediendo ad viam Brakelen, qua itur ad Monasterium prope
 Abbenborg, de qua signa terminorum & limitum, ut supra scribitur, sumperunt initium. Ex
 hac larga & devota donatione Nobis & Ecclesia nostra facta perpendere debent nostri Successo-
 res, se ad protectionem dicti Monasterij, & bonorum ipsius, etiam si labores & expensa eis in
 hoc accrescant, non frustra sed ex debito obligari. Nos etiam ut eandem liberalitatem grati-
 tudine condigna perpendere & respicere dinoscantur, de beneplacito, voluntate, & consensu
 totius Capituli nostri, & nominatim Domini Borchardi de Aßborch loci illius Archidiaconi,
 dotes Ecclesiarum, atque Ecclesias in Nihim, & in Pomesen, ac in Oldenberge, & quatuor
 mansos ante Oppidum Nihim sitos, Nobis & Ecclesia nostra pertinentes à decima absolutos, &
 duas areas in Nihim, quarum unam inhabitavit plebanus, & alteram eidem contiguam, qua
 fuerat Hermanni de Horne, ut ex illis fiat una area dotalis, ab omni servitio & onere civi-
 tatis

tatis quietam, & liberam donamus, donatione vera, perfecta, & similiter in perpetuum valitura, atque incorporamus cum omnibus suis juribus, & pertinentiis Abbatis & conventui de Monasterio supradicto, ut eadem Ecclesia una cum Ecclesia Steinheim, & Ecclesia in Boerde sit in potestate Abbatis & conventus de Monasterio. Et quod Abbas Ecclesias suas per suos Monachos, viros tamen idoneos ad suum beneficium ponendos & revocandos seu removendos ex causa dum noverit expedire, gubernari faciat, & fructus, proventus seu obventiones ab eisdem Ecclesiis recipiat, ex quibus indigentiam Fratrum sui conventus amplius relevare: jura tamen ligna resecandi in Marcke Oldenberge ad dotem Ecclesia hacenus pertinentia que Echtwoit in vulgo nuncupantur, Nobis, nostris successoribus, & Ecclesiæ specialiter reservamus, & ad munitionem Boerde volumus jugiter pertinere: Item de consilio & consensu Capituli nostri cassamus, & irritamus litteras predecessoris nostri super translatione facienda per Abbatem, & conventum predicatoris de Monasterio ad Oppidum Steinheim confectas, sed potius decernimus, ut in loco sue prime fundationis de cetero permaneant, ut loci illius fundatores sua spe & devoto proposito, qui congregationem Monachorum ibidem instituerunt, & ibidem permanere perpetuo decreverunt, ipsaq; litteras declaramus de cetero nullius existere firmitatis eosq; quod Ecclesia in Steinheim cum sua dote, & ceteris pertinentiis incorporata remaneat Monasterio supradicto, & Abbas Monasterij, qui pro tempore fuerit, per Nos & successores specialiter quadam prerogativa honorari dignoscatur, quotiescumque Abbas Monasteriensis post electionem de se factam confirmatus fuerit ab Episcopo Paderbornensi, tunc curam animarum Ecclesiarum in Nibim, in Steinheim, in Pomessien, in Boerde, & in Oldenbergen, que ab Archidiacono loci hacenus tenebantur, recipere debet, cui etiam Episcopo de iuribus Ep. opalibus, quantum ad Ecclesias illas integre respondebit. Nos etiam & Successores nostri, qui collationes predicatorum quinque Ecclesiarum in potestatem Abbatis Monasteriensis, & suorum Successorum trans talibus pro aliquali recompensa, potestatem habebimus conferendi in Monasterio ex nun^o & in perpetuum tertiam præbendam, quam ibidem vacare contigerit, persona tamen idonea, & ad regularem institutionem apta: Quæ quidem personæ recipiuntur absque difficultate à Fratribus conventus secundum consuetudinem, que juxta Monachos ibidem de novo receptos à retroactis temporibus esse dignoscitur observata. Quotiescumque vero Abbas predictus in prefatis quing, Ecclesiis, seu in altera ipsarum novos Rectores ponere decreverit, toties destinabit eos ad loci Archidiaconum, ut sibi solum quo ad observantiam & executionem mandatorum suorum obedientiam reprimant. Ipse enim Abbas, seu confratres sūi, qui predictis Ecclesijs presunt, Archidiaconum loei, vel ejus substitutum temporibus illis, dum synodis presidet, & presidere consueverunt, Archidiaconalibus honorifice recipere, & decenter procurare tenebunt, sicut hacenus fieri est consuetum. Cum autem Monachi illi, qui predicias regunt Ecclesijs, decedunt, vel ad mandatum sui Abbatis recedunt, loci Archidiaconi iura illa, que communiter vocantur synodalia, & que à secularibus Clericis decadentibus suis Archidiaconis exhiberi consueverunt, dare, & persolvere, cum Monachi proprium non habeant, nullatenus tenebuntur, nec Archidiaconus loci talia iura debet requirere seupetere ab iisdem, sed in recompensam ipsius emolumenti Abbas Monasteriensis, & ejus successores Archidiacono in Steinheim qui pro tempore fuerit, unam marcam denariorum in Susato legalium, in die B. Galli Confessoris in Paderborn singulis annis futuri nomine pensionis annue presentabunt. In signum etiam recognitionis hujus donationis, & libertatis per Nos & Ecclesiam nostram factæ Monasterio supradicto de omnibus prenominatis quinque Ecclesijs dabit Abbas Monasteriensis Capitulo nostro singulis annis in die B. Liborij Confessoris viginti & quatuor libras cereæ, de qua fieri debent duo cerei magni omni die ad missam in superiori choro ante altare B. Liborij post prefationem accendendi, & nullatenus extinguendi tam diu, quousque elevatio salutaris hostie & calicis cum omnireverentia plenius sit completa. Ut autem presentis ordinationis perpetuus contra, & tis fideliter & in violabilitate obseretur, presentes literas desuper confectas conscribi, & sigillorum utrariumque partium, Nostro scilicet & Capituli nostri, & Abbatis atque conventus de Monasterio parte ex altera appositione litteris presentibus sub una forma & tenore duplicatis ad perpetuam rei memoriam fecimus communiri. Nos vero Henmannus Abbas & conventus de Monasterio prope Schwabenberg supradicti, omnia & singula superius in presentibus litteris conscripta recognoscimus esse vera, & ad firmandam geslorum hujusmodi veritatem sigilla nostra presentibus duximus appenda. Testes hujus rei sunt Ludolphus Decanus Ecclesiæ Sanctorum Petri & Andree Apostolorum Paderborn, Henricus Decanus nova Ecclesiæ sancti

sancti Petri in Huxaria, Bertholdus Plebanus in Bracke, Liborius Notarius dicti Domini Episcopi, Everhardus de Mendersen, Otricus de Neder famuli, & alij quam plures fide digni. Datum Paderbornis, Anno Domini Millesimo trecentesimo vigesimo quarto, in die beatissimi Petri Apostoli ad Cathedram.

Convenere præterea hoc anno Delbrugia Bernardus Episcopus, Cenventus Simon frater Comes, & Simon Comes Ritbergensis Paderbornensis Ecclesiæ Canonicus, multique honorati viri. Quo in congreßu Simon Comes Lippiensis largos decimarum proventus, quos mes Lip- in superiori inferiorique Brake, Comitatus Lippiensis, à majoribus p' ensis feudi nomine ab Ecclesia Paerbornensi acceperat, ultro reddidit Bernardo Episcopo fratri suo; quos exinde Episcopus ex consensu Paderb. Capituli Abbati & Cœnobio Marienfeldensi donavit; idque reddit, gione & pietate in sacrum hunc locum factum ab utroque, in quo quas hic tritavus illorum Bernardus II olim Monachi habitum suscepserat, ex coque Seloniensium Episcopus transumptus erat. Extant hujus do- nationis binæ tabulæ, quorum altera in Delbrugia. Idibus Martij, al- teræ Paderbornæ XII Calend. Aprilis multis testibus approbatæ con- signatae sunt; ac in postrem hisce Simon fatetur, se id ex volun- tate quatuor filiorum suorum, Henrici videlicet Mindensis Præpo- siti, Ottonis, Simonis & Bernardi fecisse; ut jam Pideritus Scriptor Lippiensis fallat, qui duos tantum Simonis hujus II filios recenset, c. 19. Ottонem videlicet & Bernardum, à quibus comitatus primum in duas partes divisus, Ottone Blombergam, Bernardo Hornam inco- lente. Sed ille heredum tantum filiorum meminerit.

Eodem in loco Bernardum Episcopum inter & viduam Fride- rici de Hörde convenit de Villâ Monninghausanâ, tabulis sequen- tibus hac super re decima sexta Januarij confectis.

Nos Cunegundis relicta quondam Friderici de Hörde militis, ac Thymo et Bernardus eorum filij recognoscimus, ac presentibus attestamur, quod cum quæstio seu controversia inter Nos ex unâ, et Reverendum Dnum Domini num Bernardum Episcopum, Præpositum, Decanum, et Capitulum Ecclesiæ Paderbornensis parte ex altera super officio suo seu villicatione in Monning- hausen verteretur, placitarimus et concordavimus, mediantibus Nobilibus viris Dominis Simone Domino Lippiensi, Hermanno, Ludolpho Burggraviis in Stromberg, et Alberone post milite amicabilibus compositoribus, dictis vulgariter Soulude / inter nos specialiter pro utraque parte deputatis et ele- ctis cum dictis Domino Episcopo, Præposito, Decano et Capitulo, in hunc modum videlicet, quod dictum officium, seu villicationem in Monninghausen, cum omnibus suis juribus et pertinentiis, quod, vel quam ab eisdem Dominis, Episcopo, Præposito, Decano et Capitulo, tenemus pro octingentis marcis de- niorum in monasterio et Sosato legalium titulo pignoris obligatum, seu obli- gatum, quandocumque, quo cum anno dicti Domini Episcopus seu successo- res, seu Præpositus, Decanus, et Capitulum intra Beatorum Martini et Pe- tri ad Cathed. subsequentis festa duntaxat dictum officium seu villicationem redimere decreverint, pro summa prædicta octingentiarum marcarum dena-

riorum prædictorum reddere et restituere tenebimus, liberum et solutum, sen
liberam et solutam quibuslibet oppositionibus, dilationibus, seu impetitionibus
ex contradictionibus quorumlibet retrojectis, cumque Nobis seu alteri nostro-
rum di&am redemptionem per unius mensis spatum præintimaverint, seu
suo nomine præintimari fecerint, ipsum terminum solutionis in Lippia respi-
cere, et pecuniam nostram hujusmodi ibidem recipere erimus obligati: renun-
ciantes ex nunc oppositionibus, defensionibus, literis et instrumentis quibus-
cunque, ac universis juris tam Canonici quam civilis, beneficiisque, quæ con-
traformam præsentis literæ, aut aliquem articulum in ea contentum Nobis et
hæredibus nostris possunt de jure vel de facto aliqualiter suffragari.

In quarum omnium firmitatem Nos Cunigund ac Thymmo sigillano-
stra, et Ego Bernardus sigillum Domini Erenfredi de Bredenole militis avun-
culi mei pro me, quia proprio sigillo careo, præsentibus duximus apponenda,
Nos etiam Simon Dominus Lippiens. Hermannus, Ludolphus Burggravis
in Stromberg, ac Albertus post miles compositores, et Zona prædictæ pro-
nunciatores in testimonium præmissorum, quæ per nos acta pronunciata sunt,
ad requisitionem ambarum partium præsens scriptum nostris sigillis duximus
muniendum. Actum et datum in Delbrugge Anno Domini millesimo, tre-
centesimo, vicesimo quarto, in die Beati Marcelli Papæ et martyris.

Obitus. Mortalem hanc vitam exuit hoc anno postridie S. Servatij Go-
defridus Waldecensis Comes, xxxviii Mindensium Episcopus, gesto
di Ep. in decimum annum magistratu illo, magnoque sui desiderio reliquo.
Mindens. Successor ei datus Ludovicus Ottonis Duci Lunenburgensis filius
cui succedit. **Ducibus.** consecratus Episcopus, qui exinde per xxii annos dicæcis in quiete ad-
ministravit, non aliâ re gesta magis commendatus, quâm culto cum
Lunen- omnibus pacis studio.
burg.

Annus Christi 1325.

Joannis XXII Pont. 9.

Ludovici IV Reg. 12.

Bernardi V Ep. Paderb. 5.

Pace fa- Tandem anno postero Ludovicus Cæsar publicæ Imperij tran-
ctâ, liber à quillitati consulturus, cùm jam antè lanceam & ceterâ augustalia si-
Ludovico gna à Leopoldo Austriæ Duce accepisset, Fridericum Austrium è cat-
R. Fride- cere Bavarico dimittit liberum; pace tamen prius inter utrumque
ricus di- certis legibus conventâ. Utrumne Fridericus inter cetera regio seti-
mittitur. tulo exuere jussus sit, disceptant inter le Boji & Austrii scriptores. Au-
Albertus. tulum abjurasse, sed postquam libertati redditus, Regem se non minus
Argent. Röbdorf. in Etor est Rebdorfius Fridericum unâ cum regno etiam regium titu-
annual. lum antea scripsisse, quod Cuspinianus binis Friderici diplomati-
Hervart. Spondanus. Boici annual. Cuspinia- bus confici vult. Pax interim inter utrumque aliquamdiu bonâ fide
nus. culta; eò jam securius, quiescente æmulo, Ludovicus Cæsarem se
ferre visus.

Sed

Sed hujus dominatu accensi veteres Coloniensis Archiepiscopi hostes, cives cum primis Colonenses, unâque fœderati, Joannes Bohemiæ Rex, Engelbertus Marcanus, Adolphus Montium, Wilhelmus Hollandiæ Comites, Adolphus Leodiensis Episcopus, numero so instructo exercitu in Westfaliam irrumunt, evastatisque Colonensis diœcesis agris, proximis ante festum Ascensionis diebus Wolumstenium, munitissimum ad Ruram castrum, obsidione incingunt; in id quia omnis vis & machinæ conversæ, xxv Julij deditur, ac funditus evertitur. Hærebat Archiepiscopus, & Rupertus Virneburgicus Westfaliæ Marschallus cum copiis suis nunc Susati, nunc Werlis, si qua se adorandi hostes occasio, aut solvendæ obsidionis via aperiret; at multa machinantem impedire Leodiensis Episcopus Marcani frater, castris circa Unnam Oppidum a tergo positis, metuque, ne quid tentaret, continuuit Archiepiscopum. Calamitosa & fatalia tempora, quando Principes & Episcopi visi sunt arma civilia in se vertere, quæ majores olim in barbaros sumebant.

At non minus Reinaldus Gelriæ Comes, homo turbulentus & impius, qui jam in septimum annum fratrem tenebat in carcere, inter Ep. destitutus divexare Ludovicum Monasterensem Episcopum. Anno quidem superiori pax inter utrumque sanctè convenerat, arbitro Joanne Traiectensi Episcopo. Vix dies unus alterve abiit, cùm Gelder rapinis, incendiis & cœdibus grassari per diœcesin visus, damno etiam trium millium marcarum brevi illato. Qua super re literis ad Geldrum scriptis, quæ in manibus sunt, simulque ad fidejussores appellando, gravissime questus Episcopus, perfidiam & perjurium Comiti exprobat. Ac ne novo bello, quod jam justa ex causa sibi esse posset, inter se committantur, offert se integrimus Episcopus denuo ad firmandam pacem, loco inter Vredenam & *Gronlo nominato, quod Traiectensem Episcopum secum deducturus sit, arbitrum pronæ pacificationis. Ad has Ludovici literas, intra octavam Paschæ datas, nihil respondit Gelder. Quare alteras idiomate germanico ad Geldrum dedit, quibus denuo se offert, ad pacta inter se & Geldrum per Joannem Traiectensem Episcopum inita; petitq; in hanc rem conventum institui Coloniæ; in eo quidquid Consules ac Senatores Agrippinenses arbitri præscripturi sint, id à se sanctè observatumiri. Literæ hæ triduo post festum Philippi & Jacobi transmissæ: At Geldro ad omnia tergiversanti addidit tertias literas, quibus spondet se post festum D. Michaëlis venturum Coloniam cum comitibus, Godefrido Seinensi, Ottone Ravensbergensi, & Simone de Lippia, fratre Bernardi Episcopi; rogatque Reinaldum Gelriæ Comitem, ut ipse vicissim cum Wilhelmo Hollandiæ, Gerhardo Juliacensi, & Adolpho Montium Comite adsit Coloniæ ad præstitutum diem; ibi quidquid hi arbitri de pactis per Traiectensem Episcopum statutis decisuris, se ratum habiturum; interim captivi utriusque nec sine litro solvantur,

solvantur, mancantque 500 marcæ, quibus Geldro ob Bredevordiam Ludovicus obstrictus sit. Veneritne Coloniam Gelder, haud compertum, id tantum Monasterienses quidam fasti memorant, post biennium demum bellum hoc scepitum esse, Statlonamque & circumpositas Bredevordiaæ possessiones agrorum cescisse Monasteriensis, Geldroverò arcem Bredevordianam. Traducuntur passim ex ævo illo Episcopi à scriptoribus nostrorum temporum tanquam ad aliena à munere sacro bella proruperint, ac spoliis aliorum Episcopatus auxerint. Sed hi parum memores, quibus injuriis lacerissiti, & qua necessitate adacti, invitique ad arma protracti sint, quando alterutrum necesse erat, aut correptis armis se tueri, aut omnia Episcopatus bona vicinorum Comitum rapinis permittere. Tam illi iniquis oculis aspiciebant Episcoporum patrimonia per Westfalianam & Saxoniam, Caroli M. ceterorumque exinde Cæsarum liberalitate aucta, quam insatiabilis eorum erat cupiditas, donec fatali nostro ævo omnia haesi in spolium venirent.

Lis inter Lemgo & Gerden. Haud alia ex hoc anno memoria Bernardi Episcopi nostri, quām quod pacis justique amans item inter Lemgoienses & Gerdensis Cœnobij Virgines composuerit; facta nimirum erat venditio bonorum Lemgoiensibus cum damno Gerdensium; ut partia Bernardo Ep. utrique satisficeret, ipse Episcopus ex suis bonis damnum prædij donatione compensavit Gerdensibus. Adeo Ecclesiæ suæ, quām lacris Virginibus Deo famulantibus detrahi maluit. Qua super retabulæ extant pridie natalis Virginis multis testibus, astensuque Capituli comprobatae. Atque ut urbium suarum fidem sibi astringeret, Brakelensibus haud fecus quām aliis privilegia jam tertio instauravit.

Mors Brunnonis de Warendorp. Per id tempus Susati concessit naturæ Bruno de Warendorp, nobili Warendorpiorum familia ortus, ex qua ad sacram D. Dominicici familiam transit: vir cùm per omnem vitam ferrea ad corpus minicani. catena adstricta, tum magnis virtutibus conspicuus, & fama sanctitatis apud superstites celebratus.

Annus Christi 1326.

Joannis XXII Pont. 10.

Ludovici Reg. 13.

Bernardi V Ep. Paderb. 6.

Rebdorf. in annal.

Albert.

Argent.

Italiae qui-

dam re-

belles

proceres

Ludovi-

cum ad se

invitant.

Prospere interea tenebatur Imperium à Ludovico Rege. Quippe etiam Friderico æmulo quiescente, pulso in exilium Rudolpho Palatino, & compresso Henrico Colonensi Archiepiscopo, omnia ad unius Rectoris fortunam ac potentiam se convertere. Quæ postquam in Italia cognita, Galeatus Vice Comes Mediolanensis, ceterique Lombardiae præfecti, ac Gibellinæ factionis proceres, à Cardinalibus Pontificis Legatis, ut præferebant, exagitati, invitavere Ludo.

re Ludovicum Regem in Italiā. Quām in rem Ludovicus Spiræ comitia Principum indixit; ubi cūm de itinere in Italiā instituen- do ſententias procerum rogaſſet, diſſuāſē plerique cum Balduino Trevireni Archiepifco, ne id eitra Pontificis affenſum & auſtori- tam attenſaret.

Tandem & hic annus vacuuſ à bellis Westfaliæ obtigit, quo Engelbertus Comes Marcanus turbo popularium Romam profectus: & Hentricus Coloniensis Archiepifco, ordinesque Ducatus Westfaliæ fœdus pepigere cum Trevireni urbe, ſimulque Archiepifco in gratiam rediit cum Coloniensibus. Exhaustus præ- terea belli impensis Ludovicus Monasteriensis Epifco, utrumq; judicium, tam quod in primaria urbis parte, quām quod trans aquas in celebri parochia habebat 286 marcis pignori dedit Burchardo Clei- horſio, nobili ac potenti viro; ea tamen lege, ut in capitali ſen- tia nihil ageret ſine Epifco affenſu.

Ad hunc modum Bernardus quoque Epifco duas partes caſtri Furſtenbergensis, quod à diversis Epifcoi caſtrenſibus infide- batur, tutelae cauſa adverſus Hassiam & Waldecensem comitatū 380 marcis, quatum ſingulæ decem & octo ſolidos penderent, Joani- ni & Wilhelmo de Verne militibus oppignoravit; idque ex con- ſenſu Capituli factum, quod ea pecunia summa in debita, quæ ſu- periores Epifcoi contraxerant, exſolvenda, quæque in utilitatem Ecclesiæ conversaſit, uti prolixis hæc literis feſto D. Agathæ die con- signatis extant.

Aliis deinde tabulis, feſto Epiphaniæ confectis, Bernardus Epi- scopus caſtrum & oppidum Calenberg Papenheimiis militibus, uti ab Ottone Epifco feudi titulo accepiffe ſupra diximus, confirmat, eagele, ut fidem & obſequium more Caſtrenſium præſent: caſtrum haud ſecus, quām alias Epifcoi munitiones defendant, pateatque ad omnem ingressum. Hujusmodi enim Caſtrenſes milites, haud ſecus quām ceteros vasallos, ex confeſſis clientum beneficiis & agro- rum poſſeſſionibus Epifcoi ad omnem militiæ uſum expeditos ha- bebant; caſtraque hæc more antiquorum Saxonum in editis abru- ptisque montibus præmuniri cœpta, maximè ex quo hæc tumultua- ria ac civilia bella per diſſidia regni aut Cæſarum debilitatem inva- luerant; unde & patrimonia Epifcoportum magnopere ex hiſ Caſ- trenſium & Vasallorum impensis attenuari neceſſe fuerit.

Magnificum per id tempus Xenodochium Paderbornæ erat ante portam occidentalem ad ipsa urbis moenia, conſulum ac civium liberalitate conditum, comprehenſumque parochia forenſis Ec- clesiæ; cui Bernardus Epifco, rogauit Conſulum ac Senatorum, proprium ſacerdotem imposuit, abſolutum ab omni jurisdictione Archidiaconi, cum omni Parochi potestate in administratione fa- crorum, implorato ad id etiam Forenſis Ecclesiæ conſenſu: jus verò nominandi

nominandi ejusmodi sacerdotem, procreationemque bonorum penes Magistratum perpetuo esse voluit. Id verò Xenodochium cum sacra æde per injurias temporum & prolatae urbis pomeria ita subversum est hæresis tempore, ut ne vestigia quidem, præterquam in his Episcopi tabulis, supersint: modò propugnaculum, à Ferdinando Episcopo erectum locum ejus occupat, repertaque tum fuere ruderā facelli & domus.

Abbatem Juris præterea sacri constans assertor Bernardus, Helmwardes. & Cœnobium Husanum Abbatem aggressus; celebre illud ac Imperiale Monasterium, sed intra jurisdictionem Episcopi Paderbornensis, è quo Abbas se suosque subtrahere sæpe tentarat, Bernardus per sententiam superioris judicis, intentisque armis ad obsequium compulit, jussitque Iudas Martij se ad confirmationem obtainendam sistere. Par Episcopo Paderbornensi jus fuit in ipsum Abbatis adjacens oppidum, civesque Oppidi, haud secus quam alij dioecesis nostræ fidem jurabant Episcopo: quanquam armis ad id sæpe adigendi fuerint. Valuit id ad Erium Episcopum, quo tempore Abbas & monachi profugiè Cœnobio simul ad hæresin descivere. Erico Episcopo nostro Monasterium occupante; dum postremum Abbas, ducta uxore, se in tutelam Landgravij daret, eique Monasterium venderet; quo ille fallaci titulo per vim omnia occupavit. Sed hæc temporis memoranda plenius.

Decimas Rursus hoc anno Bernardus Episcopus beneficus in Abbatem quasdam & Cœnobium Campi Mariæ, largos ei decimarum proventus donavit, quos Simon Comes Lippiensis feudi nomine ab Ecclesia Paderbornensi in Parochia Hervordiensis tenebat, cesseratque ultro Episcopo fratri. Jussus tamen Abbas centum marcas in compensationem Ecclesiae Paderbornensi rependere; id quod ternis hoc anno literis transactum est. Sanè quantum ex his aliquisque innumeris antiquatum literis mihi æstimare fas est, Carolus M. non modo per dioecesin, sed quanta etiam latitudine jurisdictione sacra se per vicinas Hassiae regiones, & Comitatum Lippensem, Ravensbergensem, aliquosque exporrigit, decimas Episcopo & Paderbornensi Ecclesiae attribuit. Amplum & opulentum patrimonium, quod tamen magnam partem cessit postea nobilibus & Comitibus, alijsque potentioribus viris seu libera donatione, seu feudi titulo: cùm eorum ope, atque armis Ecclesia adversus hostes suos defendenda esset.

Annus Christi 1327.

Joannis XXII Pont. II.

Ludovici IV Reg. 14.

Bernardi V Ep. Paderb. 7.

Ludovicus Rex inde, posthabitis procerum consiliis, iter in Italiam suscepit. Ac Regem affectati Comites quidam ac Dynastæ, Reinaldus Gelriæ, Wilhelmus Juliacensis, Theodoricus Cliviæ, Adolphus

Albert.

Argent.

Rebdorfius

in annal.

Trithem.

Blondus

Nauclerus

phus Montium Comites; quorum auxilijs exercitus contractus, quo regiam aliquam dignitatem repræsentaret. Cetetum nec Principes, nec Episcopi ritu veteri comitati; sed eō quietior Westfalia, postquam turbida illa Comitum capita peregre abiēre, Engelbertus Marcanus jam priori anno Romam profectus erat, sollicitatum pro filiis locum inter Canonicos Coloniensis & Leodienſis Ecclesiæ. Willhel- mus Hollandiæ Comes cum 800 equitum agmine se quidem ob- tulit in comitatum; sed ille prius Avenionem missus ad Joannem Pontificem sibi reconciliandum, quem Pontifex minis anathematis intentatis redire jussit; qui proinde salutato Francorum Rege in Hollandiam re legit iter. Interim Ludovicus in Italiam progressus, adjutusque dissidentium Pontifice procerum copiis & pecunia, Mediolani in æde D. Ambrosij unā cum Margaretha conjugé à Joanne Archiepiscopo corona ferrea insignitur. Rebus per Lombardiam compositis, sub finem anni Romanam invitatus processit. Pon- tifex, ne Ludovicus voti compos fieret, interdicto subjicit omnes urbes, quotquot Ludovicum recepturæ escent. Magna id offensio- ne & turbatione factum, quod interdicto illo Imperiales urbes per septendecim annos afflīctæ.

Cærerum hoc anno Matthias Moguntinus Archiepiscopus, Synodus vir religione & sapientia inter omnes Germaniæ præsules spectabi- lis, Moguntiæ provincialem synodum indixit; ad quam cùm omnes suæ metropolis Episcopos invitârit, tum Bernardum Episcopum nostrum aut per se, aut Legatos interfuisse certum habeas. Ea in synodo, quæ Episcoporum provincialium et Abbatum præsentia celebris fuit, multæ, ut inquit Trithemius, constitutiones pro utilitate Ecclesiæ sunt editæ, quæ tamen injuria temporum ad nos minus pervenere. Ac præclarè tum adhuc agebatur, cùm provinciales illæ synodi, & Episcoporum congressus celebrabantur; tanto citius ac pejus descitum in pravos mores, & hæresis præludia, ex quo ejusmodi synodi ad conservan- dam Cleri populique disciplinam intermitti cœperunt,

Magna per id tempus ex longâ pace atque otio omnium rerum Motus abundantia erat in Saxonia; eo urbes quoque, ut fit, insolescere ad- versus Episcopos. Quare Paderbornenſum exemplo ausi & War- burgenses insurgere in Episcopum; sed ea controversia hoc anno si- ne armis hisce conditionibus composita. Episcopus Oppidi utrius- que vetera privilegia confirmet; contra Oppidanum trecentas marcas pendant Episcopo, & castrum ejus intactum relinquant, & quæ ejusmodi erant. Id sicuti per arbitrios convenit, itatabulis pacificationis subscriscere testes & fidejussores Bernardus Præpositus Schildecensis, Herboldus de Papenheim, Herbordus de Miderike, Ludovicus Post milites, Conradus de Ittere, duo Proconsules Theodoricus de Dussele et Joannes de Geismar, aliisque honorati viri utriusque Oppidi Warburgensis. Datum anno Domini Mcccxxxvii, feria proxima ante Purificationem B. Virgi- nis Mariae.

L I

Furiusius

Onuphrius
Levoldus
Chron.
Bohem.
Ludovici
R. in Itali-
am profe-
ctio & co-
ronatio
Mediola-
ni.

provin-
cialis Mo-
guntina.

Chron.
 Bohemis
 Crantzi, l. 9.
 Metrop. c. 4
 Chron.
 Sclavi.
 Magdeburgenses
 Archiepiscopum
 suum carceri prius
 inclusum, deinde trucidantur.
 Lüdovicus
 Romæ corona-
 tur.
 Albertus.
 Argent.
 Rebdorf.
 Villanus
 Nicolaus
 Minor.
 Antoninus
 Trithem.
 Odoric.
 aliquie.
 Et Petrum
 Corbariensem
 Pontificem re-
 nunciat.
 Moritur
 Matthias
 Archiep.
 Mogunt.

Furiosius Magdenburgenses Burchardum Comitem Schrape. Iovium Archiepiscopum suum tractavere. Propugnabat is jura Ecclesiae suæ adversus cives. Certatum armis. Actum per arbitros. Invitatus promisso pacis in urbem Archiepiscopus, perfidiâ civium in teturum carcerem detruditur, & post paucos dies accensa civium rabię, clava in caput impacta, trucidatur. Jacuit integro anno corpus tabidum, ignorante clero, viveret ne an periret. Tandem apertus carcer; agnitusque ex corona sacerdotali Episcopus; permisumq; honorifico tumulo contegi corpus. Magnis laudibus extollit hunc Præfulem Crantzi, in quem haec tam barbara patrata. Auctor Chronicus Sclavicus virum nobilem, castum, sobrium, prudentem, & ex omni virtutum asperetu sanctum celebrat. Ea multis in locis erat iniolentia civium populorumque furor, cum nec Regem certum, nec Cæsarem haberet Saxonia, cuius imperio & freno continerentur rebelles.

Annus Christi 1328.

Joannis XXII Pont. 12.

Ludovici IV Reg. 15.

Bernardi V Ep. Paderb. 8.

Et Ludovicus Rex jam in alterum annum hærebat in Italia; evocatusque Romam à primoribus urbis, quos auro corruperant Gibellini, ad Imperij coronam accipiendam. Ludovicus qui jam ex conflictu cum Pontifice sacra profanaque misciebat, urbem ingreditur, ac 17 Jannuarij passus est sibi & Margaretha Reginæ à quatuoribus syndicis imponi coronam augustalem Imperij (quoniam alij ab uno, alij à pluribus id factum velint) quem mox exauctoratus Venetiarum Episcopus inunxit. Et Ludovicus, ut Joanni Pontifici auctoratem abrogaret, foedum facin' addidit, Petrumq; Corbariensem, Franciscanum Monachum, Pontificem renunciavit, quem Nicolaum V. appellari voluit. Quo insano schismatis facto quantum non priscam sanguinis, & militaris gloriae famam obscuravit? post foedere cum Roberto Siciliæ Rege iusto adversus Robertum Neapolitanum Regem, in Lombardiam rediit.

Hoc conturbato rerum statu humanis eripitur, 4 Idus Septembris, Metropolitanus noster Matthias Moguntinus Archiepiscopus, vir omni honore, & posteritatis memoriâ dignus, ut Trithemius alij que commendant. Clerus denuo in ejus locum elegit Balduinum Trevirensem Archiepiscopum. Id munus cum ille sine Pontificis auctoritate adire nollet, Pontifex Henricum Virneburgicum Präpositum Bonnensem, Archiepiscopi Coloniensis ex fratre nepotem, praefecit; quem cum Clerus recusaret, harente lite, Balduinus per triennium simul utrumque Archiepiscopatum ex Pontificis voluntate administravit, urbemque Moguntinam Clero rebellem egregia fortitudine perdomuit.

Sustulit

Sustulit & hic annus Engelbertum Marcanum Comitem, vi. Et Engel-
rum turbulentum, & flagellum Episcoporum. funus 24 Julij in Mo-
nasterium Virginum Vrondenbergense ductum, ubi inquieti patris
sepulchro conjunctus. Comitatum paternum adjit Adolphus filius
eonomino II. Alter filiorum Engelbertus primum Leodiensis, post
Coloniensis antistes. Tertius Eberhardus, qui abjecta Clericivita
Loschenis Comitis filiam duxit. Hi illi filii, quorum causa pater Ro-
mam profectus, lauta sacerdotia impetravit. Is nimis irum Germano-
rum Principum mos, odiisse opes Episcoporum, & affligere ob id Epis-
copos, à quibus tamen nihil sollicitius queritur, quam ut filii eorum
admissi in clerum, laute ex patrimonio Ecclesiae vivant, & Episcopi-
fiant.

Bernardus Episcopus noster, unaque Corbeiensis Abbas, quod Bernardus
magna pars securitatis consisteret in præmunitis castris, & bonavici. Ep. cum
norum amicitia, secundum ea, quæ inter Theodoricum Episcopum Abbate
& Robertum Corbeiensem Abbatem contracta diximus, castrum Corbei-
Blankenaum ad Visurgim, collatis in unum impensis, præmunire in- ensi ca-
sistunt; renovatisque superioribus paetis, castri loca, quæ non satis strum
explicatè divisa erant, inter se ad mutuam defensionem partiuntur; Blancke-
atque ut munitio acceleretur, permittitur Episcopo lapides & ligna naum
ex Abbatis fundo & sylvis convehere. Quemadmodum hæc pridie præmu-
S. Gregorij hujus anni conventa & in tabulas relata fuere.

Nonis deinde Maji Bernardus Episcopus delectus arbiter à Ro- Deligitur
berto Corbeiensi Abbe, & Themmone nobili viro, clienteque arbiter ab
Abbatis. Tenebat enim Themmo judicium sive cometiam Oppidi Abbate
Huxtariensis feudi titulo ab Abbe Corbeiensi, sicuti à majoribus Corbei-
ad ipsum devenerat; id vero judicium cum 200 marcis redemptum ensi &
esset, ultro remisit Abbat. Advocati testes fuere Hermannus Brakele, Them-
Herboldus Amelungessen, Arnoldus de Haverporte milites, Ernestus moe Ab-
Dinckelburgius, Albertus Buschius, Matthias Otbergen, alijque batis cli-
quam plures famuli vasallique Abbatis. Tabulis in hunc modum ente.
subscriptum. Nos quoque Bernardus D. G. Episcopus Ecclesie Paderbor-
nenis recognovimus, quod quia mediator hujus contractus fuimus, pro ma-
jori testimonio, et ad preces dicti Themmonis et suorum heredum, sigillum no-
strum præsentibus literis duximus apponendum. Datum anno Domini
Mcccxxviii, Nonis Maji.

Annus Christi 1329.

Joannis XXII Pont. 13.

Ludovici IV Reg. 16.

Bernardi V Episcopi Pad. 9.

Ludovicus Cæsar (quo se titulo post coronationem Romanam Albert.
ferebat) anno hoc in sequente omnia ad redditum componit. Facile Argent.
quidem illi fuerat, ut Albertus Argentineñsis scribit, post initum Rebderfius
in annal. L 1 2 cum Ludovici

R. Italia in cum Siciliæ Rege fœdus Apuliam ingredi, ac Robertum Neopolitanum Regem dejicere; at segnis Cæsar, dum per otium in urbe residet, nihilque in Lombardia dignum agit, fine anni iter in Germaniam repetit; celebratisque Tridenti procerum comitiis, in Bavariam accelerat, quam ut primum componeret, Palatinatum Bavariæ, quem Rudolphus frater tenuerat, partitur inter Rudolphum & Rupertum filios; ipse Monachium, Ingolstadium, ac cetera loca sibi afferuit, Imperiumque tum quidem bellis vacuum habuit, sed schismate afflictum, quod malum ipse auxerat Pseudopontifice creato, qui jam novos sui ordinis Cardinales & Episcopos ordinabat, Pontificatumque ceteris muniis gerebat, homo ambitiosus, qui invita & reluctantate uxore Monachum Franciscanum induerat, ut sacerdotio iniciaretur. Eo nunc in Italia relicto, Cæsarem comitati sunt in Germaniam Michaël Cæsenas supremus Franciscanorum Magister, Gwilhelmus Ockamius, alijque ejus ordinis viri à Joanne Pontifice proscripti. Ab his Ludovicus Cæsar in schismate, ac pertinacia aduersus Joannem Pontificem confirmatus. Hoc conturbato rerum statu, quo tempora Henrici & Friderici Schismaticorum Cæsarum redire visa sunt, nulli magis perplexi, affliti etique, quam Episcopi. Qui si ad Pontificis voluntatem se accommodarent, Cæsarem; si ad Cæsaris, Pontificem habituri essent offensum infestumque.

Annus Christi 1330.

Joannis XXII Pont. 14.

Ludovici IV Reg. 17.

Bernardi V Ep. Paderb. 10.

Varia Principum comitia à Ludovico Hervart. Spangenb. Trithem. Cyprianianus Odoricus Histor. Boica. Corbari⁹ Pleudo Pontifex respicuit. Cæsar ut Principum animos sibi in fide retineret, Spiræ, deinde Nurimbergæ comitia indixit, in quibus multa gravissime questus adversus Joannem Pontificem. Addit Spangenbergius tertium Francosfurti conventum Principum institutum, in eoque horum sententia decretum fuisse, quotquot in posterum Cæsares Principum atque ordinum suffragiis legerentur, Cæsares colendos esse, et si nulla Pontificis confirmatio accederet. Cæsarem interim obligatum manere Pontifici ac Apostolicæ sedi defendendæ; tametsi hæc potius in Spirenibus comitiis post septennium acta reputari debeant. Multum per id tempus laborabat Balduinus Trevirensis Archiepiscopus, & Joannes Rex Bohemiæ in reconciliando Ludovico Cæsare cum Pontifice, qui tamen cassus labor erat. Interim hoc anno post Leopoldum, & Henricum Austriæ Duces, excessit è vita Fridericus Austriae Ludovici æmulus. Captus deinde Petrus Corbarius à Bonifacio Comite, ejurato pseudo Pontificatu, damnatisque quæ sacrilegè egerat, scelerum condonationem supplex à Pontifice impetravit. Nec quievit Pontifex, à quo Ottoni Duci Austriæ, Friderici fratri, quinquaginta millia florenorum oblata sunt, ad resumendum bellum

lita-
idet,
iam
iam
riæ,
Ru-
a sibi
chis-
eato,
Pon-
vita
ndo-
ntin
gister,
tifice
a ad-
erum
arum
i. Qui
si ad

Heinde
uestus
n Fran-
enten-
um at-
innulla
m ma-
stius in
Mul-
copus,
re cum
ost Leo-
cus Au-
Bonifa-
æ sacri-
nipetra-
riderici
endum
bellum

bellum adversus Cæsarem; sed Austrius ille quietis pacisque amans ab armis se continuit: nec tamen his schismatis malum desit.

Tandem post triennij certamen in judicio Pontificis Henricus ^{Pontanus} Virneburgius auctoritate Pontificis Moguntinæ Ecclesiæ imposi- ^{17. Gelria}
tus, receptus pue à Clero Metropolitanus noster nobis obtigit. Ce- ^{Reinald9}
tera etiam per Germaniam Westfaliamque pacata erant; non ta- ^{Gelriæ}
men destitut Reinaldus ^{Comes} Gelriæ Comes, resumptis pro inquieto inge- ^{comes in}
nio armis, Ludovicum Monasteriensem Episcopum infestare. Quip. ^{Monast.} pe qui ineunte anno Vredenam municipium juris Monasteriensis Episcopi vi aggressus expugnavit: ac postquam militi omnia in spo- ^{vastat.}
lium dederat, homo ferox oppidum cum arce injectis ignibus exus-
fit; quam miserabilem cladem his versibus signavit posteritas.

Annis millenis trecentenis bisque novenis

Bis junctis senis Vreden fuit addita pœnis

Nam male damnavit Comes hanc quam Gelriapavit.

Rebus orbavit post ignibus annihilavit.

Annus Christi 1331.

Joannis XXII Pont. 15.

Ludovici IV Reg. 18.

Bernardi V Ep. Paderb. 11.

Anno dehinc proximo novus à Pontifice æmulus objectus Cæ- ^{Rebdorf.}
sari, Joannes Bohemiæ Rex. Is quidem annuente Cæsare in Italiam ^{in annal.}
profectus; interim occultis consiliis atque artibus à Bohemo Italiae ^{Albert.}
regnum quæ situm Carolo filio, sedecim annorum juveni, quem po- ^{Annal.}
stea Germania Imperatorem sortita est: Bohemus postquam Italianam ^{Joannes}
ingressus, lati populi animis Bergomi, Cremonæ, Papiæ, Vercellæ, ^{Bohemie}
Novariæ, Parmæ, Mutinæ, aliisque in urbibus exceptus est, amabile- ^{Rex Ita-}
que ejus imperium visum Italiam, etiam ob memoriam patris Henrici ^{los sibi}
VII Regis. Quare cum Legato Pontificis congressus consilia hæc ^{conciliat,}
apertius agitare cœpit, & filium Carolum in Italiam vocare, quem ^{filioque}
& discedens in Italia reliquit. Quæ postquam Cæsari cognita, Bo- ^{Italiae re-}
hemus in suspicionem affectati regni venit. At Bohemus per Fran- ^{gnum}
ciam in Germaniam reversus, qua erat solertia ingenij, 12 Calend. ^{quærit.}
Augusti Ratisbonæ sibi Cæsarem in privato congressu reconciliavit,
persuasitque se nihil contra Rempub. egisse. Ita tum pacata omnia
per Imperium mansere, neque ullus Episcoporum aut Principum in
gratiam Pontificis se commovere visus fuit, sat gnari, quantas cala-
mitates & populorum ruinas superiorum temporum schismata in-
vexerint. Per hanc Principum cum Cæsare suo concordiam Episcopi
in quieta administratione diœcesum permansere.

Et Bernardus Episcopus noster postquam per anniversarias sy-
nodos, & diœcesis lustrationem, Ecclesiæ disciplinam formasset, ne
quid in primario etiam Clero desideraretur, in concilium vocat præ-
fules

fules & Canonicos majoris Ecclesiæ, eorumque simul judicio & voluntate certa utiliaque decreta VI Calend. Julij præscripsit, qui libro statutorum continentur; in quo illud perquam laudabile de coercendis à Collegio majoris Ecclesiæ, quotquot indigni, aut minus idonei censerentur. Juvat in hanc rem decretum Bernardi Episcopi & Capituli primasui parte referre.

Nos Bernardus Dei gratia Episcopus, Wernherus Præpositus, Gotschal-
cus Decanus, Fredericus Scholasticus, Conradus Cantor, Reynherus Celera-
rius, et totum Capitulum ac singuli Canonici de Capitulo Paderborn. statum
de non admittentem qualitatem et conditionem Ecclesiæ nostræ ad animum, et ad memoriam re-
dis ad Ecclesiam Cathedram indignis Canonicis
Decretum Ber-
nardi Ep.
de non
admitten-
dis ad Ec-
clesiam
Cathe-
dralem
indignis
Canonici
Nos Bernardus Dei gratia Episcopus, Wernherus Præpositus, Gotschal-
cus Decanus, Fredericus Scholasticus, Conradus Cantor, Reynherus Celera-
rius, et totum Capitulum ac singuli Canonici de Capitulo Paderborn. statum
qualitatem et conditionem Ecclesiæ nostræ ad animum, et ad memoriam re-
ducentes inter alia negotia nobis incumbentia, quæ nos movent, et vehemen-
ter exagitant, videmus, quod ex variis causis, quæ sigillatim, et specialiter ex-
primi, seu designari nequeunt, multipliciter fatigamur, et quod præter aliæ
commoda nobis advenientia multis personis partim incognitis, partim minus
idoneis, et inutilibus diversimode prægravamur. Nam plerique sicut eis pla-
cet impetrant, procurant, et laborant, se fieri Canonicos, et se recipi in Eccle-
sia nostra et per mendos a suffragia, quod sint viles, inutiles et aliquando inhabi-
biles in auribus superiorum nostrorum se dignos, nobiles, potentes, et literatos
mentiuntur, ut sit saltē sub aliqua specie laudis, et sub colore tituli conficti,
præter aliquajuris amminicula. In nostris præbendis, et beneficiis, quod absque
præjudicio nostro, et absque gravi dispendio Ecclesia nostra fieri nequit. Ex-
cedunt etiam aliqui eorum in suis processibus fines juris, et metas rationis in
tantum, quod si hæc, et his similia ad summi Pontificis cum veritatis notitia
præsentium deferrentur multos ex eis potius dignos suppliciis quam beneficis
judicaret. Ut igitur talibus malignis conatibus pro ut nobis est possibile, et in
quantum decet occurrereratione prævia valeamus, maturâ super hoc delibe-
ratione inter nos sæpe, et diu præhabitâ decrevimus, et in hoc pariter et com-
muniter conveniendo concordavimus, quod si aliqui cuiuscunq; dignitatis,
conditionis, aut status existant, qui apud nos beneficiari desiderant, et scientia,
moribus, atate, natalibus vel alias ex qualibet iusta causa minus idonei repe-
riuntur, aut si per falsos, indebitos, inordinatos, iniquos, seu abruptos pro-
cessus, vel per executiones, seu per alia gravamina juris et rationis fundamen-
to carentia, Nos Episcopum, Prælatos de Capitulo, et Capitulum Ecclesia Pa-
derborn. prædictos pariter, aut diuisim molestare seu impetere super præben-
dis, seu beneficiis nostris eis conferrendis qualibet occasione præsumperint, ta-
libus præsumptoribus communi voto, communibus expensis, communi defen-
sionis præsidio, per debita licita, et honesta juris et justitiae remedia occurremus.
Per hoc etiam præsens factum non intendimus ab obedientia sedis Apostolica
recedere, vel quicquam aliud attentare. In cuius rei evidentiam sigilla nostra
præsenti literæ de voluntate et consensu omnium nostrum publice sunt appen-
sa. Actum et datum IV Calend. mensis Junij Anno Domini Millesimo tri-
centesimo tricesimo primo.

Annus Christi 1332.

Joannis XXII Pont. 16,

Ludovici

Ludovici IV Cæsar 19.
Bernardi V Ep. Paderb. 12.

Post hæc Ludovicus Cæsar, cùm omnia studia ad publicam pâcem referret, dissidentes primùm inter se tres fratres ducesque Bavariæ, patruelos suos, componere tentavit. Id consilium cùm non procederet, rem armis aggressus est; intervenienteque Rege Bohemiæ, in concordiam adduxit. Inde Norimbergam ad comitia Imperij profectus, quæ multorum Archiepiscoporum, ac Principum accessu mense sextili celebria fuere. In his Balduinus Trevirensis Archiepiscopus, ob egregia in Cæsarem & Rempublicam merita, amplissimum instrumentum obtinuit, quo vetera Ecclesiæ suæ privilegia juraque regalia Ludovicus confirmavit, & nova addidit.

Accessit & inter Episcopos Saxoniæ ad hæc comitia Ludovicus Mindensis Episcopus, Ottonis Lunenburgensis Ducis filius, quem Cæsar agnatum suum appellat; ei enim Cæsar, pro necessitudine & singulari benevolentia, in hoc Principum congressu potestatem fecit instituendi sex liberas judicij sedes, quos Frigraviatus dixere, eo jure, quo illas Coloniensis, Monasteriensis, & Paderbornensis Episcopi antiquis Cæsarum ac Regum privilegiis in Westfalia habent. Nec alia hæc judicia fuere, quam quæ occulta, & vemicaduntur, ut ea quoque Ludovicus appellat; quorum origo à Carolo M. passim deducitur, & ad hæc tempora recognoscitur valuisse. Judex horum Mindensium judiciorum à Cæsare nominatus Burchardus Crussinus, hactenus Ministerialis Ecclesiæ Mindensis. Diploma hujus concessi privilegij Germanico idiomate conscriptum hoc anno M CCCXXXII recitat Pistorius inter tabulas Cæsareas Ecclesiæ Mindensis. Quanquam id privilegium occulti judicij abrogatum postea à Carolo IV Cæsare.

Hoc præterea anno conventum inter Bernardum Episcopum nostrum & Robertum Corbeiensem Abbatem de exstruendo castro Beverungen; id quod medio loco inter Heristallum vetus & castrum Blanckenau ad Visurgim coeptum est in fundo dotis Ecclesiæ Beverunganæ, cuius jus patronatus erat penes Abbatem. Operis hujus structura, cùm ex consilio Episcopi & Abbatis vasallorumque Mindensium utriusque partis ad mutuam defensionem concordiamque inter Paderbornensem & Ecclesiam & Corbeientes devinciendam, tum ex assensu Præpositi, Decani, totiusque Collegij cathedralis ac Cœnobitarum Corbeiensium facta est. De impensis ita statutum: quartum castri & suburbij partem construet miles Hermannus de Brakel, reliquas partes Episcopus & Abbas æqualiter divisas sibi sument conficiendas; ob id alteram partem Ecclesiæ illius permittet Corbeienti Abbat, alteram sibi retinebit Episcopus: alter deinde alteri iurabit castrensem pacem, fidem, castrique custodiam, in hasce leges quas ex ipsis tabulis refero.

Nullus

Ludovici

Leges in Nullus suam partem, alterius consensu non prius habito, vendet alij, nec
 quas con locabit, oppignorabit, vel alias alienabit, et talis alienatio cum utriusque Ca-
 Ep. Pad. pituli consensu fiet non aliter. 2. Nullus utriusque partis alum Principem Do-
 & Abbas minum terræ in dicto castro receptabit, ut ex eo bellum alii aut molestiam in-
 Corbei ferat; Episcopus tamen et Abbas poterunt res suas contra quosvis ex eo tutari,
 ensis su et actiones suas injuriasque contra alios prosequi. 3. Sed nec Episcopus Abba-
 per castro tem, et si eos inter se bello collidi contingeret, nec vicissim Abbas Episcopum ex-
 Beverun gano. castro Beverungen invadet, sed in pace, et tranquillitate conservabitur a cu-
 stodibus. 4. Non constituetur Officiatus ab Episcopo seu Abate qui alterius par-
 tis hostis foret. 5. Vigiles, portarij, Castrenses Episcopo et Abbatim simul Hul-
 dinge seu fidelitatem jurabunt, et aequalibus expensis predicti sustentabuntur
 et suscipientur; quilibet tamen pro se suis castrensisbus de peculio castrensi, quod
 Borchleben dicitur, tenebitur providere. 6. Ad aedificia et munimenta ultraq;
 pars aequales faciet expensas, et fas cuique erit in vicino ligna, lapides etc. ce-
 dere sine alterius offensa. 7. Quivis tamen aream, seu arc a partem sibi cessa-
 ram poterit munire, aedificiis occupare pro libitu. 8. Murus in ambitu castri
 constructur intra proximum biennium, et absolvetur solius Episcopi expensis,
 qui et uni sibi hoc spacio biennii clavum castri custodiam reservat; portatamen
 Abbat et familia ejus semper patebit. Biennio isto elapo, si Abbas potestatem
 clavum sibi convenientem habere voluerit, id ipsum intra annum primum
 Episcopo significabit, eidemque 100 marcas puri argenti in Oppido Brakele in
 praesentia Judicis et Consulum ad manus proprias successoris sui, vel Capituli
 numerabit, et ex tunc Abbat, et ejus Successoribus conservatio clavum dicti,
 castri communis erit. 9. Oppidum construendum cum omnibus juribus erit
 commune Paderbornensi et Corbeiensi Ecclesiis. Idem intelligitur de molen-
 dinis, telonio, conductu, nauto, aliisque quibuscunque jurisdictionibus, spiri-
 tuali exclusu; nam Archidiaconus in Beverungen fuit Engelhardus Abbas
 Helmvardesbusanus, ut infra patebit. 10. Adjicitur etiam, quod nos Epi-
 scopus Ecclesiam Corbeiensem, alias munitiones novas in fundis et areis suis
 propriis construendo, absque eorum consilio, et consensu de cetero non grava-
 bimus, nec in juribus, jurisdictionibus suis, et libertatibus antiquis per sedem
 Apostolicam et imperium eis condonatis non artabimus, neque violentiam seu
 injuriam inferemus. Simili modo Abbas et Ecclesia Corbeiensis Nos, et Ec-
 clesiam nostram vice versa non artabunt, seu violentiam vel injuriam irro-
 gabunt. 11. Observabuntur etiam literæ super castris et castrensisbus mansioni-
 bus et munitionibus Blankenauve et Blankenerode, et eorum statu inter Ec-
 clesiam utramque constitutas mutuo observabimus. 12. Item Ministeriales,
 vasalli, et Burgenses Ecclesie Corbeiensis quo ad bona sua sita in illis limiti-
 bus sine onere actuali et alio quo cunque impedimento in suo statu et jure rema-
 nebunt. Inquilini in Beverungen reliquias S. Viti Martyris gloriose ad se de-
 portatas solemniter recipient more solito et devote, Robbertus Abbas superiora
 cum Capituli sui Corbeiensis consensu ratificat, et in recompensam sumptuum
 in structura castri factorum, et beneficiorum deinceps exhibendorum, donat D.
 Bernardo Episcopo et Ecclesia Paderbornensi, medietatem totius officij, seu
 villica.

villicationis sua in Beverungen cum proprietate. Item medietatem pensio-
nis, iurium, jurisdictionis, feudorum, reddituum, obventionum in agris cultis
et non cultis, pascuis, agris, pratis, silvis, aquis, mancipiis, pisationibus, mo-
lendinis, et fructibus universis. Et ipse Episcopus vice versa donat Abbati
Corbeiensi et Ecclesie ejus LX. moldrorum redditus mensuræ Wartbergensis,
et partim filiginis et hordei pro medietate pensionis, sibi ex Beverungen alias
danda, quorum moldrorum XX accipiet Abbas ex curte in minori Nedere,
quam Herbordus miles de Mederke à Domino Episcopo Bernardo jure Em-
phitentico tenet cum aliis minoribus iuribus. Item tres mansos in minori Das-
borg ad villicationem Dasborg pertinentes, ab ea tamen nunc Episcopo abso-
lutos, quibus statim Abbas infeudavit Herboldum de Papenheim militem, re-
cipiens ab illo curiam in Ottberg, quam alias in feudo tenuit ab Abbatibus Cor-
beiensibus. Item recipit Abbas curtim in Brakele ab Episcopo dictam Kibe-
reshoff cum omnibus attinentiis.

Ad hæc quia castri structura in fundo atque area Parochialis Ecclesiæ
delecta, alter Parochio locus dabitur, qui eadem immunitate praeditus sit. Vo-
lens autem D. Episcopus ulteriori affectu et gratitudine respicere Ecclesiam
Corbeiensem, tres Ecclesiæ Parochiales in Beverungen, Amelungessen, et in
Godelem diœcesis Paderbornensis ad collationem Domini Abbatis Corbeiien-
sis spectantis ex mera liberalitate, ut fratrum conventus Ecclesiæ Corbeiensis
indigentia aliqualiter succuratur, de consensu Capituli Paderbornensis, et
nominatum venerabilis D. Engelhardi Abbatis Monasterij in Helmvar-
deshusen, in Beverungen, et honorabilis viri Werner de Alsborg Ecclesiæ
Paderbornensis concanonici in Amelungessen, et Godelem, Archidiacono-
rum cum omnibus redditibus, iuribus unit et incorporat Ecclesiæ Corbeiensi. ita
ut posthac istæ Ecclesiæ sic sint in potestate Abbatis, ut dictas Ecclesiæ possint
Corbeienses regere per suos conuentuales, et de eis disponere pro suo commodo
et proiectu, vel per secularis Clericos viros idoneos vicarios perpetuos eas re-
gere, assignata eis annua pensione. Institutione Archidiaconi, et iuribus Epi-
scopalibus, et Archidiaconalibus salvis Episcopo et Successoribus ejus. Sub
sigillo D. Episcopi. D. Abbatis. D. Engelhardi Helmvardeshusensis Abba-
tis. D. Werner de Alsborg Cononici Paderbornensis et Archidiaconi in
Amelungessen et Godelem. Actum Borcholte in vigilia S. Catharina 1332,
presentibus Praepositis in Wilbodesffen, et montis martis. Item Liborio de
Walbeke Canonico Paderbornensi, Godscalco de Papenheim militibus.
Hermanno de Dimele, Gerhardo Selingtonorp, famulis mediatoribus in ordi-
natione præmissa, Arnoldo de Haveresforde, Henrico de Oldorpessen,
Bartoldo Seurvein, Joanne Judeo militibus, Joanne de Winthusen, Joan-
ne de Aldenborge etc. testibus fide dignis.

Hæc ad jura utriusque partis, quò posteritati etiam constent,
exactius referre jussus sum. Ea nimurum tum tempora inciderant, ut
mutuis castrorum munitionibus armisque Corbeienses & Pader-
bornenses tueri se necesse haberent. Laudabilisque concordia &
conspiratio; quâ postmodum ruptâ spretave, nobile illud & impe-

M m

riale Corbeiense Cœnobium, quod possessionibus & patrimonio sacro plerisque Episcopis par erat, primum rapacitati vicinorum, postremum heterodoxæ fidei majorem partem cessit in spolium.

Moritur Henricus Virneburgius Archiep. Colon. Gelen. Levold. Crumbach. Trithem. Chron. Colon. In cuius locum eligit clerus Adolphum Marcanum Ep. Leodiensem. Pontifex verò designat Walramum Juliae Comitem, Præpositum Leodiensem, & Thesaurarium Coloniensis Ecclesiæ, virum utriusque juris peritissimum, quocum olim Pontifex Bononiæ literarum studia tractarat, Colonensem Archiepiscopum renunciat. Multumque ad id contulit Wilhelmus frater Juliae Comes, qui tum Avenione in Pontificis aula causam Walrami agebat. Clerus etsi alienus, Pontificis tamen venerationi id detulit, acceptavitque Archiepiscopum haud secus, quam Moguntini ad Pontificis voluntatem receperant Henricum suum Archiepiscopum. Et jam Pontifex, præter Trevirensim, duos studio suo primi & rerios in Imperio Archiepisopos impositos habebat; tanquam eorum cipitur. opera Ludovicum Cæarem dejecturus est folio.

Annus Christi 1333.

Joannis XXII Pont. 17.

Ludovici IV Reg. 20.

Bernardi V Episc. Paderb. 13.

Historia Boica Rebdorf. in annal. Ludovic⁹ s̄epe repulsam passus, piam Pontifici obſtit.

At nihil motus Ludovicus, tametsi anno superiori frustra duos misisset Legatos, Arnoldum Eystadensem Canonicum & Udalricum Augustanum Cancellarium, qui suo nomine Pontifici omnia obsequia pacisq; conditiones offerrent. Post illos Joannes Bohemiæ Rex, à Cæsare rogatus, Avenionem profectus ad placandum Pontificem; sed nec ab illo quicquam impetratum. Quibus exacerbatus Cæsar Pontifici se palam objecit, ortaque est haud levis conturbatio in Imperio. Nam ut Rebdorfius scribit, Per Alemanniam magnum hoc anno schismafuit in Clero et populo, ex provisionibus Sedis Apostolicæ ad Episcopatus et solennes prælaturas et alia beneficia, quæ idem Ludovicus in odium Sedis Apostolicæ fortiter impedivit, multos etiam provisos à Sede, qui ei obedire nolebant, rejicit, idque eo liberius factum, quod tota Alemannia non obstantibus sedis Apostolicæ processibus Ludovico pareret. Vetus nimirum schismatis malum, quod Henrico & Friderico Cæsaribus exarserat, resuscitari coepit.

Inter

Inter hæc Walramus Coloniensis Archiepiscopus cum Balduino Trevirensum Archiepiscopo, & Wilhelmo Juliensi Comite, aliisque potentioribus fœdus init, ad latrones prædonesque, à quibus publicæ viæ & negotiatores infestabantur, coërcendos. Quæ cùm etiam per Westfaliam imperata, tum hoc munus de mandatum Bertholdo de Bueren, quem Walramus ex Paderbornensi Dynasta ducatus Westfaliæ Marischallum constituerat; ipse interim Archiepiscopus postridie D. Remigij dicecesanam synodum collegit, in qua multa salubriter ad exactam disciplinam cleri ordinata sunt. Nec seigniores reliqui per Westfaliam Episcopi in synodis convocandis, castigandisque cleri & populi depravatis moribus. Rursum hoc anno congressi Bernardus Episcopus noster & Robertus Abbas ad maturandam Beverungani castri munitionem; transactumque cum Hermanno de Brakel milite de quarta castri parte, de parte judicij forensis in castro & oppido, de pontibus & muris perficiendis; cui transactioni festo Joannis & Pauli Martyrum interfueré testes Eggerhardus Abbas Helmwardeshusanus, Hermannus Abbas Cœnobij Mariæ, Theodoricus montis Martis, & Arnoldus Wilbacensis Cœnobij Præpositus, Wernerus de Brakel, Jacobus de Judæis, aliquæ adscripti milites, quorum familiæ, præter de Judæis, extinctæ sunt.

Nec minus Episcopi studium fuit in exsolvendis debitibus, repetendisque Ecclesiæ bonis. Quippe qui hoc anno judicium gogra viatus in pagis Brochus, Beken, Ostvanghe, Dalen, aliisque locis Gobelino Ministeriali certa pecunia in feudum oppignoratum redemit; tabulis hac super re confessis. Testes ad fuere Liborius de Ulbeke Canonicus Paderbornensis Ecclesiæ, Bertholdus de Lippia Comes civitatis Paderbornensis, Joannes de Driborch, Bernardus Advocatus, Wernherus de Lippia famuli, & alij quam plures fide digni. Datum anno Mcccxxxiii ipso die B. Elizabethæ.

Demùm Bernardus Episcopus noster seu morbo, seu senio, aliove mortis metu præmonitus, etsi in sextum post annum superstes vixerit, convocato primario clero & testibus multis, testamentum solemni ritu condidit, quo omnium suorum bonorum, tam eorum, quæ ex patrimonio ipsi debebantur, quam per industriam acquisierat, heredem scripsit Paderbornensem Ecclesiam. Inter quæ ante omnia munitionem castri Dringenberg & Vorden, agrorumq; & proventuum eò spectantium, atque ante consecrationem partorum possessionem comprehendi voluit; ea tamen lege, ut ex his creditoribus primùm satisficeret, si quæ victurus debita contraxerit: cetera in pios usus, & egenos erogentur. Prolixæ hac super re tabulae extant, apud nos, quarum executionem esse voluit apud D. Bernardum de Lippia Præpositum, Fridericum de Retberg Decanum, Henricum de Busche, & Liborium de Ulbeke Canonicos majoris Ecclesiæ, Henricum Bolimast, Wernerum de Brakel, Herboldum de

Papenheim, Fridericum de Brenke milites. Actum Paderbornæ in Capitolio novo prope chorūm Ecclesiæ nostræ pridie Idus Augusti, presentibus honorabilibus viris Liberto de Asseburg Decano Ecclesiæ Orientalis Paderbornensis, Magistro Conrado de Wittenborg Officiali Paderbornensi, Henrico de Bolimast, Herboldo de Papenheim militibus, Vibardo de Drevere famulo aliisque quam plurimis e Capitulo et nobilitate. Datum anno Domini MCCCXXXIV.

Annus Christi 1334.

Joannis XXII. Pont. 17.

Ludovici IV Reg. 21.

Bernardi V Ep. Paderb. 14.

Alb Argent.

Joanni Pont. de- Aderat annus trigesimus quartus supra millesimum trecentesum, quo Joannes Pontifex quarto Decembris nonagenario major funto subrogatur extinctus est. Auctores sunt, qui scribunt, Ludovicum orandæ venia, deprecandæque culpæ causa in Galliam profectum esse, ac bacum manu prætententem ad pedes Pontificis supplicem sese abjecisse, nec tamen quidquam impetrasse, quod Pontifex totus esset in frustra Ecclesiæ re conciliare studer, ab æmulis Ludovici impeditus.

Jacobus Furnius pistoris filius, patria Tholosanus, ex ordine Cisterciensium cooptatus in Cardinalium numerum, ex eoq; ob morum sanctitatem & præclaram rerum divinarum scientiam ad Apostolicam sedem proiectus, Benedictus XII appellatur. Magna ob id spes, affulgere cœpit extinguendæ discordiæ, qua Joannes exagitarat Ludovicum. Nec defuit sibi Cæsar, missisque ad Benedictum Legatis, officiociissimâ legatione ad omnia æqua bonaque se obtulit; quo delectatus Pontifex, respondit se ramum avulsum virenti Ecclesiæ arbori denuo inserturum, simul Ludovicum nobiliorem mundi Principem compellando. Quæ postquam Philippus Rex Franciæ & Robertus Rex Siciliæ didicere, missis duobus Cardinalibus & Episcopis ad Pontificem, minis etiam intentatis, monuere, ne Ludovicum Ecclesiæ reconciliaret. Ad quæ Pontifex, ergone imperium vultis abrogatum? non hoc, inquiunt, sed hunc Cæsarem nolumus, qui & nudus & imbellis est. Accessit deinde Rex Bohemiæ & Poloniæ minantes, alium se cogitare Cæsarem diligere. Quæ postquam Pontifex ad consilium Cardinalium retulisset, atque illi haud minus Ludovico obliterent, Pontifex ingemiscens ad tam potentum æmularum offensionem, Legatos Ludovici Cæsaris infecto negotio remisit, nec Ecclesiæ Cæsarem reconciliare ausus fuit. Satis hæc commonstrant, quorum pravis in Gallia consilijs atq; artibus hæc nus per Joannem Pontificem Ludovicus Cæsar impeditus vexatus que sit, quo minus ad quietam Regni possessionem venerit.

Adeo Rex Galliarum Pontificem Avenione commorantem in potestate

potestate habuit, tanquam qui nihil sibi denegare posset; eò etiam. Ut Argentinensis est auctor, in auditu petere ausus, regnum videlicet Arelatense pro filio, pro se vicariam in Italia potestatem, ac decimam decimam ex toto orbe christiano colligendam cum universo Ecclesiæ thesauro. Ad quæ cùm ipsi Cardinales territi hærerent, Pontifex cum Ludovico componere meditabatur.

Interim, ut Hochseimus perhibet, plerique Germaniæ & Lombardiæ proceres urbesque cum Ludovico Cæsare feceré, in quorum numerum supra quatuordecim Germaniæ Episcopi venere, qui palam sese in Cæsaris partes dedere, quos inter Henricus Moguntinus Archiepiscopus ac Metropolitanus noster facile princeps fuit; Ceteri suspensis animis hærebant, nihil magis, quam schisma detectantes.

Walramus Coloniensis Archiepiscopus, et si magis cum Pontifice faceret, nihil tamen adversus Cæsarem tentavit, salubriorique consilio firmam cum Coloniensi urbe concordiam instauravit, quæ multis testibus publicisque tabulis profertur ex Coloniensium monumentis.

Idem studium fuit Bernardi Episcopi nostri, cum vicinis Comitibus bonam amicitiam colere. Quapropter Bernardo Comiti Ravensbergensi, & suo & Collegii Cathedralis nomine, literas dedit, quibus promittit se in gratiam Comitis intra decennium nulla subsidia pecuniaria à Clero Bilfeldensi postulaturum ad recuperationem munitionum & castrorum.

At longè gratiiori beneficio Bernardus Episcopus affecit Lügardem Hervordensem Abbatissam & Bernardum Ravensbergensem Comitem, quorum rogatu Capellam Steinhagensem à Parochia Dorenbergensi divisit, separatamque pro Episcopi potestate fecit parochiam Steinhagensem; quod id loci commoditas & populi frequentia posceret. Id cum publicis literis, atque octo præsentium sigillis consignatum sit, operæ pretium erit ad veterem Episcopi Paderbornensis per ea loca jurisdictionem, quam nunchærcsis intervertit, comprobandum, ipsas tabulas in medium proferre.

In nomine Domini Amen. Bernhardus Dei gratia Paderbornensis Ecclesiæ Episcopus a lumen omnibus in perpetuum. Proponi fecerunt coram Nobis Venerabilis Domina Lutgardis Abbatissa, & Capitalum secularis Ecclesiæ Hervordensis, nec non vir nobilis Bernardus Comes de Ravensberghe. Quod Ecclesia Parochialis in Dorenberghe, & Capella sita in Steinhagen eidem Ecclesiæ subiecta, & ad eam pertinens nostra dyæcis adeo abundarent in redditibus, quod & proventus de novo deputari & assignati, quod uterque locus possit specialem Rectorem commode sustinere & sustentare, & quod due parochiales Ecclesia possent constitui in ambobus locis memoratis, afferentes, quod utriusque sexus homines in prefato loco Steinhagen mansiones habentes, proper loci distantiam, & viarum discrimina tam pro Baptismate parvulum, quam aliis Ecclesiasticis Sacramentis recipiendis, absque difficultate predictam parochiam Ecclesiam in Dorenberghe frequentare, adire, seu accedere, & officiis divinorum interesse congruo tempore non valentes, & quod Rector ejusdem Ecclesia in Dorenberghe ex causis premissois infirmos, & debiles in prefato loco Steinhagen degentes non possit opportuno tempore commode visitare, ipsisque Sacraenta Ecclesiastica ministrare, Et instanter supplicantibus, ut ex causis pra-

Bernardus
Ep. pacem
cum vici-
nis Comi-
tibus co-
lit.

Parochi-
am Stein-
hagensem
instituit.

Annalium Paderbornensium Liber XIII.

sis premisis tam certis, legitimis & rationabilibus ad divisionem predicatorum locorum scilicet Parochie in Dorenberghe, & ejus Capelle in Steinhagen, ut sint de cetero due parochiales Ecclesie, & duo spirituales Rectores easdem Parochias divisionem regentes, procedere, & secundum affectum, seu desiderium partium supplicantium ad finem optatum perducere, auctoritate ordinaria, sicut ad Nos de jure pertinet, curaremus. Ut autem honor debitus Matrici Ecclesie in Dorenberghe servetur, de indemnitate eidem Ecclesie plene caveatur, ordinatum & statutum futurum tam inter Dominam L. Abbatissam, & Ecclesiam suam Herwoldensem predictam ex una, & prefatum Nobilem virum Bernhardum Comitem de Ravensberghe parte ex altera ac oram Nobis. Quod Rector prefatæ Ecclesie in Steinhagen, qui pro tempore fuerit, Rectori Matricis Ecclesie in Dorenberghe in recompensam sui dampni & prejudicij ex nunc in antea solvere debet quatuor marcas quatuor solidis minus denario Herwoldia & Bilveldia legalium nomine perpetuae pensionis sub deputatis terminis, videlicet quolibet festo Michaelis viginti solidos, & quolibet festo Pasche duas marcas predicatorum denariorum annis singulis affuturis. Distinctionem vero dictarum Parochiarum ordinarunt seu constituerunt in hunc modum. Quod videbitur apex seu cacumen Montis extremis ape dictæ Ecclesie Dorenberghe ab australi parte prope domum Lindenhorst adjacentis in viciniori loco censerit & haberi debet in antea protermino & limite intermedio barum duarum Parochiarum, Ita ut omnes à cacumine Montis predicti prope Lindenhorst ad austrum inferius residentes, aut moram trahentes, vel de novo habitationes, domos, aut casas ibidem facientes amplius tanquam veri Parochiani ad predictam Ecclesiam Steinhagen pertineant temporibus perpetuo duraturis. Et quod prefatus Bernhardus Comes de Ravensberghe predictam Ecclesiam in Steinhagen dotavit cum quibusdam certis bonis, de quibus inferius in presentibus literis fit mentio, ordinatum fuit, inter partes predictas, quod jus Patronatus, presentatio, provisio, seu collatio hujus novella Parochialis Ecclesie in Steinhagen apud Dominam Abbatissam prefatæ Ecclesie Herwoldensis, que pro tempore fuerit, alternis vicibus, alternatim vero apud Comitem de Ravensberghe pro tempore existentem ratione donationis beat per perpetuo permanere. Eo tamen salvo, quod prefata Domina Abbatissa predictam Ecclesiam in Steinhagen pro sua voluntate pacifice conferat, & quod sic deinceps, & consequenter de presentatione, provisione seu collatione predictæ novella parochialis Ecclesie in Steinhagen, dum eam vacare contingit, inter Abbatissam Ecclesie Herwoldensis & Comitem de Ravensberghe pro tempore perpetuis temporibus observetur. Adiectum etiam fuit quod nulla partium predicatorum, videlicet nec Comes de Ravensberghe, nec Abbatissa Herwoldensis de presentatione, provisione, seu collatione ipsius Ecclesie in Steinhagen alternata vice ad alium spectante debet se intromittere, nec alterum quoque impedire. Ceterum prefatus Bernhardus Comes de Ravensberghe pro remedio animæ sue & animarum progenitorum suorum de expresso consensu omnium heredum suorum prefatæ Ecclesie in Steinhagen mansum unum situm in Parochia Wertere vocatum Brandesgut in dotem cum proprietate & omnibus suis pertinentiis & juribus universis assignavit, donavit & dimisit, quiete, libere & pacifice iure hereditario per perpetuo possidendum. Irem Sueder de Buscho miles pro remedio animæ sue duos man-
 sos in Borde sitos quos tytulo pignoris seu obligationis pro quinquaginta marcas denariorum Herwoldie usualium de Comitia Ravensberghe hactenus tenuerat, de pleno consensu predicti Bernhardi Comitis de Ravensberghe & heredum suorum eidem Ecclesie in Steinhagen assignavit & donavit nomine perpetuae dotti cum omni jure, quod ibidem Suedero & suis heredibus in eiusdem mansis competit, pensione tamen prefatæ Ecclesie Herwoldensis de prefatis mansis dari consuetu hinc excepta. Prefatus etiam Bernhardus Comes pure & plane renunciavit omni juri, quod sibi & suis heredibus in dictis duobus mansis competit, seu competere posset in futurum, annexendo & applicando predictos duos mansos in Borde cum Advocatia & omnibus suis iuribus tanquam dotem perpetuum Ecclesie in Steinhagen supradicta. Insuper prefata Domina L. Abbatissa Ecclesie Herwoldensis de pleno consensu Capituli sui proprietatem dictorum duorum mansorum in Borde sitorum ab ipsa in feudo descendentium eidem Ecclesie in Steinhagen dedit & assignavit perpetuis temporibus possidendum, salvis tamen suis & Ecclesie pensionibus inde de jure debitibus & dari consuetis, quae in libris suis pensionariis continentur. Fuit etiam conditum inter cetera, quod Rector Parochialis Ecclesie in Steinhagen pro tempore existens synodos Episcopales in Paderburn obserandas consuetis temporibus beat visitare, & synodos Archidiocesanales cum Rectore Matricis Ecclesie in Dorenberghe in loco consueto videlicet in Schildesche observare, prout in observandis synodis Archidiaconalibus fieri est consuetum. Nos igitur bernardus

hardus Episcopus predictus supplicationibus humilibus predictarum partium ex causis legirimis & rationabilibus atque necessariis descendantibus annuere cupientes, de consensu Archidiaconalis loci, Johannis Rectoris Ecclesie in Dorenberghe, Domine L. Abbatissae secularis Ecclesie Hervordensis Patrona ejusdem Ecclesie in Dorenberghe, atque sui Capituli prefata loca in Dorenberghe & in Steinhagen ab invicem in nomine Domini in his scriptis dividimus & segregamus, statuentes, ut sint de cetero due Parochiae inter se derivae & distinctae & duo Presbiteri easdem Parochias regentes, qui in singulis locis & Parochiis divisim speciales sepulturæ habeant, & administrationi omnium Sacramentorum, prout in aliis Parochiis nostræ Dyacesis generaliter fieri est consuetum, jure nostro & loci Archidiaconi excepto, & in omnibus semper salvo, & quod inter sepe dictas partes supra conscriptas cetera premissa omnia, & singula provide & rite factum est, approbamus, authorisamus, & confirmamus, & presentis scripti nostri testimonio communimus. Et ad perpetuam rei memoriam sigillum nostrum majus dependens ad preces partium predictarum una cum sigillis Archidiaconi loci presens factum approbantis, nec non venerabilium personarum Domina Lutgardis Abbatissae, & Capituli Ecclesie Hervordensis, & Bernhardi Comitis de Ravensberghe, Johannis Rectoris Ecclesie in Dorenberghe, ac Suederi de Buscho militis predictorum presentibus est appensum. Et Nos Archidiaconalis sedis Lemego protestimoniis nostri consensus ad premissa requisiti atque exhibiti sigillum nostrum apposuimus hunc scripto. Nos vero Lutgardia De gratia Abbatissa, nec non Proposita, Decana, totumque Capitulum secularis Ecclesie Hervordensis Prenotata in testimonium nostri consensus circa omnia & singula premissa exhibiti sigilla nostra duximus presentibus apponenda. Et Nos Bernhardus Comes de Ravensberghe sapientius recognoscimus omnia & singula conscripta superius esse vera, & protestimoniis ipsorum presentem literam appositione sigilli nostri fecimus roborari, Et Ego Johannes Rector Ecclesie in Dorenberghe premissis omnibus consentiens etiam protestimoniis sigillum meum apposui hunc scripto. Ego vero Suederus de Buscho miles prefatus presentibus recognosco, quod predictos duos mansos in Borde sitos cum omni sat jure, quod mihi & meis heredibus competebat in eisdem, prefatæ Ecclesie in Steinhagen per perpetuo dimisi & donavi, sicut superiorius est conscriptum, & in hujus donationis testimonium presentem literam duxi sigillum mei minime roborandam. Datum in crastino beati Joannis Baptista, Anno Domini MCCCXXX quartio.

(LS.) (LS.) (LS.) (LS.) (LS.) (LS.) (LS.)

Annus Christi 1335.

Benedicti XII. Pont. t.

Ludovici IV. Reg. 22.

Bernardi V. Episcopi Pad. 15.

Altero ab hinc anno funestissimum bellum exarsit inter Philippum Franciæ atque Eduardum Angliæ Reges, quod exinde in certissimum annum ingentibus regni Franciæ cladibus extractum est; tanquam vindicta Deus Galliam premeret, quæ hactenus schismatis perit tantis calamitatibus incenderat, alueratque. Causa belli, quod Philippo pulchro sine prole mascula extinto, Eduardus III. Philippi Pulchri filia genitus, regnum Franciæ sibi vendicaret, quod Philippus Valesius Caroli Valesij frater occuparat. Incentorque belli accessit Robertus Arrebatum Comes, ob injuriam à Philippo Rege sibi irrogatam. At Cæsar per hæc felicibus armis progressus, primùm Carolum Hungariæ Regem irrumptem in Austriam rejicit; nec cit. multò post Bohemiæ & Poloniæ Reges, quibus se junxerat Henricus Bavariæ Dux, famâ exercitus adventantis in fugam depulit. Quibus è Germania

Poffard. h. t.

c. 4.

Æmilius

Villanius

Petavius

Albert.

Argent.

Ludovicus

Reges

Hunga-

riæ, Bo-

hemia &

Polonia

bello vin-

Lit. Coloni.

è Germania renunciatis, misit Pontifex Cardinales suos, qui Cæsarem debilitatum & inermem hactenus sibi persuadere contenderant.

Sub id tempus cùm insolentia Comitum turbaret Westfaliam, Walramus Coloniensis, Balduinus Trevirensis, Ludovicus Monasteriensis, & Bernardus Paderbornensis Episcopus defensionis fœdus inierant. Quare cùm hoc anno in solemini ordinum conventu Bertholdum de Bueren, opulentum nostræ diœcesis Dynastam, Westfaliæ Marschallum præfecisset Walramus, id cum primis illi in mandatis dedit, ne quid contra fœderatos sibi Episcopos tentaret; ac cùm ab eodem Marschallo 3276 florenorum pecuniæ summam mutuo accepisset, oppidum illi Volckmariense, castrumque & distriktum Kogelenberg, arcemque Hovestad pignori opposuit. Tandem & hoc anno Godefridus Arnsbergensis Comes, quòd Marca-ni bello Ludovicum Monasterensem Episcopum captivum abduxisset, à Benedicto Pontifice anathematis vinculo solutus est.

Decimæ Amerun-ganæ ad Canoni-cos Bu-storfianos cum con-sensu Ber-nardi Ep. patrimonium Ecclesiæ redirent, cui antiquitus a Carolo M. datas transiunt. agnoscebat Episcopus. Tabulæ hac super re adsunt, festo Georgij Martyris ex consensu Præpositi, Decani, aliorumque Canonicorum Anno Mcccxxxv confectæ. Hanc ipsam decimarum emptionem anno proximo confirmat Episcopus, nominatimque repetit id eo consilio permitti, ut è manibus Laicorum extrahantur ad Ecclesiasticos homines.

Annus Christi 1336.

Benedicti XII Pont. 2.

Ludovici IV Reg. 23.

Bernardi V Ep. Paderb. 16.

Ludovic⁹ R. Ponti-
ficis recon-
ciliari stu-
det. Hervuwart⁹ Spandanus
Histor. Boic.
Odoric in
Histor. Eccl. Nihil interea non movit egitque Ludovicus Cæsar, quo se cum Pontifice reconciliaret; opportunitateque ex bello inter Franciæ & Angliæ Reges in ardente arrepta, mittit Rupertum Palatinum Ducem, & Wilhelmmum Juliæ Comitem Legatos Avenionem ad Benedictum Pontificem, quibus in mandatis dedit, ad omnia suo nomine offerrent Pontifici, quæ à Cæsare, delictorum pœnitente, & veniam deprecante requiri possent. Pontifex etsi pronus esset, nihil que etiam à Magalonensi Episcopo, quem ad explorandos Cæsaris mores in Germaniam miserat, censoria nota dignum accepisset; Regum tamen metu, quorum Legati nondum adessent, quo minus in gratiam reciperet, se prohiberi Ludovici Legatis respondit. Non desunt

desunt auctores, qui hunc durum & iniquum agendi modum magnopere detestentur in Philippo Francorum Rege; tanquam cardo Imperij versaretur in Gallorum arbitrio, ad quos se Cæsar & Imperij Principes cum Pontifice obverterent.

Cæsar deinde ob præclara merita suscepitamque legationis Archicoperam Wilhelmum Juliacensem Comitem Imperij Marchionem pscopus renunciavit, multisque Principum privilegijs exornavit, id quod productio Ludovici Cæsaris diplomate asserunt Mutius & Gelenius.

At Walramus Juliae Comes Coloniensis Archiepiscopus hoc anno 2 Octobris synodum convocavit, in qua depravati Clerico rum, & vagantium Sanctimonialium, aliorumque religiosorum mores emendati. Idemque Archiepiscopus (quocum Bernardo Episcopo nostro intima animorum publicorumque ex foedore operum conjunctio fuit) medium partem oppidi Helmwardeshusani, castrique Kruckenberg, acceptis 1400 marcis Sulatensis monetæ, op- pignoravit; quod non sine consilio & assensu Engelberti Abbatis factum esse docebunt nos acta posterioris anni. Castrum id Kruckenbergen in edito assitque Monasterij Helmwardeshusani & oppidi monte constructum erat; media pars jam superiori saeculo, anno videlicet 1220, ab Abbe ejus temporis Engelberto Coloniensi Archiepiscopo mutua defensionis tutelaque causa in potestatem data erat. Quemadmodum nos supra ad eum annum ex publicis Engelberti Archiepiscopi tabulis docuimus.

Contra Bernardus Episcopus noster hoc ipso anno castrum Bernardus Hindenburg, quod ab Hunnis celebre volunt, objacetque ex vicino Ep. Camonte civitati Brakelensi pro certa pecuniæ summa diversis nobili- strum bus viris pignori opposuit. Id quia vetustatis malo in ipsas prope Hinden- ruinas confederat, divisit in tres partes insidendas, ac reparandas; versis No- quarum prima Ludovico militi, Ottoni & Reyhero fratribus de biliis in- Wolde, altera Werneru de Brakele militi, tertia Wilhelmo de Asse- fidendum borg famulo seu Ministeriali attributa. Id verò quibus præterea conditionibus conventum sit, docebunt hæ tabulæ, quas ad jura Episcoporum nostrorum in castrum illud comprobanda hic recitare intererit.

Nos Bernhardus Dei gratia Paderbornensis Ecclesiae Episcopus recognoscimus, et præsentibus publice profitemur, quod attendentes castrum nostrum et Ecclesiae nostræ Hindenburg, cuius edificia per incendium inopinatum et infortuitum consumata sunt, et muri ejus pro magna parte diruti, ruinam partis reliqua assidue comminantur, de quo provenire grave dispandum Nobis et Ecclesia nostræ verisimiliter formidamus non posse, nisi reparatur et readificetur, commode, et utiliter conservari. Quocirca, ut prædictis obvietur dispendiis, cum honestis viris Lodevico milite, Ottone et Reyhero famulis fratribus Dominis de Wolde condiximus, et concordavimus in hunc modum. Quod uidem fratres de Wolde septuaginta duas marcas argentipu-

N n ri exponere

ri exponere debent, in usus structurae dicti castri totaliter convertendas, ad quod nos personam idoneam deputabimus, qui de voluntate et notitia nostra disponet de præmissis, cui ipsi de pecunia pro tempore absque impedimento et moræ dispendio respondebunt, et talis à nobis deputatus nobis et Ecclesia nostra facere de receptis et dispositis tenebitur rationem. Pro quibus septuaginta duabus marcis puri argenti de bona voluntate, pleno et expresso consensu honorabilium virorum Præpositi, Decani, et Capituli Ecclesia nostra prædicti. Et à titulo pignoris obligavimus et obligamus per præsentes eisdem et eorum hæredibus, veris tertiam partem castri Hindenborch prædicti cum tercia parte jurium, pertinentiarum, et reddituum tam in agris cultis et incultis, novavalibus, pratis, pascuis, silvis, alias per nos cum dicto castro emptionis titulo comparatorium, præter judicium altum, quod inde excipimus et nobis et non Successoribus reservamus. Item obligamus eosdem ad hoc tertiam partem reddituum et servitiorum nostrorum in loco dicto Upperbreden prope Brakle, præter judicium. Item de dimidio manso in campo Brakle sito, et de parte nostra et Ecclesia Paderborn. in Advocatia Modekessen et Heygenhusen per predecessores nostros cum oppido Brakle alias emptionis titulo comparatis tertiam partem. Item de parte nostra in Abbenbroch similiter tertiam partem babendam, et pacifice possidendam tam diu, donec per nos, aut Successores nostros, dicta pars castri, bonorum et reddituum pro summa septuaginta duarum marcarum argenti prædicta redimatur ab eisdem, quam redemptionem nos et Successores nostri omni tempore facere poterimus, dum Nobis aut ipsis id visum fuerit expedire, et ex tunc redemptione taliter facta cadaem tercia pars castri cum terciaparte reddituum prædictorum ad Nos, nos nos Successores et Ecclesiam Paderbornensem libera redibit, et debebit nobis per dicto. Fratres de Wolde restitui, et resignari absque contradictione, vel iuslibet impedimenti obstatculo indubitate. Prædicti tamen fratres de Wolde, et eorum hæredes mansionem in suburbio dicti castri cum area sua et angulo australi, quam ipsis pro habitatione, et peculio castrensi hereditario deputamus, quamdiu ibidem residentiam fecerint, more Castrensem nostra Ecclesia retinebunt; et si in agris ad munitionem ipsis, ut prædictum obligatis tempore redemptionis per nos aut successoris nostros facienda semina seu bladum habere contingat eapro commodo suo colligere, et deducere illa vice poterunt, et suis usibus applicare. Præterea dicti fratres de Wolde non debebunt illam partem, munitionis alicui alteri obligare, exponere, locare, seu quovis modo alio ab Ecclesia nostra alienare, prout ad id se fide data, et juramentis suis corporaliter præstitis obligarunt, sed durante obligatione præmissa debent fideliter conservare, et pro fideli ipsius munitionis custodia sub obtentu honoris sui omnem diligentiam, quam poterunt adhibere. Addicitur tamen, quod si in alio loco vicino munitionem extruere nos contingat, in qua Dominis de Volde mansio magis competierit ad talem munitionem, ipsis admittimus, et more fidelium Castrensem ibidem receptabimus moraturos, et ex tunc etiam præmissam pecuniam ipsis nos, aut successores nostri restitui faciemus. Præterea alias duas partes castri et reddituum Werner de Brakle militi, nec

non

non *Vilhelmo de Asseborch* famulo divisim obligavimus sub modis et formis, prout in literis suis per Nos ipsis de super specialiter traditis continetur, quibus dicti fratres de *Volde* firmam custodiam castri, qua vulgariter eyn *Reych Borchede*, unde eyn *Reych Borch* uede dicuntur, facere tenebuntur, et dicti fratres eandem custodiam castri ab eis recipient, vice versa durante eadem obligatione inviolabiliter observaturam. Redemptione vero alicuius partis castri ab altera partium predictarum per Nos vel successores nostros facta, residuis vero retinentibus partes suas in dicto castro similem castri custodiam ex parte Ecclesia nostra, aut successorum nostrorum tenebimus innovare. Præterea guerras nullas et insolentias de eodem castro movebunt, nec ad guerras seu insolentias de eodem castro exercendas extraneum quemquam receptabunt, seu fovebunt ibidem. Præterea munitione ipsa debet Nobis, Successoribus nostris, et eorum Officiatis ac familia patere, et aperta esse in omnibus nostris necessitatibus, commodis, et utilitatibus, pro ut aliae munitiones nostræ Ecclesia libere et solute, et si expediret nobis aut successoribus nostris de eadem munitione guerras exercere, ex tunc ipsi castro de periculis cavebimus ipsum cum amicis nostris, et armatis prout optimum fuerit muniendo. In cuius rei testimonium nostrum, et dicti Capituli nostri sigilla nostra praesentibus literis sunt appensa. Et nos Præpositus, Decanus et Capitulum Ecclesie Paderborn, predictæ in signum nostræ voluntatis, et consensus interventientis circaprämissa omnia, et in evidens testimonium omnium præmissorum sigillum nostrum duximus praesentibus literis apponendum. Datum anno Domini 1336 intra octavam Pentecostes.

(L.S.)

(L.S.)

At multò nobilioř opere Bernardus Episcopus novum Epi. Bernard⁹ scopi palatum in ipsa urbe ex consilio Cathedralis Collegii atque ordinum molitus; tum quod insalubri & incommodo loco haec tenus habitatum in urbe à primis Episcopis, tum quod vetus Episcopi palatum per absentiam sequentium Episcoporum collapsum, qui extra urbem habitare magis placere cœpit. Igitur in hanc rem delegit novi palatij locum commodum & amænum, ad ipsos Paderæ fontes pertinentem, infra Basilicam versus Austrum inter duos angiportus, quorum alter ab æde D. Bartholomæi, alter ex descensu fori ad Paderam procurrit, accurate descripsit. Verùm hoc opus, seu morte, seu alijs ex causis, non videtur processisse; nulla enim ejus palatij vestigia. Interim tabulas tenemus, operose confectas, & subscriptas à Præposito, Decano, & Canonicis majoris Ecclesie. Actum Paderbornæ praesentibus honorabilibus viris Bertholdo Abbate, Bertholdo Priore Monasterii S. Pauli, Eberto de Asseborg Decano, Joanne de Selingdorf Scholastico et Magistro, Matthia de Bueren Thesaurario, Canonico Ecclesie SS. Petri et Andreae, Joanne Præposito Sanctimonialium S. Udalrici, Amelungo de Driborg Plebanoforensis Ecclesie, Ottone Comite de Ritberg, Bertholdo utroque de Bueren nobilibus, Henrico Bolemast, Ra-

Annalium Paderbornensium Liber XIII.

vennone de Driborg, Luberto de Westfalen, Ludovico Post, Friderico de Brencken militibus, Wilhelmo et Joanne de Venede, Ministerialibus et Castrenibus Ecclesiae nostra, Joanne Erenfredi et Alberto de Scerve Proconsulibus, ceterisque Consulibus Civitatis Paderbornensis. Datum Anno MCCCXXXVI Calend. Maii.

Annus Christi 1337.

Benedicti XII Pont. 3.

Ludovici IV Reg. 24.

Bernardi V Ep. Paderb. 17.

*Odoricus in
histor.*

*Eccles. ad
hunc an-*

*num.
Hervuari.*

ad hunc an-

*num.
Naucerus*

ad hunc an-

*num.
Hocsemius.*

*Becanus in
chron.*

Ultrajet.

Ludovicus

cum suam

Ecclesia

reconcili-

ationem

impedien-

ti Galliae

Regi bel-

lum parat.

Laborabat per hæc in sequentem annum Pontifex, ut Philip-
pum Francorum Regem conciliaret cum Cæsare, id quod egredia-
Pontificis Epistola ad Regem scripta docet. Quam in rem multas
gravesque causas adducit Pontifex, interque alias, ne perspicaces &
subtiles Theutonici Regis pertinaciâ provocati sece Eduardo Anglo-
rum Regi arctius conjungant adversus Franciæ regnum. At Franciæ
Rex, uti Hertwardus scribit, cum se amicum Cæsar, & absolutio-
nis Cæsareæ cupidum simularet: missis etiam in hanc rem oratori-
bus ad Cæsarem, quod Naucerus memorat; nihil tamen minus
apud Pontificem clam summis viribus contendebat, ne Cæsar vin-
culis Ecclesiasticis solveretur. Quibus offensus Cæsar, Legatos su-
os revocat; scriptisque sub initium Augusti ad Episcopum Leodien-
sem, Gallicæ nationis studiosum, ad Hollandiæ Comitem, ad pro-
ceres urbesque Brabantiae, ad inferioris Germaniæ Comites & Dy-
nastas literis, omnes ad bellum Franco inferendum impellit. Hidem
inde anno proximo consilia atque arma cum Eduardo Angliæ Rege
conjunxere.

Eò nunc demum Westfalia nostra, haetenus intestinis bellis
lacerata, quietior, quo longius arma avocata fuere in Belgium; eò
quoque liberius Episcopi Westfaliæ rerum sacrarum procurationi
institere. Quos inter Bernardus Episcopus noster hoc anno in op-
pido Buren ædem sacram, rogatu Alberonis armigeri, construendam
sumpsit, eò loco, ubi sacrilegi Judæi hostiam sacram, vel è sacrario,
vel aliunde raptam defoderant in terram; hunc locum, quia Deus
in eum usque diem multis miraculis illustrem fecerat, Episcopus, in-
signi simul religionis studio Armigeri consilium comprobavit. At-
que is cum ad omnes impensas, atque annuam Sacerdotis alimo-
niam se offerret, opus sacrum hisce publicis, dignisque ad posterita-
tem tabulis maturandum præscripsit.

Bernardus Dei gratia Paderbornensis Ecclesiae Episcopus, Universis Christi fidelibus tam
presentibus quam futuris hoc præsens scriptum visuris & audituris salutem & sinceram in Do-
mino caritatem. Officij nostri debitum exigit, ut ad ea aciem nostræ considerationis extenderit
debeamus, que cultum divinum augmentant, & salutem pariunt animarum. Sane dilectus no-
bis in Christo vir discretus Albero dictus Klot armiger pio accensus desiderio, preciosissimi corpo-
ris Domini nostri Iesu Sacramenti devotione affectus, Capellam in Oppido Buren nostræ diaœcis
fundatam

fundatam in loco, ubi olim ipsum venerabile Sacramentum à judais obstinata perfidia exsecatis luculenter abstractum & irreverenter absconditum innumeris chorus miraculis non ambigitur, quæ usq; ad hæc tempora dotata non existit, ob reverentiam tanti Sacramenti, & pro ipsius parentumq; suorum animarum salute datur dispositus, & spondit redditibus annuis & certis prosumentione unius Sacerdotis competentibus, videlicet quatuor molitorum annone triplicis equi partim siliq; ordei, & avenæ, mensure in Buren usualis, & octo virnalibus agrorum in campis ibidem, cupiens ut Capella eadem distinctum sit beneficium ab Ecclesia parochiali, seu matrice in Buren separatum, uni Sacerdoti ydoneo, qui actu Sacerdos existat, nunc & imposterum, quotiens ipsum vacare contingat per Abbatissam Monasterij Sant'Emontium in Holthusen prope Buren ordinis Cisterciensis de conuentus sui consilio conferendū, qui sacerdos per Abbatissam plebano parochialis Ecclesia presentari, & sine difficultate per ipsum plebanum Capellam induci, seu institui debeat ad eandem. Nos ipsius Alberonis dicti Klot de voto desiderio grato concurrentes assensu, communicato consilio nihilominus, consensu, & approbatione virorum nobilium Bertoldi Domini, & Bertoldi Domicelli Dominorum temporalium in Buren, & heredum eorundem, nec non religiosarum personarum Abbatisse, & conuentus Monasterij predicti patronorum, & viri discreti Godfridi plebani parochialis Ecclesie ibidem, nec non Archidiaconi loci, & omnium, quorum consensus ad id fuit merito requirendus, premissa omnia & singularia istucamus, & auctoritate ordinaria presentibus approbamus. Et ne plebanum parochialis Ecclesie occasione premissorum in suis iuribus, emolumenis, fructibus, & obventionibus dispensandum contingat imposterum sustinere, inter ipsum plebanum parochialis Ecclesie ex una, & Rectorem Capelle ex altera parte, & eorum hinc inde Successores ordinatum exitit de consensu Alberonis fundatoris & dotatoris, patronorum, Archidiaconi, Dominorum temporalium premissorum, & omnium, quorum interest. & finaliter concordatum, videlicet quod Rector Capelle sic institutus ipsam regere & officiare debebit in divino officio nocturno pariter & diurno sine solemnitate cantus per notam & absque prædicationibus & sermonibus ad populum, quos nullo tempore per se vel per alium seu alios religiosos vel seculares Clericos aut personas, præterquam in dedicatione ipsius Altaris facere poterit, nec debebit, nisi de plebani parochialis Ecclesia licentia petita pariter & obtenta. Præterea natalis Domini, Epiphania, Pascha, Pentecostes, & singulis beata & gloriose Virginis Marie & Apostolorum festivitatibus, nec non omnium Sanctorum, & omnium animalium commemorationibus, in dedicationibus Ecclesia matris, & altarium ibidem, & generaliter in omnibus & singulis festis & diebus, in quibus populus illius parochiae offerre hactenus consuevit de consuetudine vel de jure, & in exequis funerum Rector Capelle prædictæ missam celebrare non debebit, nisi in Ecclesia parochiali ad summam sive ultimam missam sit facta elevatio Sacramenti. Præterea nec in ijsdem exequiis funerum, nec infra octavas commemorationis eorundem, vel dum tricesimus, vel anniversarius dies eorum agitur, oblationes nullas, vel votivas aliquas pro defunctorum memoria quocunque tempore recipies idem Rector publice vel occuite, si quas tamen sibi presentari sive exhiberi contingat, illas tollet, et plebano sine diminutione fideliter presentabit. Addicitur tamen, quod Rector dictæ Capelle medietatem oblationum, quas sibi ad altare temporibus licitis, & hic non exceptis deferri a fidelibus continget, licite poteris suis usibus applicare. Aliam medietatem tenebitur plebano parochiali fideliter presentare. Conditum est etiam, quod si alias, præterquam in casibus, ut premitur exceptis, Rectori Capelle prefata a fidelibus aliqua largiuntur, donantur, seu assignantur, haec licite recipere poteris, & habere. Præterea idem Rector hospitale pauperum & debilium circa eandem Capellam ad alicujus nutum vel instinctum construit, in quantum in eo est seu fieri non permitter, nec plures Sacerdotes in eadem Capella beneficiandi, quam Rector præfatus aliquatenus, admittentur, etiamsi plura aletaria ibidem erigi, seu fundari, contingentes in futurum. Ceterum Rector Capella præfata pro tempore existens nullam partem contra plebanum parochialis Ecclesia sovebit, si forte, quod absit, plebanum eundem cum religiosis, Clericis, aut Laycis quibuscumque habere contingat causam, dissensionem, vel imposterum quomodo libet questionem. Insuper est adjectum, quod si successu temporis populus ad eandem Capellam pro reverentia Sacramenti, vel alias devotionis causa, confluere, & in tali concurso oblationes ad eandem Capellam deferrentur, seu aliqui devoti homines pro impetranda venia cum esculentis seu poculentis, leguminibus vel rebus aliis se ibidem facerent trahitari, de talibus idem Rector se nullatenus intrrompet, vel exinde nullam debet petere, exigere, vel recipere portionem, trout ad hec omnia & singula premissa sub obtestatione fidet, honoris, & conscientie, & promisso in prima sui institutione per plebanum

plebanum facienda, eidem plebanos et tenebitur, fideliter & firmiter obligare. Et ut indempnitati plebani parochialis Ecclesie plenius caveatur. Albero dictus Klot dotator Capella preditus, si forte ex premissis, vel aliquo eorum dampnum, dispendium, seu tardum, idem plebanus aliquo modo pataretur, pro restauro & recompensatione talium comparavit eidem plebanos & suis successoribus redditus duorum moltium annone triplicis aequi partim, videlicet octo modios sili- ginis, octo ordei, & octo avenae, mensura in Buren legalis & usualis, & octo surnalia agrorum in campus ibidem jure proprietatis & possessionis apud Ecclesiam parochialem & plebanosib- dem perpetuo, & pacifice permanuros. In quorum omnium evidens testimonium nostrum, Lutgardis Abbatissa, Bertoldi Domini, & Bertoldi Domicelli Dominorum temporalium in Bu- ren, & Godfridi plebani ibidem sigilla presentibus literis sunt appensa. Et nos Dei gratia Lat- gardis Abbatissa pro nobis & conventu nostro, nec non viri nobiles Bertoldus & Bertoldus Do- mini temporales in Buren pro nobis & heredibus nostris, & Godfridus plebanus in signum nostrae voluntatis, ratificationis, approbationis circa praefatam divisionem, ordinationem, & circa omnia & singula premissa sigilla nostra ad perpetuam rei memoriam duximus presentibus literis apponenda. Datum Anno Domini Millefimo XXX septimo. Calend. mensis Septembri XIIII.

Atq; hæc dum Episcop⁹ laudabili pietatis opere tractat, injecta est illi haud levis molestia à Monachis Helmwardeshusani; quo- rum insolentes quidam, inscio Engelberto Abbe suo, arcem Kruc- kenberg, & Helmwardeshusani oppidum, inita cum Mogunti- nis præfectis, & Geismariensis Oppidi in Hassia civibus pactione, in alienas manus transferre tentavere. Jam ante, ut supra diximus, Abbas ex assensu suorum Monachorum castrum & oppidi partem, mu- tuæ tutelæ causa, transcriperat Engelberto Colonensi Archiepisco- po, & post illum Walram⁹ Archiepiscopus pignori cesserat Bernardo Episcopo, tutelamque utriusq; munitionis illi ex consensu Abbatis transcriperat; præterquam quod Bernardus Episcopus aliud jus pecunia emptum ab Hermanno Comite Everstenio in castrum Kruc- kenberg obtineret. Id rebellium suorum Monachorum factum tam indignè tulit Abbas, ut publicis literis damnarit, palamque fal- sus sit, castrum & oppidum partem diœcesis Paderbornensis esse, in- traq; jurisdictionem Episcopi Paderbornensis contineri, cui fides & defensio tanquam superiori suo Principi debeatur. Extant hæ literæ Anno Mcccxxxvii sigillo Abbatis consignatae.

Lite hac inter offensiones utriusque partis accensa, Bernardus Episcopus noster xv Calend. Augusti mandat plebanis Ecclesiarum, in Helmwardeshusen, in Desle, Drendeborg, Sylen, Anrede, Buen, Titlekessen, & Corbeke parochiis suæ diœcesis, detineri fructus agrorum ob damna sibi illata, violataque pacta, quæ super castro Kruckenberge utrumque convenerant. Mansit exinde castrum hoc in potestate Abbatis, & Paderbornensis Episcopi ad annum M.D. XL. quo à Landgravio Hassiae per dolum occupatum, unàque cum Coenobio, oppido, & parochijs supra memoratis direptum.

Annus Christi 1338.

Benedicti XII Pont. 4.

Ludovici IV Reg. 25.

Bernardi V Ep. Paderb. 18.

Ceterum

Ceterum Bernardus Episcopus hoc anno evocatus ad graviora Imperij negotia à Metropolitano suo, Spiram ad comitia abiit, quæ Ludovicus Cæsar xxvii Martij indixerat. Convenere magno numero Episcopi Moguntinæ Metropolis, ac proceres Imperij; in quorum congressu Cæsar exposuit sincerum animum ac studium submittendi se Pontifici, omniaq; ex Pontificis sententia facturum se recepit; atque ut Pontificis mentem infleteret, scriptum est ex omnium Episcoporum sententia ad Pontificem, missique rursum legati Ulricus Episcopus Curiensis, & Gerlacus Nassoviæ Comes Avignonem ad Apostolicam sedem, qui hasce Episcoporum literas deferrent.

*Sanctissimo in Christo Patri, ac Domino suo D. Benedicto sacro sanctæ Odoricus in Romanæ, et universalis Ecclesiæ summo Pontifici Henricus Deict. Aposto-
licæ sedis gratia Archiepiscopus Moguntinus, Lupoldus Babenbergen sis.
s, Jo. annal.
annes Basiliensis, Bertoldus Argentinensis, Henricus Eystetensis, Bernhardus Paderbornensis, Ulricus Curiensis, Otto Herbitpolensis, ac Gerardus Spirensis, er Henricus Augustensis Ecclesiarum electi cum omnimoda subje-
ctione, humilitate, et reverentia se ipsos ad pedum oscula Beatorum.*

Cum jam dudum, ex misérabilis dissidio inter sacrosanctam Romanam Ecclesiam ac Dominum Ludovicum de Bavaria, christiani populi peccatis exigentibus, suscitato in regno et imperio Romanorum, et præcipue in provincia Maguntina, grandium et diversarum turbationum tempestates emergerint, ac Ecclesiis, Ecclesiasticisque personis, nec non animabus hominum, quod gravius est ferendum, Regni, et Imperij prædictorum innumerabilia provenerint detimenta, et quotidianæ majora et plura prioribus occasione dissipij hujusmodi sint, ut ex verisimilibus conjecturis colligitur ac præsumitur, proventura: Nos grandes et acerbæ ex hoc puncturas in nostris cordibus non immerito sentientes nuper Dominum Ludovicum prædictum ad civitatem Spirensim Provinciam Maguntinæ prædictæ super hoc specialiter instantiis precibus venire procuravimus ipsum, nos, Archiepiscopus Maguntinus, Argentinensis, Paderburnensis Episcopi, ac Spirensis, et Augustensis electi, prædicti personaliter; Nos vero Babenbergenis, Basiliensis, Eystetensis, et Herbitpolensis Episcopi, aliis nostris et Ecclesiarum nostrarum pro tunc negotiis præpediti per nostros solennes nuncios, precibus, consiliis, ac salutaribus monitis non sine magna solicitudinis studio exhortantes, ut ipse ad divini nominis gloriam, et ad vestram sanctitatis ipsiusque Ecclesiæ Romanae honorem et reverentiam, nec non ad quietum et salubrem statum Regni et Imperij eorundem, velit ad vestram, et ejusdem Ecclesiæ Romanae sanctæque Sedis Apostolicæ gratiam cum devotione redire se vestris, et ipsius Ecclesiæ, dictæque Sedis Apostolicæ beneplacitis humiliter per omnia conformando: Qui modica deliberatione præhabita se velle stare, ac parere super materia præfati dissidijs, ac omnibus ipsum dissidium contingentibus, informationi, et ordinationi nostræ, in quantum cum Deo, justitia et honore suo fieri posset, efficaciter repromisit, suas patentes super hoc literas majori suo sigillo munitas super potestate hujusmodi

modi tradita nobis dando, cautiones juratorias, ac fideiustorias. Magnorum et plurium Principum, et Baronum nobis super hoc nihilominus offerendo. Clementissimam igitur vestram Beatitudinem omni qua valemus precum instantia, deinceps ac humiliter imploramus, quatenus redeundi ad gremium S. Matris Ecclesiae promptitudinem ipsius D. Ludovici, qui super materia dissidij hujusmodi ordinationi Ecclesiasticarum personarum dunt axat, se submittere non expavit. præmissis quoque turbationibus, dissipis, et periculis, specialiter Ecclesius, et personis Ecclesiasticis ut præmittitur, imminentibus, per vestra sanctitatis providentiam paternis affectibus ponderatis prædictum Dominum Ludovicum ad reconciliationis gratiam sub modo præmisso, vestre solita benignitatis clementia recipere non recusat: partes Regni, et Imperii prædictorum ac principue Ecclesiæ, ac personas Ecclesiasticas eorundem partium de periculis, ærumnis, et laboribus præactis ad statum optatæ quietis per reconciliationem hujusmodi reducentes. Verum quia ad omnia, et singula præmissa et ea contingentia, plene, ac pacifice scribendi cedula non sufficeret, nos venerabilem Patrem Dominum Ulricum Curiensis Ecclesiae Episcopum, et spectabilem virum Gerlacum Comitem de Nassau, de præmissis plenissime informatos ad pedes vestram Beatitudinis duximus fiducialiter destinandos, eandem vestram Beatitudinem ex intimis nostris affectibus exorantes, quatenus eisdem super ijs fidem adhibere dignemini creditivam. Datum Spriedie xxvii mensis Martij Anno Domini Mcccxxxix.

Pontifex acceptis literis benignè, quemadmodum Argentinensis est auctor, respondit legatis, ac flentis in modum questus est, se primum quidem esse ad reconciliationem Cæsarum; sed prohibet Francorum Rege, qui pejora, quam unquam ante minitetur. At illa refellit Odoricus ex literis Pontificis ad Coloniensem Archiepiscopum scriptis, quibus omnem culpam rejicit in Cæsarem, vitioque dat, Cæsarem dolo egisse, cum Pontificum legatos superiori anno ante tempus revocasset: non ex omnium Principum, sed unius tantum Metropolis Episcoporum sententia causam suam urgere: iniuste belli societatem cum Anglorum Rege adversus Francum, quocum prius à Pontifice iussus erat componere. Quæ nunc in mediorelinquimus.

Comitia Colonienſia, in quibus rursum Ludovici R. causa suscepta. Cæsar subinde scriptis minacibus literis ad Adolphum Leodiensem Episcopum, Coloniam ad comitia die octava Paſchæ evocat, daturum rationem de contumacia in Cæsarem, & studio Galliæ nationis. Quæ cum Episcopus sperneret, Cæsar is jussu, bellum intulére Leodienti Joannes Brabantiaæ Dux, Reinaldus Gelriae Comes, Wilhelmus Juliæ Marchio, alijque Dynastæ, quibus etiam Walramus Coloniensis Archiepiscopus junxit; at postquam à Pontifice monitus fuit, ne se bello illi misceret, pacem inter dissidentes composuit. Utrumne Cæsar per id tempus Coloniam venerit, incertum. Sanè mense Septembri Rensæ super alveo Rheni haud procul Confluentia convenere magno numero Principes cum ipso Cæsare;

sare; interque sacrorum praesules adfuere Henricus Coloniensis, & Balduinus Trevirensis Archiepiscopi cum provincialibus Episcopis. Ibi in conventu conjuravere omnes se Imperij libertatem & iura adversus quemcunque defensuros; rursumque epistola ad Pontificem Principum nomine data, cui Mogunt. & Trevirensis prescripsere nomina sua. Hujus argumentum erat, uti acta Joannis Pontificis rescinderentur, & substituti Principis causam susciperet Pontifex, idq; minis & precibus actum.

Aderat & in his comitiis Eduardus Rex Angliae evocatus, qui In hisdem
vectus per mare 22 Julij Brabantiam intrarat. Inde Coloniam accele- Comitiis
rans, postquam trium Regum sepulchra veneratus esset, Confluen- Eduardus
tiam accessit, quo Cæsar cum magno procerum agmine occurrit. Rex An-
Eo in congressu Anglus Vicarius Imperij nominatus: actum de mer- glia Vicaria-
cenario milite per Germaniam scribendo, ingenti pecunia numera- rius Imper-
ta; Cæsari Lxxx millia aureorum ab Rege oblata refert Argentinensis, rius nomi-
junctum promissis foedus ad bellum Galliae inferendum; quæ natus.
tamen omnia re minora fuere. Interim sive jussit Reinaldus Gelriæ Comes, Regis affinis, opponendo hypothecæ nomine Gelriam, Neomagum, Arnhemium, Hardewicum & Ruræmundam; tan-
tumdem præterea argenti mutuum accepit à Balduino Trevirensi Ar-
chiepiscopo, eoque ipsam Angliae coronam, quod Tritheimus scri-
bit, Confluentiæ pignori reliquit; in his demuni comitiis Prince-
pum sententia Francus hostis Imperij denunciatus, eoque Camera-
cum, & quæ præterea feudi titulo tenebat ab Imperio, jussus est red-
dere: tantis animis irisque exarsere in Gallum Germaniæ proceres.

Confluentiæ Principes cum Cæsare suo Francofurtum profecti, ubi Cæsar omnes Imperij ordines convocavit. Neque celebrior Comitia
facile comitia fuere, ad quæ tanto numero Electores, & Episco- Franco-
pi, coeterique Principes convenire. In his una omnium concordia furtesia
pro Cæsare conspiratum; ac duo cum primis decreta, electum vide- in quibus
licet majori suffragantium partem Romanorum Regem parem habere potesta- declara-
tem administrandi Imperij, quam coronatus Imperator haberet; deinde, non tene- tum, Cæ-
Quicunque Ludovicum pro excommunicato haberet, aut cessaret ob Pontifi- ri excom-
parerent Canonici Francofurtes in æde D. Bartholomæi, Domini- munica-
nici, & Carmelitæ, plerique fortunis multati & in exilium pro- Pontifi-
jecti sunt. Adeo sine conscientiæ periculo cum Cæsare commu- cia le-
nicandum sanxere Episcopi, & Principes. Rursum ex his comitiis ab tentia,
ordinibus scriptum ad Pontificem; recitanturque binæ apud Reb. deburgi.
dorium literæ, Anno Mcccxxxviii mense Augusto datæ; quarum
postremas inscripserunt Henricus Moguntinus, Balduinus Trevi-
rensis & Walramus Colonensis Archiepiscopi, Electores præ-
terea ceteri, Waldemarus Marchio Brandenburgicus, Rudolphus Palati-
nus, Rudolphus Dux Saxonie; tametsi hæ literæ non immixti
to alijs suspectæ corruptæ appareant; eò quod Walramus, Bran-
sare;

O o

deburgi.

deburgicus, & Rudolphus Palatinus ante decennium fatis concessisse prohibeantur.

Ab hac conspiratione Principum Colonenses Walramum Archiepiscopum suum eximi volunt, ne quam illi schismatis notam aspergant, cuius tamen haud magna ratio habita fuit; atque ipse etiam Walramus Archiepiscopus bello, ut diximus, adversus Leodensem Episcopum arma Cæsar is conjunxerit. Quare ut ceteri per Germaniam Episcopi, præter Bertholdum Argentinensem, Ludovico Cæsari juramentum fidei dicere non detrectarunt. Ita nec Bernardus Episcopus noster aliquam schismatis maculam habere potuit; tota enim hæc comitiorum actorumque causa erat pro libertate Germaniae & jure Ludovici Cæsaris. Quo simul agitabatur an excommunicatio Cæsaris à Pontifice facta justa ex causa processisset, valcatque; ut vel inde Episcopi Germaniae liberiori conscientia religione cum suo Cæsare agerent, Imperijque sui jura tuerentur; facteturque inter ceteros Albericus, qui tum in curia Romana agebat, audivisse se magnos prælatos, & laicos utriusque juris peritos, qui pro Cæsare pronunciariint, cujusmodi plures auctores percenset auctor annalium Boicorum. Arripiunt hæc avidè hæretici ad supremam Pontificis potestatem convellendam, innixi Marsilio de Padua & Landuno, Hierarchiam Ecclesiæ non ex Christi, sed Aristotelis doctrina fabricantibus.

Quid vero ceteri per Saxoniam Archiepiscopi, & Episcopi in hoc dissidio egerint, quando nullas Pontificis literas, vel ad Magdeburgensem, vel Bremensem Archiepiscopos adhuc repererim, magnumque sit scriptorum nostrorum silentium, dicere supersedem. Spectatores illi potius hujus ingratæ scenæ, quam actores esse maluerunt; neque de gestis domesticis Episcopi nostri ultra competitum, quem totum publica occuparant, virum claritudine generis, senio & prudentia spectabilem inter Westfaliæ Episcopos.

Nec tamen hic annus vacuus laude Buranæ apud nos familæ, ex qua Bertholdus Dynasta, Dominus arcis Wevelsburgicæ, ex consensu Joannis fratris Canonici Paderbornensis Ecclesiæ nostræ, ac conjugis Hetwigis, hæredumque filiorum suorum Bertholdi, Hermanni, Sophiae, Elizæbethæ, ac Judithæ amplas agrorum possessiones Burano Oppido circumiacentium donat Cœnobitis Lipstadiensis D. Augustini familæ, permotus, ut in literis pofitetur, amore Dei, salutis suæ, & familiæ bono, & religiosorum virorum pietate; quos inter tum laudabilior disciplina colebatur, quam cum Lutherus hospes atque incola Cœnobium illud hæresi sua contaminaret, ideoque nunc desertum jacet.

Moritur Sub idem tempus fatis concessit Wilhelmus Arnsbergensis Comes, vir sincerus, & cleri rectique amans, relicto Godefrido honorum hærede, Wilhelmo Meschedensi Præposito, & Conrado Osnabrugensi

Wilhel-
mus Co-
mes Arns-
bergensis.

brugensi Canonico, filiis. Et Godefridus Comes is fuit, qui post
xxx annos comitatum vendidit Colonensi Ecclesiæ, familiam-
que clausit.

Annus Christi 1339.

Benedicti XII Pont. 5.

Ludovici IV Reg. 26.

Bernardi V Ep. Paderb. 19.

Appetente post hæc solemni Christianorum jejunio, rursum Iterata
hoc anno Cæsar, Francofurti conventum habuit Principum accessu Franco-
celebrem; in quo præsente Eduardo Angliæ Rege relatio facta est de furti Co-
suppetiis Regi ferendis, eique beneficia ac feuda Imperij Romani, mitia.
quæa Franco tenebantur, adjudicata sunt: simulque novis tabulis Rebdorf. in
Imperij Vicarius confirmatus est. Eo in conventu Reinaldus Gel- annal.
riæ Comes Dux creatus, bellicâ fortitudine, quām pietate, clarior;
tum & operâ Balduini Trevirensis Archiepiscopi Joannes Bohemiae Albertus
Rex in gratiam Cæsaris restitutus est. Adeo omnes in concordiam, & Argent.
Cæsarem suum conspiravere, ut jam frustra requirant nonnulli om- Brover. in
nium ordinum assensum in causa Cæsaris apud Pontificem vinculis Trevir. L. 17.
Gallorum illigatum. Hocsemius
c. 25. Levoldus.

Cæsar finitis comitiis Tridentum profectus, novos Lombard. Alb. Argent.
diæ civitatibus præfectos imposuit, Italiam tamen non ingressus. In- Rebdorf.
ter hæc Eduardus Angliæ Rex bellum Francicum, quod priori anno Rex An-
cooperat, magnis animis viribusque resumpsit; fertur enim sub signis glia, Ger-
habuisse quatuordecim equitum millia, peditum sexaginta; junxe- manorum
copiis ad-
rant enim se Regi Joannes Dux Brabantæ, Reinaldus Dux Gelriæ, jutus, Gal-
Guilihelmus Juliaci Marchio, duo Westfaliæ Comites Adolphus lum ado-
Montium, & Adolphus Marchiæ, alijque Dynastæ. Accessit & Lu- ritur.
dovicus Marchio Brandenburgicus Cæsaris filius cum copiis, quem
mille quingenti Germanorum equites voluntarij secuti. Ipse Cæsar
indignantibus Germanis, secus quām promiserat, bello huic se sub-
traxit; seu quod pecuniam à Rege sibi intra constitutum tempus præ-
tenderet; seu verius quod periuasum haberet, se hoc pacto reconciliandum Pontifici & Franco. Interim Anglus in nonum diem Ca-
meracum obsidet; ubi verò comperit Francum cum ingenti exercitu
adventare, soluta obsidione occurrit Franco, ardentibusque Anglis
& Germanis justo prælio decernit. Francus pugnæ copiam non fe-
cit, famaque sat habuit fatigare Anglum, qui & inopia rerum, cùm
Germani sedentariam militiam non ferrent, in Flandriam se recepit,
sumptoque Regis Franciæ nomine, & insignibus liliorum in An-
gliam transmisit ad rem pecuniariam expediendam, classemque
apparandam.

Tanto interim quietior Westfalia, Gelro, & Montium, Mar-
chiæque Comitibus externo bello occupatis. Excessit inter Dynastas

Obitus ²⁹² hujus dioecesis Bertholdus de Bueren, ob spectabiles domi bellique Bertholdi virtutes antè à Walramo Archiepiscopo delectus Marschallus duca de Bueren Westfaliæ. In cuius locum Godefridus Arnsbergæ Comes ab Ducatus Archiepiscopo est subrogatus; Volckmaria verò Oppidum, castrum Marischal que Coglenberga Herboldo de Papenheim & Herboldo Rauen militibus nostræ dioecesis commissum. Sub id tempus Otto Comes Ritbergensis ab Archiepiscopo arci Hovestadensi ad Luppiam præfectus est, recepitque Comes se arcem suo ære instauraturum, & per fiduciarium militem Castrensis partes expleturum.

Hunc in modum Bernardus Episcopus noster intentus ad fines Bernardi 9. Dioecesis præmuniendos, acceptis centum marcis argenti à Mag. Ed. inten- stratu & civibus Brakelensibus, alteram partem judicij forensis oppi- dit muni- endo Ca- gnorat. Quam ille pecuniae summam convertit in castrum Krucken- stro Kruc- kenberg. berg atque Oppidum Helmwardeshusani instaurandum firman- dum que. Id interveniente fide equestrium virorum Wernerio de Al- devessen, Herboldo de Papenheim & Arnoldo Portenhagen factum, quos castri Kruckenbergen & Oppidi Helmwardeshusani custodes præfectosque constituerat. Quemadmodum hæc festo D. Lamberti conscriptis tabulis convenere. Jam ante festo Nicolai Bernardus dono acceperat ab Abbe Monasterij Mariæ quinquaginta marcas, quas in eandem munitionem Kruckenbergen castri & Oppidi Helmwardeshusani converterat; in vicem verò grato animo dilargi- tur Episcopus Abbatii & Cœnobio amplos decimarum redditus, quos ex agris circum Oppidum Vordense possidebat. Tantæ sollicitudini impensæque fuit, ut hæc loca ad fines Hassiæ cum celebri Monasterio Helmwardeshusano religioni & dioecesi servaret, quæ tam prodigè ab ipsis Monachis data sunt alteri postea in prædam.

Annus Christi 1340.

Benedicti XII Pont. 6.

Ludovici IV Reg. 27.

Bernardi V Ep. Paderb. 20.

Annus à peste Ger- Sequitur annus quadragesimus supra millesimum pestilentiae mania, à famis diritate Germaniæ funestus, belli verò malis Belgio & Gal- liæ haud minus calamitosus. Quippe Rex Angliæ terra marique ar- bellio Gal- liae & Bel- gio fine- matus, ingentem cladem Galliæ intulit; vieti enim primum navali prælio Franci ad Clusas in Flandria, ac mox Rex Angliæ cum terrestri exercitu, quem validissimum contraxerat ex foederatis Germaniæ inferioris & Westfaliæ proceribus, Galliæ provincias ingressus Tor- nacum obsedit. Occurrit Francus cum exercitu, in quo centum millia peditum, & ingens equitum numerus censemebatur, nec tamen ausus prælio congredi; nihilque magis, quam Galliæ vastitas acta. Quæ postquam Pontifex audiit, illud sacri vatis de Franco pronun- ciasse fertur. Noluit pacem, et elongabitur ab eo. Cæsar et si occultum cum

cum Franco initum fœdus coleret, belloque huic se subtraheret; nihil tamen vel à Pontifice vel Rege Francorum ad reconciliacionem, quām unice quærebatur, obtinuit. Quod fama esset, sicuti Argentinensis refert, *Francum, quæ nollet, dissimulasse se velle, Pontificem, quæ vellet, dissimulasse se nolle.* Ita Cæsar dum politicè agit cum Anglo, magnis, ut fit, politicorum artibus est delusus.

Ex his temporum fluctibus sustulit mors Bernardum Episcopum nostrum, administrato in vigesimum annum Episcopatu, Gobelini,
Gobelini.
at. 6. c. 68.
Crantz. lib.
9. Metrop. c.
s. & 26.
Brusch. in
catal. Episc.
Kerssenbro-
chius.
Bernardi
Ep. Pad.
obitus &
laus.
 Crantzi, Bruschii, Kerssenbrochii, aliorumq; scriptorum judicio, magnus illa tempestate Episcopus. Quippe bellis pro Ecclesiæ suæ libertate gestis non minus felix, quām concordia cum vicinis Comitibus, pace cum domesticis, auctoritate apud omnes Principes, & religione cum primis in disciplina cleri populi excolenda inter Saxoniæ Westfaliæque præsules egregius; quod facta ejus, quæ per xx annos decurrido percensuimus satis eloquuntur. Præterque vitæ integratatem, laudi datur à Gobelino, omnia Pontificalia munia ritu antecedentium Episcoporum sine adjutoris opera diligentissime administrasse. Quanquam, quod omnium Episcoporum ævo illo commune factum fuit, desint scriptores, à quibus singulorum res gestæ in literis relatæ sunt, quas ex imperitis chronicorum sarcinatioribus, ex obscuris succincti que fastis, & vetustis quibusdam literis, tanquam ex naufragij tabulis colligere necesse est. Quorum tamen multa involuta manent. Quale illud est, quod Bernardum Episcopum bellum gessisse, memoretur à Gobelino, cum Homelingis; quibus debellatis, tantam prædam congerserit, ut omnes turres, ac celas castrorum suorum, urbis cum primis Paderbornensis impleverit. At quod bellum illud? aut qui Homelingi illi? sunt, qui potentem Homelingorum familiam opinentur, dicecesi infestam; quorum tamen nulla mentio in ullis vetustis literis. Verisimilius dixeris sociale bellum fuisse, aut cum Ludovico Monasteriensi Episcopo adversus Homelingos in Embslandia Episcopo suo rebelles; nam cum Frisiis & in colis illis Embslandiæ grave bellum fuit Ludovico Episcopo, eversis multis corum arcibus: quibus ille castrum & Neuhusium adversus rebellantes Homelingos à se constructum opposuit. Aut certè bellum designat Gobelinus, quod Burchardus Archiepiscopus Bremensis per id tempus gessit contra Kedingos; ad id enim Saxones, Westfalos, & Holtatos imploratos convenisse memorat auctor historiæ Bremensis. Hujusmodi multis bellis victoriisque refertur clarus, quarum tamen paucæ consignatae sunt literis. Inter cetera castra, quæ exstruxit, refertur à Gobelino atque aliis castrum Dringenberg hodieum satrapiae Dringenbergensis sedes in prærupto colle constructum; qua verò parte continentí planæque terræ jungitur, alta ex petris excisa fossa, murisque præmuniit, deserto interim, & inter rudera vetustatis reliquo castro Driburgo, quod Caroli M. expugnatione

gnatione donoque possidebat Ecclesia; is castrum locus, et si ob venerationem antiquitatis, & Caroli M. memoriam, à primis Episcopis præmunitus steterit; post tamen ob difficilem montis altissimi assensum, & vasta circum nemora sensim deserit cœpit. Quare à Bernardo Episcopo unà cum proventibus agrorum ad commodiorem haud procul Driburgo magisque excultum populis locum munitio translata, castri commutatio facta est. Multa hujusmodi castra dioecesis, præter Beverungam & Vordam, aut nova excitasse, aut vetustate collapsa reparasse scribitur; quæ tamen segnes illi scriptores ne verbo quidem annotarunt. Unum Bernardo datum vitio, nobilitatem multis privilegiis, quod in tributa quædam populi consenserit, exornasse; vicissim populo dedisse potestatem construendi domicilia in cœmeteriis; quibus tamen circuitus non impediretur, deponendique cistas intra templorum spatia, quo ab hostium incursionibus & spoliis secura essent. Id quod hactenus ab Episcopis nostris permisum non fuerat, ne sacrorum loca profanarentur. Sed hæc levia sunt, & jam alibi invaluerant: nec ea sunt, quæ tanti viri famam multum obscurerent; contra quanto desiderio amissus sit hic Episcopus, quantoque in amore apud omnes ob res præclarè gestas fuerit, testatur post huma illius memoriæ. Conditus enim in medio Basilicæ, monumentumque illi, opere elaborato ac supra humum paululum erecto, positum est, ærea Episcopi effigie insigne, supra quam corona suspensa conspicitur, raro antecedentium Episcoporum nostrorum decore & posteritatis memoria. Epitaphium rude adscriptum, & prima sui parte ob vetustatem corrupto versulegitur.

*Insigne Co-
mitum Lip-
piensem.

*Mundo translatus de stella floreque natus
Bernardus quintus, foris hic quirexit et intus,
Ut Cato prudenter, Machabæi more potenter,
Ecclesiampavit in pace suos quia stravit
Hostes, hic struxit nova, diruta cœpta reduxit
Omnia, piscinas, sylvas, vireta, ferinas,
Omneque quod movit, communuit, utile fovit,
Hic lapis ossa tegit animæ qua tartara fregit.
Ut salus huic detur Clerus, plebs corde precetur.*

Sextum
Urbis
Paderb.
incendi-
um.

Eo ipso anno scribit Gobelinus noster, quo Bernardus obiit, civitas Paderbornensis igne conflagravit. Sed utrum id vivo Bernardo, aut post obitum ejus evenerit incertum. Bruschius, & Kerschenbrochius id vivente Episcopo factum narrat, ex eoq; dolore contraxisse, quo in morbum & mortem depressus sit. Verum dum Bruschius paucis ante mensibus id factum asserit, antequam Episcopus è vita migrarit, ad hunc annum Bernardi cum Gobelino referri non potest. Quippe qui xiii Jannuarij excessit è vita. Sanè sextum id fatale

fatale urbis Paderbornensis incendium fuit. Sive igitur Bernardo Episcopo, seu Balduino, acciderit; certe hoc Basilica Cathedralis Ecclesiæ labem & ruinæ periculum contraxit; uti id ex Balduini Successoris literis, triennio post recitandis, conjicere fas erit.

Reperio in quibusdam Monasteriensium Chronicis, annotatum hoc anno, admitandam fabricam prægrandis turris, quæ transa-
quensi Basilicæ Collegioque virginum cohæret, cœptam esse. Opus, quensis
fanè quo tota Westfalia Saxonique nihil prope ex antiquitate ma-
gnificentius conspicit; quo simul tempore Basilica in eum, quo
nunc aspicitur, splendorem conformata sit. Fabricæ hujus quadra-
ta basis è secto lapide extructa, multisque circum statuis exornata: latitudō singulorum laterum 40 pedum, altitudo scapi seu basis ad cuspidem 200 pedum, pyramis, quæ basi imposira, 100 olim pedum,
antequam ab Anabaptistis dejiceretur, & per octo circum milliaria
aspectabilis fuit. Verūm an hæc fabricaturris Ludovico Episco-
po adscribenda, an Hermanno primo ejus Collegij Virginum & Ba-
silicæ conditori, an alij etiam Episcopo, fateor mihi nondum ex ullo
Scriptore, aut vetustatum monumentis certò deprehendere licui-
se. Adeo magnorum operum memoria, cùm nulla etiam anni in-
scripto lapidi uspiam impressa extet, sine literarum monumentis in-
tercidit. Facile tamen quis sibi persuaderit, id quod Kersenbrochi-
us aliique observarunt, Ludovicum Hassia Landgravium magnificè
hanc fabricam erexit, quem constat quadraginta novem annos
Ecclesiam illam administrasse, pluraque monumentorum
opera construxisse, quam ab ullo Monasteriensium
Episcopo accepimus.

BALDUI-

Bernoulli IX fol. 2.
Ludovicus IV fol. 38.
Balduini Ep. fol. 2.

BALDVINVS

Dynasta Steinfurdensis

XXIX.

EPISCO P. PADERBORN.

Annus Christi 1340.

Balduini Episcopi Paderb. 1.

Intra anni decursum Bernardo subrogatus Balduinus dynasta Steinfurdensis, natus in dioecesi Monasteriensi, primusque, ut Gobelius est auctor, qui Benedicti XII Pontificis auctoritate Paderbornensi Cathedrae impositus; si tamen Henricum Werlenensem Episcopum nostrum excipias. Quid verò impedierit, quo minus libera cleri electione Episcopus sumptus sit, an prætensum schisma ea tempestate, ut Pontifex sibi obnoxios haberet Episcopos à se constitutos, an dissidium inter eligentes, an potens aliqua apud Pontificem commendatio, in nullis rerum nostrarum scriptis annotatum reperio. Tantahorum incuria apud nostros fuit, aut jactura monumentorum. Neque ex clero nostro delectus appetet, quando inter Canonicos nostros nulla ejus memoria in subscriptis tabulis. Verisimilius, ex clero Monasteriensi traductum in hanc sedem. Quod in donationum tabulis Collegio S. Mauritij anno 1335 consignatis reperiuntur hi Canonici Monasteriensis Ecclesiae Godefridus Rike Decanus, Balduinus de Steinfordia, Rembertus Ledebur, Hermannus & Theodoricus fratres de Bodike, Gerlacus de Bicken, Everhardus de Altena, Engelbertus Franzois, Joannes de Reckede.

Gobelius.
et al. 6. c. 68.
Crantz. l. 9.
Metrop.
c. 26.
Bruschig in
Catal. Episc.
Kerserbr.

Præsul interim, ut Gobelius noster inquit, omnibus percarus & affabilis, & magna cleri ordinumque concordia ob spectabilem modestiam & prudentiam exceptus cultusque; eò & per XXII annos magistratum illum præclarum cum laude gessit.

Annus Christi 1341.

Benedicti XII Pont. 7.
Ludovici IV Reg. 28.
Balduini Ep. Paderb. 2.

Diffici.

Difficilem provinciam sub initium Episcopatus ingressus est Episcopatus Balduinus; nam quantum Pontifici obligatus, cuius auctoritate initia Bal. impositus erat, tantum Cæsari suspectus invisusque esse potuit; quod duino dif. ille nondum reconciliatus cum Pontifice esset, & ceteri fere omnes ficia. Imperij Episcopi & Principes una omnium conspiratione cum Cæ-
sare facerent. Hic cùm inter duos scopulos procedendum esset, ita sibi à publicis temperavit, ut nec Cæsarem nec Pontificem offendere. Et commodum, hoc anno adhuc tractari inter Cæsarem & Pon-
tificem de reconciliatione, interque Francum & Cæsarem de pace. Quod & Francus sollicitabat cum Eduardo Anglorum Rege. Quamvis, ut annales Flandriæ memorant, Wilhelmus Hollandiæ Comes in gratiam Cæsaris Gallo bellum moveret, & aliquot Castellis occu-
patis circa Cameracum omnia vastaret. Haud secus quam Brabantius, Gelder, Juliensis in gratiam Regis Angliae Gallo arma intulé-
re; quibus ex Westfaliæ proceribus se junxerunt Marchiæ & Montium Comites, martijs turbis in peregrinum solum deportatis.

Nec tamē Westfalia ob id omni bellico motu libera fuit. Nam inter Godefridum Osnabrugensem, & Ludovicum Monasteriensem Episcopos lis orta, quæ utrumque ad arma provocavit. Querebatur Osnabrugensis per Embalandiæ Satrapiam præfectosque Monasteriensis Episcopi mercatores spoliari, ac sacerdotes clericosque suos, qui ad Synodum vocabantur, impediri, devexarique. Quippe Embalandia à Caroli M.ævo ad nostra usque tempora jurisdictioni sacræ Episcopi Osnabrugensis asserta erat. Contra Monasteriensis Episco-
pus incusabat Osnabrugensem, quod Henricum & Everhardum nobiles Corfios in fidem & tutelam suscepisset, arcemque eorum Harcottanam Monasteriensis Ecclesiæ jurisdictioni subtractam, Osnabrugensi Ecclesiæ conjungere tentaret. Jamq; à lite ad arma, ab ar-
mis ad mutuas depopulationes agrorum res processerat; cùm Walramus Coloniensis Archiepiscopus utriusque Metropolitanus utriq;
Susati post festum D. Luciæ conventum & pacificationis diem in-
indixit, quo Osnabrugensis cum Monasterensi in hasce leges est
compositus. Mercatoribus & Clero sua præsea libertas maneret, nec
synodi impedirentur: Korfij nobiles redirent ad suum Dominum,
arcemque Harcottanam redderent Monasterensi.

Simul in hoc conventu Walramus Archiepiscopus controver-
siam, quam habebat cum Osnabrugensi, composuit. Emerat olim Sif-
fridus Coloniensis Archiepiscopus Gograviatus, ut vocant, judicium ab Hervordensi Abbatissa, delectusque fuerat tutor & Advocatus ejus Collegii Virginum, & quo jure incertum, confirmabat Abbatissas; ob id Abbatissa tres aureos dependebat Metropolitano; cùm Osnabrugensis, licet id juri suo derogare contendet, convincere tamen non posset. Potior Paderbornensi Episcopo querela esse po-
terat, cuius jurisdictioni sacræ Hervordia, ac cetera per comitatum

Ravensbergensem loca sunt subjecta, ut jam toties supra commonistratum est.

Collegium Canonicorum ex Enge-
ren Her-
vordiam transfe-
tur. Per id tempus vetustum Collegium Canonicorum, S. Joanni & Dionysio consecratum, quod olim à Widekindo M. ad arcem paternam conditum diximus, auctoritate Colonensis Archiepiscopi ex Engeren in ipsam civitatem Hervordensem translatum est, quò postea ossa quoq; D. Widekindi conditoris è sepulchro transportata fuere. Huic celebritati haud dubium Balduinum nostrum tanquam ejus loci Episcopum interfuisse.

Balduinus Episc. Ca- magnis animis feliciterque auspicatus, castrum Bredenborn, id quod strum Bre- denborn jam ante cohortatione auxilioque Bernardi Episcopi constructum Ecclesiæ erat ab Abbe Monasterij Mariæ, donatione ipsius Abbatis & Cœ. suæ adjun- nobitarum, Ecclesiæ Paderbornensi adjecit, eaque, quæ Abbatis erant git. circa munitionem, alia agrorum commutatione transegit; id quòd uberioris hæ Balduini tabulæ exponunt.

Nos Dei gratia Boldeuvinus Electus et confirmatus, Otto Praepositus, Fridericus Decanus, totumque Capitulum Ecclesiæ Paderbornensis tenore præsentium recognoscimus, cupientes ad universorum notitiam pervenire, nos venerabili et religiosis viris, Domino Abbatii et conventui Monasterij dicti Münster prope Sudenberg ordinis S. Benedicti nostræ dæcessis, propter maximam confidentiam, quam ad Nos et nostram Ecclesiam dignoscuntur habere, ad defensionem et confirmationem sui Monasterij, ipsorum, et quorumlibet eorundem, secundum modum et formam, quibus per Reverendum in Christo Patrem et Dominum nostrum bonæ memoriae quondam Bernar- dum Nostri Boldeuvini prædecessorem in litteris super munitionibus Voerde inter eundem et diçlos Dominos, Dominum Abbatem et conventum mutuo traditis obligamur, Nos et nostros successores ex abundantia firmiter astrinxisse, ac ipsos Dominum Abbatem et conventum munitionem sui Monasterij in Bredenborn specialibus promotionibus et auxiliis dicti quondam Domini Ber- nardi et Ecclesiæ nostræ prædictæ, ipsorum tamen sive Monasterij labori- bus et expensis fundatam, erectam et constructam de ipsius munitionis defen- sione seu conservatione pro inimicorum et aliorum infestationibus, et insulti- bus, si quos forte surgere contigerit, contra ipsos dissidentes, et maximè cum fundis dictæ munitionis ab Ecclesia nostra Paderbornensi ad eos pervenerit, ut antiquo nobiscum Ecclesiæ nostra nomine cum omnibus suis iuribus, juris- dictiōnibus, decima, agris, campis, silvis, nemoribus, terris cultis et incultis, viis et inviis, aquis aquarumque decursibus, uno molendino, et duabus pis- cinisante ipsam munitionem, et duabus piscinis in loco Marbecke sitis, ac cœte- ris locis quibuslibet mensuratis, deputatis, et assignatis, ac territorij munitio- nis prædictæ, nec non specialiter cum villa Brochusen, sine decima cum ejus- dem villa areis, silva, appendiciis, et pertinentiis quibuscumque, ac etiam cum tribus nemoribus, scilicet Asibrock, Vreholt et Bernholt, cum juris solemini- tate debita utrumque servatis servandis in hujusmodi contractibus medietate pro

pro decima, agris et molendinis inferius annotatis legitime permutasse, et in concambium donasse, in nosque vice et loco Ecclesiae nostrae prædictæ possessio- nis dominia directa et utilia omnium nobiscum permutatarum irrevocabili- ter et perpetuo transtulisse, reservatis sibi, et Monasterio suo in perpetuum domo lapidea in Bredenborne cum ejusdem domus ædificiis et curia sibi con- nexis, sex mansis in dicto territorio à solutione decimæ perpetuo absolutis, pra- to uno sito juxta villam Brochusen, uno nemore dicto Benninholt, septem man- sis cum duobus pratis Castrenibus ibidem pro pheodis castrenibus, quæ vulga- riter borchlein dicuntur, hereditarie assignatis, quos quidem mansos ipsi Ca- strenses salvis juribus quibuslibet cuiuscunque in eisdem competentibus possi- debunt. Et eos à Nobis Eleæto et confirmato prædicto, et ab eo, qui pro tem- pore Episcopus Paderbornensis existiterit, pro feudis Castrenibus recipient, usuri de cetero ex nunc juribus et consuetudinibus, quibus alia ceterorum lo- corum Ecclesiae nostræ Castrenses utuntur. Nos autem nomine antedictæ Ec- clesiæ nostræ, permutationis et concambij titulo in recompensam dictis muni- tionebus in Bredeborne, ac omnium translatorum in nos et Ecclesiam no- stram sicut præfertur, antedictis Dominis Abbatii et conventui eorum Mo- nasterio nomine donavimus et tradidimus, permutationis, et concambij justo titulo mediante, decimam in Brunghersen, cum omni, quo cum hac tenus Ec- clesiæ nostræ iure posseimus agros dictos. Dat Ebroch, cum decima et pensione agrorum eorundem, et molendinum ante Nihim, dictum Brochuser mole, eorundem agrorum decimæ, ac molendini dominia tam directa, quam utilia una cum pensionibus suis per has litteras in eundem Abbatem et Monaste- rium in perpetuum transferendo. Deditus etiam ipsis et eorum Successori- bus speciali gratiam perpetuo duraturam, quod quandocumque, seu quo- tiens ex nunc contributiones et subsidia per Ecclesias, Monasteria et Clerum in diœcesi nostra Paderbornensi à Nobis seu nostris successoribus indici, seu fieri contigerit, Abbatem et conventum pro tempore existentes ibidem, et eorum Monasterium à portione ipsos contingentiri ratione subsidijs prædicti quitos di- mittimus, et procurabimus solutos dimitti, dummodo ipsum subsidium non auctoritate Sanctorum Apostolicæ et Moguntinae Sedis, sed ordinaria fuerit institutum. Ob hanc autem gratiam Ecclesiarum ipsis incorporatarum Re- clares ab hismodi contributionibus seu subsidiis nullatenus eximentur. Est etiam ediculum, quod domus in Bredenborne per Dominum Abbatem et con- ventum superius excepta sine quolibet onere municipali in perpetuum perma- nebit Domino Abbatii et conventui prænotatis. In quorum omnium et sin- gularum testimonium sigillum Nostri Eleætiet confirmati, quo tempore elec- tionis usi fuimus cum adhuc alio careamus, uno cum sigillo nostri Capituli prædicti presentibus est appensum. Datum anno Domini Millesimo trecentesimo quadragesimo primo feria quintapost latare Hierusalēm.

Castrum hoc Bredenborn cum Oppido ab Episcopis inde con- sequentibus præmunitum excultumque possesso Ecclesiæ Pader- bornensis mansit, cessitque Ferdinandi Bavari donatione Capitulo.

Haud multò post, mense Decembri hujus anni, Balduinus Ep-

scopus Abbatem & Monasterium Mariæ alio grati animi beneficio affectit; permisit enim Abbatι decimatum emptionem à nobili viro factam, quæ ex feudo Paderbornensis Ecclesiæ tenebantur à posseſſore, nec sine Episcopi & Capituli assensu, per venditionem transferri poterant. Quam in rem Balduini tabulae apud nos servantur Anno Mcccxlī post festum D. Luciæ diem consignatæ. Testes adscribuntur Wernerus Raveno de Kalenberg, Raveno Herboldus de Papenheim, Hermannus de Kalenberg, Ludolphus de Herise, Albero de Ecklen milites, aliquæ Ministeriales. In his tabulis quia inscriptum lego *Nos Baldevinus Dei gratia Paderbornensis Ecclesiæ Episcopus*, qui in superioribus tabulis se Electum & confirmatum scribebat, arguemento est intra id anni tempus Episcopum fuisse consecratum; quam à quibus Episcopis, & quo loco illa celebritas peracta sit, ex annalium memoria exciderit.

**an Ettelen?*
Balduinus
hoc anno
consecra-
tus Episc.

Brakelen-
sium pri-
vilegia
confir-
mat.

Exhibit deinde Brakelensis Magistratus ex suo chartophylacio binas Balduini literas hoc anno datas, quarum alteris vetera ejus civitatis privilegia ritu antecedentium Episcoporum instaurat, alteris Magistratui Brakelensi potestatem facit puniendi insolentes cives; nihilque Balduinus sub initium Episcopatus sollicitius habuit, quam per ordinum comitia & beneficia omnium sibi animos demeteri,

Annus Christi 1342.

Clementis VI Pont. I.
Ludovici IV Reg. 29.
Balduini Ep. Pad. 3.

Summa in
Imperio
pax.
Albert.
Argent.
Rebdorf, in
annal.

Prospere per hæc, & incredibili omnium ordinum concordia, cum Ludovico Cæsare omnia procedebant in Imperio. Quare Cæsar, ut Rebdorfius scribit, generalem pacem per Alemanniam, Sueviā, Bavariā, Franconiam, et per inferioris Rheni provincias promulgari jussit; quam omnes simul Germaniæ Principes, Domini, et civitates iuramento firmavere. Nec ab hominum eorum temporum memoria tranquillor Germania: constitutique per singulas provincias judices pacis hujus afferentes. Nihilque ad felicitatem deerat, quam Cæsaris cum Pontifice reconciliatio. Et hujus quoque spes magna affulgebat, postquam Benedictus XII Pontifex, haec tenus non tam sua voluntate quam metu Regis Galliæ Cæsari adversus, vii Calend. Maji excessit è vita, Successoremque habuit Petrum Rogerum, ex Benedictino Abbe Episcopum & Cardinalem ac demum Pontificem, Clemens VI nomine creatum. Sed is natione Gallus, & jam ante Cæsari infensus, solitusque, cum Cardinalis esset, Bavaram non aliter quam barbarum appellare, multò acerbior fuit in Cæsarem, quam Benedictus Pontifex, passusque se ad Regis Galliæ nutum obvertere. Cæsar interim, auditâ novi Pontificis in auguratione, misit oratores ad Clementem, qui suo nomine delictorum veniam precarentur, omnemque

Clemens
VI Bene-
dicti suc-
cessor re-
concilia-
tionem
Ludovico
Cæsari
enixè pe-
tentia ne-
gat.

nemque submissionem Pontifici debitam offerrent, hoc unum rogando, ut sese cum Ecclesia & Apostolica sede reconciliaret. Sed Clementi ne vox quidem clementiae excidit, & cum Legati diu Pontificis limina supplices trivissent, fatigati fastidiis, votorumque irriti, in Germaniam rediere.

Cæsar Walramo Coloniensium Archiepiscopo infestior ob studia erga Pontificem, donat Confluentæ 27 Augusti Godefrido Arnsbergensi Comiti Advocatiam Susatensem, tria Gograviatus judicia, jus monetæ intra comitatum, telonia Nehemensis Oppidi, venationem memoris ad Ruram, & jus primæ pugnæ inter Rheum ac Visurgim, quoties Cæsar armatus in campum procederet.

At quām pacatus ibat annus pacis ocio, tam turbidus coeli & elementorum injurijs. Quippe præter insolitas tempestates frequētia ubique tonitrua, fulminum ictus, incussæ grandines; quæ mala cūm Januario mense cœpere, passim Rhenus, Mœnus, Visurgis, ceteraque flumina extra alveos effusæ, ingentia damna intulére; disjecti pontes eversæ domus, submersa pecora, hominum salus in fuga superfuit; & tamen rara æstatis siccitas erat, cūm hæc fierent; observatumque ex abditis terræ venis magna vi prorumpere aquas per dioecesin Monasteriensem, villas & pagos obruere. Mindæ Visurgis revulso ponte in urbem & in chorum Basilicæ usque effusus. Lemgovia apud nos intra Teutonicos montes, quod Henricus de Herوردia retulit, aquæ ipsos muros supergressæ, ædes omnes ad tabula-ta implevère.

Episcopi passim per Westfaliam ad placandum numen conver-si, preces supplicationesque indixére. Ludovicus Monasteriensis Episcopus Strombergæ crucis cultum aucturus, à Pontifice Benedi-cto tum adhuc superstite amplias noxarum indulgentias impetravit, quibus ille suas addidit. Cœptum & hoc anno Cœnobium Hor. Cœnobij dense in comitatu Marcano haud procul Tremonia à Conrado Horden-Marchiæ Comite, Adolphi Comitis fratre, construi amplisque bo-fis in Co-nitatu nis dotari. Introductæ Virgines instituti D. Claræ: locus à vicina Warcano nobilium Hœrdensium arce ac veteri familiæ sede appellatus, quòd initia in partem dotis sacræ liberalitate sua venerit. Modò confusa species priscae pietatis, postquam hæresis Cœnobium contaminare cœpit.

Grata hærebat memoria Balduino Episcopo nostro erga Ab. Curia batem Monasterij Mariæ; eoque curiam Vlechten, quæ feudum Vlech-erat Episcopi, vendi permisit, transferrique perpetua possessione ad tensis per-missu Episcopi ven-ditur Cœnobio Marien-milites, multique famuli, et Ministeriales, literæ post Natalem Christi tensa, consignatae.

Acces.

Domus Hospitalatij ordinis S. Joannis, largitate Conradi de Elmeringhusen Canonici majoris Ecclesiae nostræ, & Godeschalci de Elmeringhusen armigeri. Loci Bendeslo olim dictus, post à Patrona B. Virgine delecta ad S. Mariam appellatus; ubi, ut congregatio Sacerdotum esset, terram omnem circum cum agris, pascuis, sylvis, & piscinis donavere. Quam fundationem ordinis supremus per has regiones Præfetus Gerhardus Urigemerheim, confectis tabulis S. Mauritij & Sociorum die, ratam habuit, dum illustris & venerabilis viri Hugonis de Monteforti Comitis ac magistri ordinis per Alemanniam auctoritate confirmaretur.

Annus Christi 1343.

Clementis VI Pont. 2.

Ludovici Reg. 30.

Balduini Ep. Pad. 4.

Argentin. Laborabat jam in alterum annum Cæsar apud novum Pontificem in tentanda pace. Missique rursus alij Legati in Gallias, Augustanus & Bambergensis Præpositi, cum ijsque Ulricus Cancellarius; totumque se per eos Cæsar in manus Pontificis dedit; eò postulatum à Pontifice, tabulas pacis, uti vellet, præscriberet. Quæ postquam prolatæ, summaharum fuit: ut Cæsar delicta confessus imperium ejuraret, & non nisi ad Pontificis arbitrium reciperet: de se, de quilibet ac fortunis statuendi potestatem relinquaret Pontifici. Pacta hæc admisit Cæsar: supra quām credibile erat admirante etiam Pontifice & Cardinalibus, Cæsarem in eam rerum perplexitatem venisse. At cum Legati flagitarent finem negotio imponi, neque id impetratum est. Quare cum tabulis ut à Pontifice scriptæ erant, regressi in Germaniam; in quibus cùm multa essent, quæ statum libertatemque Imperij contingerent, Cæsar cum Imperij ordinibus Francofurti comitia indixit; quæ tamen anno sequenti demum habita sunt. Quemadmodum hæc Argentinensis & Rebdorfius, deinde & multi Boici ceterique Germaniæ scriptores denarrant. Contra producit Odoricus Pontificis decretum, multorum Cardinalium & Theologorum sententia pridie Idus Aprilis pronunciatum, quo Cæsar priorum criminum ac pertinaciae damnatur; scriptasque, inquit, ad Coloniensem, Bremensem, Magdenburgensem, & eorum provinciales Episcopos literas, quibus promulgationem decreti hujus mandet, horreturque ad novum Cæsarem diligendum. Quæ res haud leviter conturbavit Episcoporum & Principum animos. Et quia Henricus Virneburgius, Moguntinus Archiepiscopus ac Metropolitanus noster, ferventissime Cæsaris partestuebatur, postulatus Avenionem ad dicendam causam.

Ac paci licet publicæ superiori anni cum primis consultum esset;

efset; non tamen ita tumultuariis bellis cautum, quin Ludolphus Steinfordiæ Dynasta, tracto in societatem Gisberto Bronchorstio, atque aliis quibusdam Westfaliæ proceribus ac nobilibus, Ludovico Monasteriensium Episcopo bellum moveret. Nec segnior Ludovicus Adolphum Marchiæ Comitem per Everhardum Præpositum, Adolphi Comitis filium, sibi junxit. Eius auxiliis confirmatus, Steinfurdiense castrum & Swaneburgum expugnat evertitque, filio Steinfurdiensis in carcerem abrepto. Quæ turbæ ne longius procederent, intervenit Reinaldus Gelriæ Dux, pugnantesque in has leges componit. Captivi utrimque laxentur: Steinfurdius belli auëtor Monasteriensis solvat 100 marcas, & scutum militare pendat: Neuter in alterius præjudicium castrum excitet. Ludolphus hic Steinfurdiensis Balduini Episcopi nostri frater reputatur, Ludolpho patre natus; avus horum Balduinus, is qui ad annum 1340 superstes fuisse scribitur. Gelder haud multum superstes 12 Octobris Arnhemij è sella prolapsus cervices fregit. Quæ pœna hominem, ut sorores Philippa & Isabella ad S. Claram Coloniæ Sanctimoniales prædixerant, secura, quod patrem carceribus incluscrat, & Sophiam primam conjugem indignè tractarārat. Filij ejus, tanquam noxa patris non satis expiata esset, Reinaldus & Eduardus sese mutuis postea dissidiis ob bona paterna dilacerarunt.

Utrumne Balduinus Episcopus noster fratris bello se miscuerit, incompertum est; id certo constat, cum hoc anno, V Idus Septembris, convocato primarij Cleri sui concilio, decretum Bernardi V. Episcopi & Capituli innovasse, de indignis in posterum in Collegium Canonicorum non admittendis. Id uti suprà à nobis relatum est ad annum 1331, ita eodem prope verborum tenore repetitum sanciit.

Nec minus laudabile Balduini decretum, ex eodem Præsulum & Canonicorum suorum consilio, quo festum Conceptionis B. Virginis diem solemnri ritu per dioecesin Paderbornensem celebrandam sanxit. Quippe eximius inter Episcopos B. V. cultus observatus. Balduini & Canonicorum nostrorum exemplo, Ludovicus Monasteriensis Episcopus septennio post festum Virginis sine originis labore conceptæ diem per suam dioecesin celebrem præscripsit.

Dedit & alias hoc anno literas, festo D. Michaëlis die signatas, Balduinus Episcopus ad omnia suæ dicecessis Collegia, Cœnobia, & Parochias, quibus subsidia pro reparanda fabrica Cathedralis Ecclesiae (sive jam illa priori incendio deformata, sive vetustate collapsa fuerit) sollicitè efflagitat, inducto ad liberalitatem argumento à patrōnis Ecclesiae, cum primisque D. Liborij, innumeris ad eum diem Paderbornæ coelestibus beneficiis & miraculis clari; literæ sic habent.

Balduinus Dei gratia Episcopus, Otto Præpositus, Fridericus Decanus, et Capitulum Ecclesiae Paderbornensis universis et singulis, Abbatibus, Præpositis, Decanis, Capitulis, Ecclesiarum Rectoribus, seu eorum vices gerentibus.

rentibus per civitatem et diœcesin nostram Paderbornensem undique confitutis, ad quos præsentes literæ per venerint, salutem in Domino sempiternam. Gloriosus Deus in sanctis suis ineffabilis sua & bonitatis excellentia secundum ordinatissimam dispositionem temporum peracto in terris incarnationis sua mysterio et passionis triumpho apud patrem post claritatem ascensionis in cœlis Ecclesiam suam militantem sanctorum Apostolorum, et cæterorum Doctorum cura & per vigilij, ac providentia & perspicacia, per sancti spiritus doni irrorationem commisit pro vide gubernandam, Cui per fidei incrementa in conversatione sancta doctrina ipsorum instillante, et tanquam inter noctis caliginem astrorum in perpetuas æternitates radios aemicante claritate, Ecclesiam ipsam variis laboribus et vigilis, doctrinis, et miraculis multipliciter illustrarent. Supra quos glorioſissima Dei genitrix, et semper Virgo Maria, in cuius nomine, et honore Ecclesia Paderbornensis fundata existit et constructa, sola post filium in cœlesti patria obtinere merito dinoſcitur gloria & principatum, quæ in terris posita Dei filium mundo ex se genuit, et in articulo passionis et diræ mortis sui filij discipulis abscedentibus, ipsumque negantibus sola scintillam fidei Catholicæ in corde ardenter atque conſtanter reservavit, menteque et corpore, habitu, et actu, et veritate sacræ fidei præcognitæ non recessit. Adhac in eadem Paderbornensi Ecclesia sanctorum patronorum Kylianii, et sociorum ejus martyrum, atque beatissimi Liborii Confessoris recensentur cottidie, et resurgent merita veneranda, quorum patrocinii in supernis Deo jugiter commendantur. Et licet demeritis nostris seu culpis exigentibus inter surgentis persecutionis procellas adversitatibus ingruentibus eadem Ecclesia aliquando fluctuare videatur, à finali tamensubversionis periculo, et in spiritualibus, et in temporalibus per eadem sanctorum patronorum merita stabilis et incolunis præservatur. Ut autem de Beatissimi Liborij Confessoris alius doctrina profunditatis, et laborum studiis, vitaque puritate, quibus, dum in hoc detineretur corpusculo, sollicitè intendebat, brevitas gratia taceamus, quam gratus Deo minister in terris extiterit apud ejus tumbam, qua sancta ejus ossicula reconduntur, crebris atque cottidianis miraculorum virtutibus declarat. Nam ex longinquis longe lateque diffusis regionibus Deo devoti, et fideles populi, qui infirmitatibus oculorum et dentium, colicæ, atque calculi internis torsionibus usque ad exitum anima cruciantur, et aliarum infirmitatum incommodis graviter detinentur, per invocationem ejus adjuti nominis ipsius patrocinii suffragantibus ex virtute divina protinus liberantur, et gratias Deo, ac S. Liborio de percepta sanitate actuari ad Ecclesiam prædictam cum hostiis, hymnis et laudibus frequenter confluunt, doloribusque mitigatis, redditâ sibi sanitatem, delatis secum libaminum munusculis se liberatos gloriantur, et publice profitentur, sicut inter alios minus non existit venerabilis quondam Wernherus Archiepiscopus Moguntiensis, scripta authentica, quæ apud nos sunt, declarant. Nam dum idem Archiepiscopus in calculi dolore graviter laboravit, et omnem medicorum sollicitudinem atque scientiam frustra expertus, ad Sarcophagum B. Liborij in confessione nominis Christi omnium pœnitentius et lacrymis fuisse aliorum produ-

Eius

Eius adjutorio, statim ibidem miraculoſe ſub multorum praesentia fidelium à pœnali dolore praedicto extitit, per ipsius sancti patrocinia totaliter liberatus. Quod vero eadem Ecclesia cum suis adificiis olim fuit incendio deſtructa et deformata, et ad hoc deficiant alia necessaria ad conſervationem ſtructura et fabrica memorata, vobis ſingulis et universis ſub obedientiae debita, et ſub excommunicationis ſententia præcipimus et mandamus, ac nihilominus in remiſſionem vobis injungimus peccatorum, quatenus parochianos uestros in praedicationibus publice, et in confeſſionibus occulte exhortari fideliter ſtudeatis; quatenus ipſi de bonis ſibi à Deo collatis ad ſtructuram praedictam repa randam et conſervandam, pro reverentia S. Mariae V. glorioſæ, Beatorum Kyliani Martyris, et Liborij Confessoris grata caritatis ſubſidia liberaliter largiantur, ut pro eo quod cum lacrymis, id est, in ſtatu paenitentiae ſeminant interris, cum gaudio felicitatis perpetua centuplum mereantur recipere in futuro. Inſuper præcipimus, ut nuncios et procuratores praesentis negotij honorifice in domibus uestris et Ecclesiis per traetetis ſocietatem, et conneatum eis de parochia ad parochiam praefando, attendentes, quod hi, qui miſſum honorant, mittentem non ambigant honorare, quia gratiam, ſeu contumeliam huiusmodi procuratoribus illatam nobis reputabimus eſſe facit. Deſtiam adventus nunciorum noſtrorum, quæ vobis per ipſos nunciata fuerit, festiva et celebris habeatur, et ſubditi uestri, quod eo tempore, quo dictum ne gotum peragitur et exponitur, ad Ecclesiis fideliter conueniant, devote celebrent, verbum ſalutis cum reverentia, et quiete fuſcipiant, per vos diebus festi vis praecedentibus de ambo ne fideliter inducantur. In jocundo etiam adventu eorundem nunciorum in locis interdictis à nobis, vel ab inferioribus judicibus per eundem diem Eccleſia aperiantur, et celebrentur in eorum praesentia, excommunicatis exclusis, divina officia, ſicut prius. Volumus etiam ut alia omnia negotia quarumcunque Eccleſiarum vel personarum in ſuſpenſo habeantur et à vobis nullatenus exequantur, quousque praesens negotium plene et finaliter erit compleatum. Ut autem fideles homines noſtræ civitatis et dioceſis vobis per certas parochias ubique ſubiecti ad praedictam ſtructuram eo ar dentius de bonis temporalibus caritatibus ſubſidia conſerre ſtudeant, quo donis ſpiritualibus, et indulgentiarum gratis, quaſi in quandam recompensam abundantius cumulentur, omnes indulgentias benefactorib⁹ Eccleſia noſtra à sanctis patribus Romæ Archiepiscopis et Episcopis confeſſas per ordinem duximus exprimendas. Inprimis Alexander Papa II relaxat benefactoribus Eccleſia noſtræ annum et quadragesima dies.

Honorius Papa II annum et XI dies

Gregorius Papa VIII decem dies et unam Carenam

Alexander Papa III LX dies

Alexander Papa IV centum dies et unam Carenam

Gregorius Papa IX. XI. dies et unam Carenam.

Alexander Papa III XL dies

Q q

Clemens

Clemens Papa VI X dies et unam Carenam.

Wernherus Archiepiscopus Moguntinensis supradictus XL dies.

Ceteræ indulgentia Archiepiscoporum et aliorum Episcoporum ad cccc die-
rum numerum se extendunt, præter indulgentiam superius enarratam. Nos
etiam ad prædictam structuram de Omnipotentis Dei misericordia gloriose
Virginis Mariae, beatorum Petri et Pauli Apostolorum, Sanctorum Kiliani
Martyris, et Liborij Confessoris meritis et auctoritate confisi XL dierum in-
dulgentiam misericorditer elargimur. Adhæc eisdem benefactoribus fabrica
nostræ plenam fraternitatem concedimus omnium bonorum operum, que in
Ecclesia nostra Paderbornensi in vigiliis, missis, et orationibus de aliis bonis
operibus perpetuo per suos ministros operari dignabitur clementia Salvatoris.
Datum Anno Domini Mcccxlvi in vigilia purificationis B. M. V. gloriose.

Annus Christi 1344.

Clementis VI Pont. 5.

Ludovici IV Reg. 31.

Balduini Episcop. Paderb. 5.

Principes Imperij laborant pro retinenda libertate & stabilitate do Cæ-
sare. Argentinien. Rebdorf. Naucle. Histor. Boic. Broevv. lib. 17. annal. Hervuwart. Magni interim animorum motus inter Germaniæ Principes, postquam anno superiori Legati Cæsaris atque ordinum ex Galliis reversi, duras pacis leges à Pontifice præscriptas retulere; quibus non modo Cæsar se imperio exuere jussus, sed multa in has tabulas relata erant, quæ communi Imperij juri derogarent. Actum censebant principes non tam de vetusta gentis gloria, quam de libertate totius Germaniæ, nisi maturè, & collatis in unum consiliis ac viribus occurrerent. Quare ad 17 Septembris Francofurti comitia indicta, Sed prius Septem viri Coloniæ congressi, senatus consultum habuere; datumque Wickero Trevirensis Archiepiscopi Cancellario, viro acris judicij, negotium, ut de Pontificis decreto Francofurti ad ordines referreret. Eò postquam magno numero Principes, interque eos Episcopi, qui principum nomine primi censemur, accessere, Wickerus ea, quæ à Pontifice præscripta erant, recognovit, & palam gravioratione docuit, Imperio publicè privatimque perniciosa esse. Qua commoti principes, oratores censuere mittendos ad Pontificem, qui ordinum nomine renunciarent, nec Ludovicum Pontificis electo teneri, nec ordines ea, quæ Pontifex imperaret, salva Imperij libertate facere posse, aut velle. Quam in rem post octo dies rursus Rensiæ ad Rhenum, seu, ut Rebdorfius, Bacharaci convenere Principes cum Cæsare. Eò & Joannes Rex Bohemiæ cum Carolo filio accessit, turbavitque Principum animos & consilia, Cæsari offensus ob dissolutum matrimonium Joannis filij cum Carinthia, quam Cæsar unâ cum ducatu Carinthiæ filio suo dederat. Offensus Bohemus, cùm oblatis pacis conditionibus pacari nollet, Avenionem postea ad Pontificem profectus est; sollicitatâq; pro Carolo filio Imperij corona, longè majores turbas concivit apud Pontificem Cæsari

sari infestissimum, facileque Balduinum Trevirensem Archiepiscopum patrum suum traxit in partes. Hæc anni hujus comitia fuere, e quibus præsentium Episcoporum & Principum nomina desideramus. Nec ego certum habeo, quinam ex Saxonie Episcopis accesserint; quamvis Moguntinus Metropolitanus noster Balduinum Episcopum nostrum ceterosque provinciales evocarit, Cæsar is causa studiosissimus. Interim Legati missi ad Pontificem, qui ordinum mentem referrent; ijs tamen nulla tractandi cum Pontifice facultas facta est, quemadmodum Argentinensis scribit. Rebdorius Comitem Oetinganum, & Delphinum missos perhibet, qui capita quædam duriora immutari peterent à Pontifice, libertati Germaniae adversantia.

His turbis cùm multum imminuta fluctuaret Cæsaris auctoritas, & ille intra Bavariam se contineret, Saxones suis se imperiis pro arbitrio gerebant; eoque in Westfalia Walramus, Coloniensis Archiepiscopus, Mendam oppidum, per Godefridum Arnsbergæ Comitem ante hac dirutum, portis & mœnibus instauravit, ut ex eo Arnsbergensem infestaret. At Marchiæ Comes Adolphus, rupta, quam cum Archiepiscopo fecerat, pace, Arensbergensi se jungit, & Mendam, irrito tamen insultu, tentat. Pactæ subinde induciæ; qui bus perfide mox ruptis, Marcanus & Arnsbergensis Mendam noctu obruunt, & expugnant. Quia sacrilegè usi victoria, Oppidum subvertunt, cives & Ecclesiam spoliant, campanas templi Camenam, fontem baptismatis Unnam, hierothecam cum sacratissimis hostiis Vrondebergam transportant ad templum B. Virgini consecratum, non sine joculari dicto, quo jactitabant, filium oportere esse apud matrem.

At tanto pio magis operi intentus Ludovicus Monasteriensis Episcopus, ædem sacram Strombergæ in monte, ubi crebris miraculis affluxuque incolatum prodigiosa crux colebatur, exstruxit, absolvitque festo Natalis Virginis die. Structura ædis ex seculo lapide elegans, ab utroque latere columnis intersecta, subnixaque. Extant prisci versus, quibus hic annus & dies notatur.

Balduinus Episcopus noster, cùm per hæc magna inter vicinos Comites auctoritate dioecesis suam impensè curaret, tum Canonicis Bustorfiani Collegij hortator adjutorque fuit in decimis Huseni vici ex manibus nobilium Laicorum redimendis, transferendisque ad suam Ecclesiam; idque ex consilio Ottonis Præpositi, & Friderici Decani (quorum alter Comes Benthemensis, alter Rithergensis erat) se facere testatur in tabulis, hac super re post festum D. Thomæ signatis.

Annus Christi 1345.

Clementis VI Pont. 4.

Ludovici Reg. 32.

Balduini Ep. Pad. 6.

Q q 2

Bel.

Comes Bellum, quod anno superiori inter Archiepiscopum Coloni. Marcanus ensem & Adolphum Marcanum Comitem accensum diximus, id Archicp. altero post anno refusavit Marcanus, homo patris avique ingenio Colon.in. turbulentus, vexatorque Episcoporum. Quippe peractis Pascha-festus. *Chron. Belg.* libus festis, null*à* injuri*à*, nullave belli caus*à* laceſſitus, in Vestam *Chron. Col-* Recklinghusanam, nobilem Archiepiscopi Toparchiam, irrupit; *Levolans.* quem magnanobilium turba, ære conducta, ad prædam consecuta est. Occurrere his Archiepiscopi praefecti ac nobiles cum rapto in- colarum agmine; & ut in subitariis illis motibus ccæa est temeritas, cœſi Coloniensium quam plurimi, captique trecenti in potestatem Marcani venere. Hanc cladem ulturus Walramus Archiepiscopus, contractis totius diœcesis viribus, secundo Rheno armatus dœcen- dit; transmissoque ad Rheinoberckam flumine, ad magnam vali- tatem & cladem imminebat Marcano. Debellari tum poterat Mar- canus, ut auctor chronici Colonensis refert; sed Marcani vicem miserati Wilhelmus Comes Hollandiæ & Theodoricus Clivæ ar- Comitum bitri pacis intervenere; quæ, Coloniam subinde accédente Joanne Hollan- Duce Brabantia, in hanc legem, et si Archiepiscopo iniquiorem, con- diae & Cl. viæ. venit; uti Marcanus captivos omnes lytro accepto dimitteret. In hoc quoque procerum conventu, ut Cleinsorgius ex antiquis literatum monumentis docet, transactum inter Walramum Archiepiscopum, & Balduinum Paderbornensem Episcopum nostrum, unâque Co- mites Adolphum Marchiæ, Comitem Arnsbergensem & Walde- censem. Quanquam quæ illa controversia Balduini Episcopi nostri ceterorumque Comitum cum Walramo Coloniensi Archiepiscopo fuerit, ex vetustatis memoria nobis intercidet.

Wilhel- mus,ulti- Nec multò postquam hæc composita füere, Wilhelmus Han- nonius, Hollandiæ Comes, Zelandiæ Frisiæque Dominus, superstes inus Hol- bello adversus Frisones improspere gesto, 6. Calend. Octobris à Fri- landiæ. siis occiditur, avi fata expertus; infelicior etiam, quod sine prole mal- Comes, à cula discesserit. Tres interim filiæ superstites, Margaretha Ludovico Frisiis oc- Cæsari; Philippa Eduardo Angliæ Regi, Maria Wilhelmo Julianensi ciditur. Argentin. Comiti denupta. Hollandia deinde jure primogenituræ cessit Cæsa- ri; & quia Imperij simul feudum erat, cum ceteris provinciis data Lu- dovico filio. Mansitque apud Bavarios hereditas ad annum 1425, quo ad Burgundiones, ab his ad Austriacos transiit, jam tertium perfe- minas in aliam familiam translata.

Henricus Comes Swalen- berg. ar- cem & op- pidum Swalen- berg, feu- Sub id anni tempus Henricus Swalenbergensis, postremus stirpis suæ Comes, Abbatii Corbeiensi liberum ingressum facit in ca- strum & Oppidum Swalenbergense, tanquam in plenam aliquando possessionem immisurus; eo vel imprimis beneficio adductus, quod utrumque locum feudum Corbeiensium agnoscet. Tabulas hu- jusce*rei* veteris juris aſſerendi causa hic proferre juvat.

Henricus

Henricus Dei gratia Comes de Svalenberg cum consensu heredum suorum obligatus est Abbatii Corbeiensi et Capitulo Corbeiensi ad dies vitaे utriusque, tam Comitis quam Abbatis, ad ius aperturæ urbis et castri Svalenberg quænos et parentes nostri ab Ecclesia Corbeiensi in feudo tenemus, ac tenuimus, ac tenere debemus, aut quidquid præterea in aliis munitionibus possidemus adjuvandum Abbatem, et Ecclesiam Corbeiensem contra quosvis, exceptis Comite Hermanno de Everstein, et Comite de Retberg. si autem nollet, aut non posset arcem et urbem Svalenbergensem retinere, aut deberet eas seu vollet vendere, prius offerret D. Abbatii et Corbeiensi Ecclesia pro eodem pretio emendas, quod alij emptores oblaturi essent, seu offerrent. Si D. Abbas nollet emere, posset arx et civitas dicta vendi cuilibet, ita tamen, ut quisunque emptor cogatur illas in feudum requirere, et tenere ab Ecclesia Corbeiensi, et aperire eas D. Abbatii ad dies vitaे, si, quod absit, Comes moreretur sine legitimi hæredibus, tam arx, quam urbs, et omnia feuda sua ad Abbatem, et Ecclesiam revertentur. Omnia sine fraude sub sigillo Comitis Anno MCCCXLV die S. Bonifacij.

At Balduinus Episcopus noster opere honorificentiori pietatem cultumque Eucharistiae hoc anno extulit; jam enim, Bernardo Episcopo, cœperant Canonici majoris Ecclesiæ locum magis honorificum aramque condere ante chorum Basilicæ, in qua Eucharistiae Sacramentum translatum coleretur, servareturque pro extremo Canonorum & Clericorum suorum viatico. Id opus pium maturavit Balduinus, approbavitque hisce literis, ex quibus & viri pietas, & priscus mos reponendi Eucharistiam sub una specie monstratur.

Nos Balduinus Dei gratia Paderbornensis Episcopus. Ad universorum Christifidelium, tam præsentium quam futurorum, notitiam cupimus pervenire, Qualiter Hostia salutaris pro viatico fratrum et Clericorum Ecclesiæ nostræ agrotantium, et in extremis laborantium, solita reservari olim in loco minus decoro, et lignea arca, Quod honorabiles viri D. Propositus, Decanus, et Capitulum dictæ Ecclesiæ unâcum Reverendo in Christo Patre D. Bernardo Prædecessore nostro, et ex ejus consilio et insinclu animo revolventes, nato in humana carne humili, et in maiestate divinitatis gloriose et sublimi, honorem in Sacramento visibili impendere et locum habitationis gloriae ejus ornare in decoro cupientes, altare novum in choro Ecclesiæ nostræ versus meridiem suis impensis construxerunt et pro reverentia tanti Sacramenti in eodem altari cum solemnitate congruente collocandi et reservandi, cooperimento, sculpturis subtilibus decorarunt. Postmodum honorabilis vir D. Symon de Ritberg pia memoria Ecclesiæ nostræ tum Canonicus, hujus Sacramenti de votione affectus, capsellam metallinam fenebris et exedris transparentibus et perspicuis subtili opere fabricatam, in qua hostia salutaris in pixide consecrata servaretur, comparavit. Idem quoque Canonicus aram perpetuis redditibus dotavit, ex quibus sacerdos aleretur, et nocturnis diuinisqne horis in Ecclesia sicut cœteri clerici serviret. Cujus beneficij donatio-

nem

neim penes Decanum nostrum esse voluit. Nos igitur de vota desideria D. Bernardi Episcopi et Capituli, et Symonis de Ritberg Canonici explorare cupientes, cum consensu Præpositi, Decani, et Capituli nostri omnia hæc sincere ordinamus, approbamus, et ratificamus. Datum anno Mcccxlvi, Sabbato post conversionem D. Pauli.

Annus Christi 1346.

Clementi VI Pont. 5.

Ludovici IV Reg. 33. Caroli IV 1.

Balduni Ep. Paderb. 7.

Pontifex
Ludovico
abrogat
Impe-
rium.
Albertus,
Argent.
Rebdorf. in
Annal.

Hist. Boic.
Brovverus
Naulerus
Trithem.
Serrarius.
Et Hen-
rico Mo-
guntino
Archiepi-
scopatum.

§ Elec-
tores Caro-
lum Bohe-
miæ Regis
perato-
rem cre-
ant.

Infelix
Engel-
berti Ep.,
Leodiensi-
sis contra
Leodiensi-
ses bel-
lum.

Annus sequens Germaniæ Franciæq; calamitosus accessit, quo Clemens VI Pontifex, habitâ ad præfules concione sacratioris hebdomadæ feria quinta, quæ cœnæ dominicæ consecrata est, Ludovicum Cæsarem hactenus sibi invisum Imperij titulis exuit; scriptisq; ad Electores Imperij literis, aliud Reipub. caput imponi mandat; id ni facerent, fore, ut jure suo spolientur.

Sub hæc Henricum Moguntinum Archiepiscopum ac Metropolitanum nostrum, quod Ludovico Cæsari conjunctissimus hæret, ac sibi adversaturus crederetur, Pontifex è sede sua dejecit, subrogato in ejus locum Gerlaco Nassovio, Gerhardi Comitis filio, ac nepote Adolphi Regis, qui ex Decano moguntino ad eam dignitatem proiectus, Eares non modò moguntinam Ecclesiam, sed & provincialium Episcoporum animos haud leviter conturbavit; quod incerti perplexique hærerent, cujus metropolitani partes sequerentur, hinc Cæsarlis inde Pontificis offensione imminentे.

Aucta publica calamitas, postquam ad imperium Pontificis Electores quinto Idus Julij ad Renfeliū supra Confluentiam convenere, eo enim in congressu quinque è septem viris, Walramus Comiloniensis, Balduinus Trevirensis, Gerlacus Moguntinus, Joannes Rex Bohemiæ, & Rudolphus Dux Saxonie creavere Carolum Moraviae Marchionem, Bohemi filium, Regem Romanorum. Colonensis Archiepiscopus octo marcarum millibus, Rudolphus Dux Saxonie duobus aureorum millibus oppugnatus fertur, Regem Bohemiæ amore filij, Trevensem sanguinis propinquitate tractum facile quis crediderit; Nassovius ad id jam insula donatus erat.

Praeterea electione, Carolum, qui eo post nomine quartus fuit Imperatorum, splendidissimo comitatu deduxere Bonnam. Nam quo minus Aquisgranum inducerent, obstitit civium fides erga Cæsarem; quam ob causam nec Coloniam intrare ausi, fidam non minus Ludovico Cæsari urbem, Imploratus sub hæc Joannes Bohemiæ Rex & Carolus filius ab Engelberto Leodiensi Episcopo, bello, quod adversus Leodienses & Hujentes rebelles suscepérat; ad quod & Comites Montium & Marchiæ cum magna Westfaliæ nobilitate convolârant. Belli hujus exitus Episcopo infelix fuit; fœda quippe clade 19 Julij

Julij accepta profligatus est cum Rege Bohemiæ & Carolo filio, ceterisque Westfaliæ & auxiliariorum copiis. Inde Joannes Rex Bohemiæ & Carolus filius à Rege Francorum imploratus aduersus Eduardum Anglorum Regem, cum ingentibus Bohemorum & Alemannorum copiis in Galliam est digreslus. Bellum hoc acerbissimum exarsit inter Francum & Anglum, Franco funestum; commisso enim inter Reges 26 Augusti ad Cresciacum prælio, vietus Francus; coesique Principes undecim, equites 1200, peditum Francorum triginta millia. Nec clades facile calamitosior Galliæ fuit. Tanquam vindex Dei manus inhæreret Galliæ, quæ tot annis schisma alebat in Germania. In ejus prælij confertiſſimos cuneos cum Joannes Rex Bohemiæ cæcus se duci jussisset, pugnaretque, confossus interiit: Carolus filius tribus vulneribus saucius evasit.

Ab hac in felici pugna Carolus ad Rhenum rediit; quem tandem Walramus Coloniensis, Balduinus Trevirensis, Gerlacus Moguntinus Archiepiscopi, Bonnæ 25. Novembris in Basilica SS. Cassij & Florentij solemni purpura decoratum inunxere Romanorum Regem. Celebratati huic interfuisse memorantur ab Argentinensi, præter complures Imperij proceres, Ludovicus Monasteriensis, Engelbertus Leodiensis: præterea Metensis & Virdunensis Episcopi, quibus Carolus regalia impertit. Colonensi ob merita omnia privilegia amplissime instaurata.

Ceteri Saxoniæ Episcopi, quod ex ancipiū adhuc eventu novi Regis electionem intuerentur, sese extra partium studia continuere. Ex Episcopis Westfaliæ mors subduxit 6. Augusti Ludovicum Mindensem Episcopum, Ducem Lunenburgicum, post 22 gesti Episcopatus annum. Mortem licet chronicon Mindense in superiore annum rejiciat, verisimilius tamen Crantzius & Reusnerus ad hunc annum adscripsere. Vir fuit per omnem vitam modestus, pacis amans, extra omnem ambitionem tranquillus. Nec tamen extra bellum esse licuit, quod Comes Wunitorfensis, auxiliis Hojani Comitis & consanguineorum Ducum, intulit. Causam innocentis Episcopi suscepit Deus. Viētus captusque Comes cum filio, & cum triumpho Mindam introductus.

Ad firmandam diœcesin castrum Boculenium extruxit; id quod Theodoricus Mumnehusius præfectus prodidit, transtulitque ad Comites Schavenburgicos, perpetuos diœcesis hostes; quales & Hojanos Comites expertus est. Monasteria duo ab eo exstructa dotataque, Eghestorpianum ordinis D. Augustini, & Walrodense Monialium in Ducatu Lunenburgico, in quo & vitam clausit. Ludovicus mortuo, rejectaque Canonicorum electione, Pontifex Gerhardum Comitem Schavenburgicum præfecit Episcopum, auctoritate illius, qua Balduinum Ecclesiæ nostræ, & Leodiensi Adolphum Marcanum, aliis alios imposuerat. Invaluit enim per id tempus,

Comes Schawen- pus, ut provisu Pontificum Episcopi darentur, tractumque in mul-
burgicus. tos annos, ad obligandos præsulum animos in fidem Pontificis; ea-
que fuit apud Canonicos Apostolicæ sedis veneratio, ut libertati suæ,
juriique electionis cedere maluerint, quām refragari Pontifici.

Dissidebant per id tempus inter se Otto Ritbergensis Comes, &
Conradus filius; id cū molestè ferret Godefridus Decanus Colo-
niensis, filium cum patre reconciliavit; quam in rem & operam su-
am contulit Fridericus frater, Decanus Paderbornensis Ecclesiae.

Annus Christi 1347.

Clementis VI Pont. 6.

Ludovici IV Reg. 34. & ultim.

Caroli IV 2.

Balduini Ep. Pad. 8.

Argentin. Postquam Ludovicus Cæsar æmulum Regem Carolum
Hervart. objectum inauguratumque audiit, Bavariæ se viribus armavit. Et
Spondanus Carolus ne ad inferiorem Rhenum tutus consisteret, fecere studia
Hist. Boic. Margarethæ conjugis; quæ, postquam Wilhelmum Ludovici filium
Brovver. Hannoniæ Hollandiæque Dominum præfecisset, animosque pro-
Carolus à cerum sibi demeruisse, Francofurtum ad Cæsarem accessit. Caro-
Ludovico lus Rex in Bohemiam digressus, inde ad conciliandum Austriae Du-
fugatur. cem Viennam petiit; ac mox cum exercitu Tyrolensem Comitatum
irrupit. Quo cognito, Cæsar cum Ludovico filio Marchione Bran-
deburgensi advolat, Carolumque indecora fuga rejicit in Bohe-
miam. Tam adversa habuit Carolus regni initia; quippe intra an-
num tribus expeditionibus infeliciter jaetatus.

Ludovici Cæsar subinde ad componendas Imperij turbas Spiræ comi-
R. pius ex tia indixit; in quibus cū multi proceres, tum unâ concordiâ urbes
hac vita Rheni, Sveviæ, Franconiæ, ceteræque per Imperium fidem Cæsari
excessus. dixerunt. Saxoniam quasi extra hanc procellam posita hærebat in me-
dio, dum alterius Regis fortuna in majora rerum momenta se incli-
naret. At brevi Cæsar's mors omnia abrupta; is enim postquam
Monachium se receperat, & venatione animum oblectaret, lapsus
cum equo paralyti percussus haud multò post, ut Argentinensis re-
fert, V. Idus Octobris animam exhalavit. Pœnitentem excessisse in-
ter gemitus, & repetita doloris signa, implorando Dei misericordiam
& patronæ Virginis opem, tradidere Vitus Arenbekius presbyter,
Crantzius, alijque, quos Herwartus adducit.

Obitus Per id tempus festo S. Severini ex Westfaliæ proceribus fatis
Adolphi concessit Adolphus Marchiæ Comes, Frondebergam ad majorum
Comitis tumulos delatus, postquam annos xx Episcopis molestus, Comi-
Marchiæ. tatum administrasset. Successit patri Engelbertus III filius. Illustrata
hoc anno Westfalia insigni miraculo. Sustulerat prædo nocte ex
Rollensi Cœnobio Virginum Cistertiensium, quod uno lapide ab
urbe

urbe Osnabrugensi conditum est, hierothecam multò auro argento: S. Hostiæ que exornatam, simulque pixidem eburneam; in qua postquam ad prope verit sacratas hostias contineri, sacrilegus conscientia agitatus projicit in vicinum Cœnobio vepretum, ipse interim cum reliquo spolio profugus se abducit. Rollensc. Virginum Cœtobi- um proje- cta mira- culo de- prehenduntur.

At mirum dictu: ubi manè populus templum aditus transiit, visa est pixis tribus graminum infirmisque culmis innixa, tanquam in aëre suspensis hærere, circum verò tria accensa lumina insolito fulgore coruscare; quo indicio obstupefacti rem deferunt ad Adel, heidem Diepholdiam Virginum præsidem, Cœnobijque incolas. Accurritur ad prodigijs spectaculum; nec tamen ausus quisquam pixidem attrectare; donec Clerus ab Episcopo Osnabrugensi submissus adeset: tum aperta pixide, repertæ sunt in ea quinque hostiæ sanguineo colore imbutæ, quas ubi sacerdos contrectavit, redière hæ in speciem panis, ijs verò sumptis ille post triduum moritur. Servatur adhuc pixis, ut mihi videre licuit, cum Franciscus Wilhelmus Episcopus nobis monstraret, colore sanguineo imbuta. Ab eo tempore quotannis ducta supplicatio ad hunc locum, incredibili hominum multitudine ex remotissimis etiam oris confluente, quæ in hunc usque diem continuata conspicitur.

Nec minus Stromberga coelesti ope ac miraculis per id tempus. Crux celebris, quæ ad S. Crucis venerationem hominumque supplicum Stromber- accessu patabantur. Quapropter hoc anno Ludovicus Episcopus genfis mi- Pontificum & Cardinalium indulgentias, additis etiam suis, reno- raculis il- vari promulgarique jussit ad pietatem populi fovendam excitan- lustris. damque.

Baldinus Episcopus cùm totus esset in disciplina cleri, & reli- Balduinus giosorum moribus excolendis, tum hoc anno Bustorffianam intra Ep. Collè- urbem Collegium Canonicorum exornavit ædificiis Sacerdotum, giūm Bu- circumposito etiam vico ad meliorem formam splendoremque ur- storfianum novis ad- bis redacto, quod in literis ejus hoc anno datis proditum est. jectis ædi- ficijs ex- ornat.

Annus Christi 1348.

Clementis VI. Pont. 7.

Caroli IV. Reg. 3.

Balduni Ep. Paderb. 9.

Quæ tranquillitas Imperij morte Ludovici Cæsar is pârta erede- Albert. batur, ea hoc anno quadragesimo octavo in publicum Imperij dissimilatum versa est. Carolus Rexut his malis præverteret, Basileam pri- Argent. mûm concessit, ubi celebrato fine prioris anni Christi natalicio, præ- Rebendorff. clarum pietatis specimen edidit; nam cùm divina peragerentur, ipse Trithem. Caroli R. ad priscorum Cæsarum exemplum fulgenti & sacra ueste insignis pietas in strictum manu tenens gladium pro Diacono altari astitit, & sacro- Sæcificio sanctum Evangelium; Exiit edictum à Cæsare Augusto, magna cla- Missæ.

R r

taque

raque voce pronunciavit. Inde Moguntiam profectus, ad comitia accessit, magnis, à quibus inauguratus, patronis, Moguntino, Coloniensi, ac cum primis Trevirensi Archiepiscopo subnixus. Verum cùm ceteri Electores Henricus Virneburgicus Moguntinus, Ludovicus Brandenburgicus, Rupertus Palatinus, & Ericus Saxo jus suffragii in creando Imperatore non minus suum contenderent, ac non sine contemptu se præteritos quererentur apud Principes, confilienter de alio Cæsare deligendo. Quo in negotio nemo ferventer, quām Moguntinus Metropolitanus noster, à Pontifice exaucitoratus, simul ad æmulum suum Gerlacum Nassovium evertendum. Cùm igitur circumspicerent, quem tali fastigio imponerent, convenire in Lonstein ex adverso villæ Rensis ad Rhenum loco; elegereque Eduardum Angliæ Regem, Gallicis tum triumphis nobilem, & Germanico nomini, foederibus, & sanguini innexum. At cùm is dignitatem hanc oblatam respueret, seu quòd bello Gallico implicatus esset, seu quòd Germanorum turbis sè miscere refugeret, satis etiam gnarus, quantum à Germanis delusus esset, quæque Richardo Angliæ Regi olim electo inunctoque evenissent, sub initium Julij rursum Kaulij in Bavaria convenire Electores hi, & Friderico Marchioni Misniæ Imperium detulere, spem simul facientes ducendæ Ludovici Cæsaris viduæ, quo connubio nullum honorificentius proponi poterat. At Marchio, quod arthridide vexaretur, & in has turbas conjici nollet, spem Imperij oblatam Carolo Regi decem marcarum millibus vendidit. Ita hic annus inter fluctus electionis & Principum consumitur, Carolo per provincias sine honore regio cultuque oberrante, ac Principum atque urbium gratiam sollicitante.

Annus à peste & terra motibus calamitosus. Hunc in modum cùm tota prope Europa æmulatione Principum, flagrantibus odiis, & intestinis bellis inter se dissideret, multumque publica omnium flagitorum licentia invaluisse; haudleviter Deus offensus, variis calamitatibus pœnis castigavit Germaniam. Cœpitque ira numinis conspicie Calend. Februarij, quod die ingenti fragore terræ motus urbes & montes concussit. Testis est Argentinensis, quadraginta arces & oppida non magno terrarum tractu procubuisse; triginta novem ejusmodi ruinas Carinthia spectavit. Alibi fontes sulphurei ebulliere è terra, pestifero odore aërem inficiendo. Secuta deinde pestilentia voracissima mortalium, qualem rara ætas experta; quæ postquam Asiam, Aegyptum, & Africam depasta erat, transgressa in Græciam, mox per Italiam, Galliam, Germaniam & Septentrionis regiones grassata est; & alibi certis mensibus, alibi triennio sexennio que etiam desæviit, tanta strage, ut plerisque in locis media pars hominum, in multis tertia, alibi decima superstes non manserit. Auctore est D. Antoninus, multa Cœnobia funeribus exhausta, & nullis magis noxiū fuisse hoc malum,

malum, quām Mendicantium familiis, quæ tum amissis viris doctis,
& rigidioris vitæ amantibus, deflexerunt in torporem & disciplinæ
religiosæ laxitatem. Colonæ, Osnabrigi, Paderbornæ, Monasterij
vicinisque circum locis lues hæc biennio ab hinc primùm invales-
cere comperta est.

Extinctus hoc anno 3 Nonas Aprilis Adolphus Montium Co-
mes, delatusque ad Monasterium veteris montis, majorumque tu-
mulis additus. Sustulerat quidem binos filios Adolphum & Wil-
helnum, sed quia in parentem insurrexerant, captivumque inclu-
serant, jam ante patrem extineti erant, pœnâ, quæ hujusmodi im-
pios filios à tergo consequi solet; eoque in numerum Comitum non
venere. Igitur hæreditas nobilissima Comitatus, dotis jure, ad Ot-
tonem Ravensbergensem Comitem translata, cui Margaretha Adol-
phi filia denupta erat. Occiditque cum Adolpho altera Comitum
Montium stirps ex Limburgensisibus deducta, ex quo centum &
viginti tres annos Comitatum tenuerant. Ipse & parentes multis
bellis clari viri, sed perpetui fere & Episcoporum hostes. Tam cœco
& insano studio quaruntur familiarum opes ex patrimonio Ecclesiæ,
quæ ex tam brevi temporis usura extinguntur; perstant interim Epi-
scopatus perpetua præsulum successione nisi, quos heresis demum
nostro ævo extinguere cœpit.

Morte Adolphi Comitis animosior Ludovicus Monasterien-
sium Episcopus, Engelbertum Marcanum aggressus, Lunam Oppi-
dum armis repetiuit; quibus Marcanus coactus, Lunam novam
transtulit condiditque inter Lupiam & Zesciam fluvios, eo loco,
quem à W olmunsteniis olim emerat; inde vetus Luna cis Lupiam
Monasteriensi Ecclesiæ asserta manet. Hæc Kersenbrochius; fallitur
is tamen, quòd afferat, ad id Ludovicum Episcopum necessitate
adactum, ut è captivitate se liberaret. Quæ enim alia Ludovici capti-
vitas, quām sub initium Episcopatus, ex qua jam dudum solutum
diximus.

Multa quoque à Balduino Episcopo nostro hoc anno utiliter
gesta. Nam & Wilbacensi Virginum Cœnobio emptionem bono-
rum confirmat: & litem, quæ inter Præpositum & Decanum ejus-
que Canonicos de sartis tectis Ecclesiæ suæ conservandis suborta
erat, composuit: & statutum Capituli de supplementis Canonico-
rum approbavit; quibus super rebus publicæ ejus literæ extant sigil-
lis roboratae. Demum tertiam partem castri Beverungani ad Visur-
gim 300 argenti marcis emit ab Henrico Spiegelio Præposito Cor-
beensi, quem virum ob egregiam industriam & prudentiam Bal-
duinus adjutorem adscivit, mortuoque Balduino Ecclesia Episco-
pum delegit; idque ex consensu Abbatis, & Cœnobitarum ea lege
factum, ut eodem pretio repræsentato, partem castri redimere in-
tegrum sit.

Teffechemo
pag. 438.

Comitum
Montium
stirps in

Adolpho
demor-
tuo extin-
guitur.

Kersenbroch

in ms.
Catal. Epis.,
Monast.,

Ludovic⁹

Ep. Mo-
naſt Lu-
nam oppi-
dum à Co-

mite Mar-
cano re-
petit.

Gesta Bal-
duini Ep.
hoc anno.

Annus Christi 1349.

Clementis VI Pont. 8.

Caroli IV Reg. 4.

Balduini Ep. Pad. 10.

*Argentin.
Rebdorf.
Trithem.*

Agitabatur per hæc Germania inter flagrantia Principum dissidia. Nam qui Carolo Regi adversabantur, cum nec Angliæ, nec Misniæ Marchionem impetrassent, aspernantes Imperij coronam, Electores 2 Februarij Francofurti convenere Henricus Virneburgicus Moguntinus Archiepiscopus, Ludovicus Marchio Brandenburgicus, Rudolphus Palatinus Heidelbergensis cognomento, & Henricus Dux Saxoniarum. Ac valida equitum peditumque contracta manu, Guntherum Schwartzenburgicum Comitem, gente Thuringum, virum consilio, arte, manuque bellica promptissimum, adversus Carolum imperatorem salutavere Romanorum Regem. Nec ille dignitatem abnuit, ausus.

que admittere ex Comitum gradu, quod ante se Nassovium fecisse sciebat; admirantibus tum aliis, nec Albertum Austriae Ducem, nec Ludovicum Brandenburgicum Cæsaris filium, nec Rudolphum Palatinum Bavariæ Duces, ex Cæsarum superiorum sanguine, imperium affectare, quod tam multis venalis instar coronæ offerebatur; sed illi sapienter veriti fuerunt collidi cum Pontifice, à quo jam Carolus solemni ritu confirmatus erat, ne Ludovici Cæsaris diras procellas in caput suum traherent.

*Carolus
æmulum
Regem
armis per-
sequi sta-
tuit.**Mortuo
Schwart-
zenburgi-
co Ca-
rolus
quietè re-
gnum
possidet.*

At Carolus Rex postquam didicit, quæ Francofurti adversum se acta essent, collecto ex Trevirensibus, Coloniensibus, Leodiensi- bus, Belgis, Bohemis, ceterisque suarum partium populis exercitu, statuit æmulo obviam prodire, castrisque in vico Cassel ex adversa Moguntiæ ripa designatis, de summa rei decertare. Non his territus Schwartzenburgicus circa eundem locum corpus contrahit, & decursores equestri certaminum indicit. At Carolus veritus sum- mam rei in discrimen dare, medio Quadragesimæ Spiram concessit, collatoque cum Balduino Trevirensi & Gerlaco Moguntino Archi- episcopis, ceterisque Principum & urbium Legatis consilio, de Re- publica deliberat. Schwartzenburgicus Fridbergâ, expugnata, inti- munitiora loca se continuit, multum fatigatus Carolus, nisi in- cunte veré in morbo pharmacum sumplisset veneno aspersum, me- dici an servi fraude incertum. Integrum inde mensem lecto affixus, spem regni non prius depositus, quam viginti duobus marcarum mil- libus acceptis, regium nomen Carolo venderet. Extinctum deinde Schwartzenburgicum circa Calend. Augusti, sexto, postquam sc Re- gem gesserat, mense, Carolus Francofurti in æde D. Bartholomæi honorifico tumulo intulit, ac regnum nemine obsidente securè quietèque deinceps tenuit. Tum demum pax Germaniæ redditas perhibentque Rebdorfius, Levoldus & Beckius, Carolum composi-

tis cum Schwartzenburgico rebus, Aquisgranum deductum, iterumque festo D. Jacobi solemini ritu coronatum, & Caroli M. sedi impositum. Quo in congressu Principum Marchio Juliacensis & Brandenburgicus contendent, uter sceptro gestato Regi assisteret: Carolus ex Principum sententia pronunciavit pro Brandenburgico, quoties tamen Cæsar feuda Imperij largiretur clientibus, eo munere fungeretur Juliacensis.

Lætis subinde omnium animis Carolus Spiram ascendit ad Principum comitia, in quibus pax publica una omnium consensione per Germaniam sancta; iussique omnes jure, non armis, lites prosequi. Tum & tota propemodum Germania Pontifici reconciliata, restitutaque sunt sacra Coloniae, Aquisgrani, cœterisque in locis, Sola fere Moguntina dioecesis extra hanc felicitatis sortem relicta, decertantibus adhuc inter se Henrico Virneburgico, & Gerlaco Nassovio de Archiepiscopatu; quæ dissensio majori etiam offensione facta est, quod pars cleri & populi Henrico, pars Gerlaco hæreret; eò & provinciales Episcopi, quos inter Balduinus noster, incerti perplexique utri se adjungerent, postquam plerique Pontificis auctoritatem secuti Nassovij partes probarent.

Vix dum Imperium respirarat à publicis turbis, cùm nova Flaggantium secta Germaniam conturbare visa cœperat illa superiori sæculo in Italia, Friderico II Imperatore; per hæc tempora tanquam ab inferis a deserto Monacho, ut Wittius scribit, resuscitata ex Hungaria proserpsit in Germaniam. Opportunitas ex peste, quæ grassabatur, sumpta sectam ipsa peste deteriorem specie pietatis parere cœpit, quod certa quædam hominum flagitia grassari dicerentur, ad quæ expianda se à Deo excitatos profitebantur, cruce prælata incedebant bini viri. Juxta ac mulieres, habitu pœnitentium, vultu tristi in terram defixo. Urbem aliquam ingressi, recta petebant templum & cæmeterium. Ibi in orbem circumfusi flagellis lese lacabant, stabantque in medio tres canora voce lugubre carmen ululantio. Verberatione peractâ, nunc ad voces magistri sublati in cœlum oculis ac manibus, nunc supini cubantes in faciem, nunc flexis genibus Deum precabantur. Qua specie pietatis trahebantur in societatem Sacerdotes, nobiles, ignobiles, mulieres ac pueri, &c., quos maximè perstringit Clemens Pontifex, Mendicantes Monachi. Postquam hæc secta per superiores Rheni urbes increverat, penetravit ad inferiorem Rhenum, & per Westfaliam etiam se diffudit. Nam, ut Henricus de Hervordia, per Hassiam serpendo Mindam infecit vesano hoc malo. Demum cùm multa superstitione, multisque hæreticorum erroribus infamis esset, Clemens Pontifex per Carolum Regem admonitus edoctusque sectam supprimi, & in fomite extingui mandavit; ut vero per saniora & consueta pietatis opera populum ad pœnitentiam provocaret, annum jubileo celebrem indexit.

Moritur

*Argentin.
Rebdorf.
Levoldus
Tribemius
in Chron.
Hirsau.
Odoricus in
b. p. Eccles.
Wittius
in Chron.
Henricus
de Hervord.
Gantz, in
Wandal.
lib. 8, c. 28.
Ursbergen.
Secta Fla.
gellantium Ger-
maniam
perva-
gata.*

Moritur
Walra-
mus Ar-
chiep.
Coloni-
ensis.

Moritur inter haec 14 Augusti Walramus Colonensis Archiepiscopus, Parisiis in peregrino solo, incertum qua ex causa in Galliam profectus; cuius corpus Coloniam delatum, & in Basilica haud procul à mausolæo trium Regum honorificè conditum. Praeclarè is de Ecclesia sua inter multa adversa meritus. Magna inter ipsum & Balduinum Episcopum nostrum, & vicinos Ducatus Westfaliæ amicitia & concordia, alterque alterius auxilio adjutus adversus infestos Westfaliæ Comites. Successorem habuit Wilhelnum Dynastam Geneppensem, præsulem, qui in clero Coloniensi excultus, & per gradus dignitatum proiectus, Thesaurarium ejus Ecclesiæ agebat; ob prudentiam verò singularem, & spectatam industriam à Walo ramo intimis semper consiliis admotus, multa laudabiliter gesserat. Qua virtutum commendatione à Pontifice Metropolitanæ huic sedi impositus; offenso licet Carolo Rege, qui pro Decano Olmucensi & Cancellario suo eam dignitatem sollicitarat. Auctor est Argentenensis, Pontificem amplio pecuniæ dono demulsum priusquam Wilhelmus ad Coloniensem sedem admissus fuerit.

Carolus
R. facul-
tatem dat
Abbati
Corbe-
iensi con-
stituendi
Freigra-
vios & ex-
ercendi
judicium
secretum.

Carolus Rex interim cùm multis privilegiis Principes, Clerum, urbesque passim exornārat, tum pro regali magnificentia Corbejense ad Virgini Cœnobium complexus, insigni diplomate potestatem fecit Theodorico Abbatи creandi constituendique Comites liberos, quos Friegravios dicimus, quorum auctoritate atque operajus diceret adversus omnes injuriosos homines, à quibus celeberrimum illud Cœnobium hactenus spoliatum oppresumque erat. Quam in rem simul Theodorico Abbatи potestatem dedit instituendī judicium secretum, quale per Westfaliam Episcopus Monasteriensis & Paderbornensis Cæsarum auctoritate habebant; ita enim Rex pro singulari erga Theodoricum Abbatem affectu, quem & Joannes Pater suo favore complexus erat ex Dalwichorum familia ortum: ut ex aliis Corbeiensium literis constat.

Carolus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus et Bohemia Rex, Venerabili Theodorico Abbatи Corbeyensi, Principi, et devoto nostro dilecto gratiam regiam, et omne bonum. Quia sicut certa relatione didicimus, Monasterium Corbeiense ex suggestione malivola temporum, personarum que timore Dei postposito, ipsi Monasterio non timuerunt multipliciter derogare in temporalibus, adeo collapsum conficitur, quod vix aut nullo modo restaurari, et pristina felicitatis statum restitui valeat absque Majestatis regiae gratia et præsidio speciali. Nos igitur attendentes sincerae devotionis affectum, quem illustris Joannes Boemia Rex genitor noster Karissimus ad se tanquam specialem devotum ipsius dinoscitur gessisse. Qui etiam ad affectionem dignitatis Abbatia et principatus, qui tibi commissus est, exacta diligentia, et sincero dilectionis studio te promovit, ad honorem beati Viti patroni nostri et tui, ad cuius obsequia natalis soli dulcedo et patriæ Boemicæ dilectio singulariter nos invitat, ut predictum Monasterium ab hujusmodi incommodis

mōdis et jacturis commode resurgere valcat, et in talibus oppressionibus respīrare gaudenter sub regimine principis gratus tuo et ipsius Monasterii felicē statui, dignum duximus de regia Celcitudinis magnificētia gratus providendum, Dantes et concedentes tibi et Successoribus tuis in perpetuum Abbatibus et Principibus Monasterii prædicti regia auctoritate Nobis ex sacra regia potestate competente plenam licentiam et omnimodam potestatem Comites liberos, qui vulgari eloquio Freygeding nominantur. Qui ad exterminandas malorum pravitates nominatim et expresse coram Monasterio Corbeienſi, ac in villa Horhusen prope Oppidum ----- Tūvisne, Dorpede, et Westhem prope castrum Blanckenaue, prope castrum Thonenborch, ac in omnibus terris, castris, oppidis, villis, desertis, et pertinentiis ad prædictum Monasterium Corbeienſe vel ipsius jurisdictionem spectantibus. In quorum possessione vel quasi pacifica dictum Monasterium esse et hactenus fuisse dinoscitur, et ad quæ aliquem juris respectum habere censetur, ad vestrum mandatum et beneplacitum sedes suas liberas, quæ freygestolt dicuntur, locare, iudiciis, quæ vulgo frigding et feneding nominari sunt solita, præsidere, ac eadem exercere valcant, juxta vestræ discretionis arbitrium constituendi et institutos, quoties vobis opportunum visum fuerit, et pro bono et incolumē statu ipsius Monasterij expediens fore videbitur, revocandi, aliosque substituendi pro vestrā beneplacito voluntatis. Decernentes et edicto perpetuo stantentes, quod tu et Successores tui Abbates Monasterii Corbeienſis prædicti Sacri Imperii Principes, et devoti ad instar venerabilium Monasteriensis, et Paderbornensis Ecclesiarum antistitum, Principum nostrorum, Scabini judiciorum Westualiae provinciæ amplius fore debeatis, Et hujusmodi scabinatus officia exercenda fideliter corporalia juramenta præstare. Nec non universa et singula secreta, et occulta ejusdem iudicij scire possitis, et omnibus juribus et consuetudinibus, gratiis et libertatibus potiri et gaudere, quibus prædicti Episcopi, et prædecessores ipsorum, ac ceteri Scabini Westualiensis provinciæ hactenus freti sunt, et hodie potiuntur, Mandamus igitur liberis Comitibus, qui vulgo freygreven dicuntur, et Scabinis Westualiae provinciæ præsentibus et futuris, quatenus te et universos successores tuos Abbates Corbeienſes circa statuendos Comites liberos ipsos quoque Comites in locatione sua et prosecutione judiciorum hujusmodi ubiq; in proprietatibus Monasterii non impedian, Vosque et quemlibet vestrum, qui pro tempore fuerit ad officia scabinatus Westualiae provinciæ ad præstanta juramenta solita, ad cognitionem secretorum iudicij et alios scabinatus excercendos juxta præsentis nostræ lartitatis indultum admittant, contradictione seu difficultate qualibet non obstante, sub pena proscriptionis et banni Regalis, quem qui secus attemptare presumperit, se cognoscat graviter incurrisse. Nobilibus Joanne de Riffenschel Marscalco Westualia, Bertholdo de Buren, Joanne de Bylstein, Joanne de Grascamp, Joanne de Padberch, et Godswino de Rodenberch, fidelibus nostris testibus ad præmissa. Præsentium sub nostra maiestatis sigillo testimonio literarum. Datum Bunne anno Domini MCCCXLIX indict. 2da, 7 Calend. Februarij Regnorum nostrorum anno tertio.

Satis

Satis hoc diploma simul cōmonstrat, quinā ex Westfaliæ acnostræ dioecesis proceribus Carolo Regi Bonnæ in conventu Principum p̄aestō fuerint.

Ex Bibl. P. Mauritii MS. tom. 9. Magnifico deinde diplomate Aquisgranensibus omnia Cæsarum privilegia, quæ ad xvii reduxit, Carolus instaurat. Id diploma 8 Calend. Augusti die solemni coronationis sūæ, quo festum D. Jacobi agebatur, consignatum. Testes producuntur *Baldinus Trevrensis, Engelbertus Leodiensis Episcopi, Rudolphus et Rupertus Dux Bavariae, Comites Palatini, Joannes Dux Brabantæ et Henricus filius ejus, Henricus Dux Glackoviæ, Wladislans Dux Teschinensis, Wilhelmus Marchio Juliacensis, Richaldus S. Cornelij Indensis, et Hugo Stabulensis Abbas, annes de Catzenelenbogen, Joannes de Falckenberg Comites, Dominus de Buren, et Radenrode, ceterique Dynastæ, qui tum aulam Cæsaris affectabantur.* Nulla in his tabulis mentio Walrami Coloniensis Archiepiscopi, seu is jam in Galliam à Rege missus Legatus ad Pontificem, seu, quod fit, tabula hæ omnium p̄äsentium nomina non exhibeat. Et per quam verisimile habeas, Ludovicum Monasteriensem, ceterosque Westfaliæ Episcopos, pacato jam Imperio, ad hanc celeritatem convenisse.

Pacificantur certis legibus, & Nobilibus arbitris, Abbas Corbeiensis & Comes Waldeca. Haud incelebris hoc anno procerum Westfaliæ conventus fuit in Aprili ante festum Georgij Martyris, quo inter Theodoricum Abbatem Corbeiensem, & Ottonem Waldecensem Comitem pacificatio per arbitros nobiles facta est; convenientque inter alia, ut Comes Waldecensis Abbat trecentas marcas penderet ob damnationem & à majoribus Cœnobio illata, & vicissim Cœnobitæ quotannis funebre facerent pro majoribus suis. Inter testes hujus pacificationis referuntur quatuor præfules Corbeientes Henricus Prepositus, qui Balduni Episcopi successor fuit, Camerarius, Portarum custos, & hospitorum curator: Theodoricus præterea Monasteriensis & Hermannus Mindensis Ecclesiæ Præpositi Comitis fratres, ceteriq; è nobilitate Westfaliæ. Tantum valuit Caroli Regis auctoritas & studium ubique pacem sollicitantis, quemadmodum Spiræ in comitiis Principum sanctum diximus; tametsi non desint literæ Caroli Regis hoc anno etiam datae, quibus Ottoni Waldeci sum Comiti ob præclara in se merita omne auxilium & patrociniū offerat. Non hic prætermiserim Balduni Episcopi nostri pietatem cultumque erga venerabile corporis Christi Sacramentum, Hic, ut à majoribus acceperat, ita annuâ supplicatione per urbem ductâ, circumlatoque corpore Christi, populi pietatem adorationemque accedit; & quia cum omni clero Canonici quoque Bustoriani Collegij supplicationi eo die intererant, petierunt ab Episcopo, licet sibi pro singulari cultu dominica proxima corpus Christi in sua Ecclesia pari supplicationis ritu circumferre; id quod Baldinus Episcopus non modò probavit, sed & quadraginta dierum noxarum indulgen-

dulgentias præsentibus impertijt. Quia super re Balduini tabulae extant, miro venerationis in Christum amorisque sensu plenæ.

Annus Christi 1350.

Clementis VI Pont. 9.
Caroli IV Reg. 5.
Balduini Ep. Pad. 11.

Consequitur annus quinquagesimus supra millesimum trecentesimum, quem Clemens Pontifex jubileo sacravit; quinnumerabilis hominum multitudo ex omnibus regnis & provinciis Romanam confluxit, adeo ut cum sudarium Domini, in quo Veronica sanguinolentam Christi faciem retulit, monstraretur populo, multi compressi in turba exspirarent; sicuti hæc Rebdorfius Romæ spectator & scriptor memorat.

At Carolus Rex postquam à Ludovico Marchione Brandebur. Carolo gico Ludovici Cæsarii filio, & Bavariae heredibus sacra Imperii insignia, sacram videlicet Christi Domini lanceam, S. Crucis partem, ex qua brachium dexterum pependerat, clavum Domini, mappam, Pragam qua mensa supremæ cœnæ instrata fuerat, unaque spinam coronæ deportat, Christi, quam Rex Franciæ donarat, Norimbergæ in conventu procurum accepisset, Pragam secum transportavit. Prolatis deinde pomerijs, urbem ædificiorum structuris, & nova Basilica D. Wenceslaø constructa, florentissimæ Academiæ institutione exornavit. Impetratum deinde a Pontifice, ut per totam Germaniam de lancea, corona, & clavis Christi sexta post octavam Paschæ feria celebris memoriæ dies ageretur. At verò cum Norimbergenses harum reliquiarum possessionem sibi in hunc usque diem vendicent, argumento est, vel partem harum à Carolo detractam, vel quæ Cæsarei juris sint, postea reddita esse. Sed longè illustrius regni ejus ornamentum Carolo debet Praga, cuius studio Clemens Pontifex adductus Pragensem Ecclesiæ à Metropoli nostra Moguntina sejunxit, & Archiepiscopi dignitate decoravit: Subjectiq; Pragensi Ecclesiæ Misnensis, Olmuçensis, & Litomislensis Episcopatus.

De cetero annum hunc à bello vacuum habuit Carolus; tot enim funeribus pestis, Germaniam cum primis inferiorem Saxoniamque, exhaustit, ut & Marti miles, & militi anima subtracta fuerit. Nam quæ una omnium nostratrum scriptorum consensio est, tam dirè sæviit, ut plerisque in locis ne centesima quidem pars hominum superfuerit; eoque pestilentiam hanc tam funestam notant, qualis ab omnibus retro seculis nulla fastorum memoria excepta. Tilmannus Planschius inquit, Coloniæ & Aquisgrani, cum humandorum corporum non esset in coemeteriis spatum, ingentes fossas apertas fuisse, in qua cadavera conicerentur, monasterij westfaliæ supra 11000 millia hominum extincta narrat vetus chronicus scriptor. Osnabrigi

S f populosa

Chron. Mo- populosā in urbe vix sex septemve conjuges relictos perhibet Ert.
nast. mannus. Quare ad placandum numen feria V ante Pentecosten istic
supplicatio instituta, quæ inde ad alterius subsecutæ religionis tem-
pora frequentata. Idem per Magdenburgum & per Saxoniam fa-
ctum esse ad placandum Deum tradit vetus Chronicon Saxoniar.
Chron.

Saxon.
Dresser.

Gobelini.
at. 6.c. 69. Hammonæ vix decem familiæ servatæ. Eadem per Marchiæ, & to-
tius Westfaliæ Oppida pagosque strages funerum. Paderbornæ con-
gesta mortuorum cadavera plenis agrestium plaustris invecta in cœ-
meterium, & in lacunas projecta; multique palpitantes adhuc in illa

Histor.
Brem. in
Godefrido. funerum confusione ad sepulchra rapti; sicuti hæc Gobelinus no-
ster ex viva hominum memoria retulit, quippe qui octennio abhinc
se natum scribit: additque singulis fere septenniis ab hoc annope-
stem per Westfaliæ urbes invalisse. Bremæ quotidie supra ducentos
homines elati ad sepulchra, stabantque urbis portæ sine excubitori-
bus apertæ. Auctor chronici Slavici Lubecæ novem hominum mil-
lia intra breve tempus extincta memorat, quo malo passim per Sax-
oniam adeo grassatum, ut filij fugerent parentū cadavera, necessitatem
qui obsequium funeri præstarent. Longum per annales ceterorum
locorum ire. Mali origo cum ex naturalibus, tum à Judæis requisita,

Levoldus.
Chron. Co-
lon. quorum perfidia fontes infecti credebantur. Quare Coloniae, Tre-
moniæ, atque in aliis passim Germaniæ urbibus per furorem populi,
ad supplicia postulati, & internecione prope deleti fuerunt; bonisq;
corum in Fiscum redactis, tanta fuit superstitum Judæorum ex hac
laniena desperatio, ut multi incensis ædibus sibi cum conjugibus &
liberis rogum quererent voluntarium. Inhiabat Marcanus Comes
spoliis Judæorum, quos Tremoniæ cives neci dederant, sed easpe
frustratus, iram vertit in cives.

Florens
Cœnobij
Marien-
feldensis
status.

Florentissimum hac tempestate Cœnobium Campi-Mariæ vi-
ris religiosis, & omni scientiarum genere excultis; obtigitq; in hanc
felicitatem Nicolaus Abbas, præsul pietate & religione egregius,
ortus ex antiqua & senatoria Monasteriensis urbis familia, a quo ut
in Cœnobia illo receptum erat, Monachi præstantioris ingenij mit-
tebantur in Gallias ad omnia disciplinarum studia excolenda.
Quare religiosæ sanctiorisque vitæ desiderio multi celebres in
clero viri & sacerdotes sese Deo inter Monachos consecravere;
quos inter ex fastis eorum memorantur Lubertus de Wend, ex
equestri Wentiorum familiâ Canonicus Osnabrugensis, Her-
mannus Scholasticus, Arnoldus Cantor Osnabrugensis, Her-
mannus & Bernardus Canonici ad S. Martinum, Liborius Ca-
nonicus Susatensis, Henricus Decanus Angariensis, Bernardus
Canonicus & judex Ecclesiasticus Mindensis, aliquique spectabilis
ex Collegiis viri. Accessit ad hunc numerum Henricus Kortff ex
equestrium ordine Dynasta, struetorque arcis Harcottanæ. Is ha-
reditate inter filios Henricum & Everhardum partitæ, ut quondam
fecer.

fecerat Bernardus de Lippia Comes, Monachi vitam istic amplexus, tam severo cultu, ut piscibus & leguminibus contentus, nunquam carnibus vesci sit visus, & ferreâ catenâ ad corpus adstrictâ quotidie noxas expiare. Vir præterea in hospites benignus, liberalis in egenos, assiduus in ægrorum servitio, atque omni virtutum aspectu religiosissimus. Quem non sine famâ sanctitatis tumulus istic inter Monachos etiam exceptit. In hunc modum viri sapientes ex bellis turbis, & pestilentiae grassantis malo, se in Cœnobio tanquam in securiorem salutis portum receperè.

At postquam anno superiori mors extulit Ottонem Oldenburgicum Comitem, Archiepiscopum Bremensem, non sine turba-
mento in duobus Westfaliæ Episcopatibus mutatio consecuta est. In locum Ottonis Archiepiscopi sublegere Canonici Mauritium Deca-
num suum, Comitem Oldenburgicum, Ottonis Patrum. Verum Clemens Pontifex sollicitatus à consanguineis Godefridi Osnabru-
gensis Episcopi, Arnsbergensis Comitis, Godefridum ex sua Ecclesia
transtulit Bremam. Is postquam cum Apostolicæ sedis literis Episco-
patum intravit, benignè exceptus est à Bremensis urbis & Stadensis
Oppidi Magistratu ac civibus, indignante Mauritio & Canonicis, ponit
liberam suam electionem interturbari; quibus cùm ordo equestris sedi Bre-
& beneficiarij se conjungerent, ortum est intestinum & grave bel-
lum, in multos annos protractum.

Osnabrugenses Canonici post Godefridum Episcopum Bre-
mam evocatum, repetiè Lubertum à Wendt è Cœnobio Campi
Mariæ Monachum, quem ex Canonico suæ Ecclesiæ ad id vitæ in-
stitutum transgressum diximus, suisq; suffragiis Episcopum dixerè, patum
sed ille religiosæ vitæ amantior constanter dignitatem respuit. Quo ad Pontificem relato, Clemens VI pro Apostolica auctoritate Osnab-
rugensis dedit Episcopum Joannem ab Hoet Canonum Docto-
rem, virum scientem, & pacis artibus, quām nobilitate generis, civi-
liumque rerum tractatione clariorem. Ac licet à Carolo Rege rega-
libus donatus, & diplomate aureis literis insigni, dicœcesin intrârit, re-
ceptusque benignè ob Regis & Pontificis auctoritatem à clero &
populo, sacraque ex pontificali munere præclarè administraret; mi-
nimè tamen gratus fuit, explevitq; auctoritatem Princepis: seu quòd
obscuriori loco natus, seu quòd à Pontifice invitis Canonicis & no-
bilibus impositus fuerit. Hinc primum collitus cum Capitulo, dein-
de cum nobilibus, eòq; redactus fuit, ut castra prope omnia, ipsam-
que Jburgensem arcem Episcopi sedem Comiti Teclenburgico op-
pignorare necesse habuerit. Neque his malis remedium fuit, prius-
quam Theodoricum Engelberti Comitis Marcani fratrem Adjuto-
rem Episcopatus sumeret, quo nobilitatis humero dioœcesis rursum
erigi cœpit.

Histor.
Brem. in
Godefrido.
Crantz. 1.9.

Metrop. c.

39.
Godefri-

dus Ep.

Osnabr.

auctorita-

te Ponti-

ficis, im-

mensi,

Ervovin. in

Chron.

Osnabrug.

Episco-

patum

Osnabr.

respuit

Lubertus

à Wendt

è Canoni-

co Mona-

chus Ci-

stercien-

sis.

Quem

suscipit

justu Pon-

tificis Jo-

annes ab

Hoet ,

Doctor

Canonū.

Baldinus
partem
Comitat⁹
Swalenb.
Ecclesiæ
fusæ ad-
jungit.

Feliciori per id tempus cursu, ac Principis auctoritate, Baldinus Episcopus noster administrabat diœcesin nostram; adjecitque hoc anno ad patrimonium Ecclesiæ Paderbornensis magnam partem Comitatus Swalenbergensis, empti à duabus viduis Burchardi & Henrici defunctorum Comitum Swalenbergensium. Id cùm posteritatis memoriae jurisque Ecclesiæ nostræ intersit, operæ pretium duximus ipsas venditionis literas ex patro idiomate versas integrifide reddere, harum primæ sic habent.

Ego Agnes vidua Borchardi quondam Comitis de Svalenbergh, profiteor, et hisce literis publice attestor, quod Reverendo Patri ac D. Baldevoino Episcopo Paderbornensi legitime vendiderim et vi harum literarum transcriperim omne jus, quod mihi competit in Dynastia Svalenbergensi, quodq; mihi obvenit ex parte prædicti mariti mei Borchardi quondam Comitis in Svalenbergh, hvidelicet mille sexcentas marcas, pro quibus Dominus de Lippe oppignoravit partem suam castri et oppidi Svalenbergensis. Item Stoppelbergam cum omnibus ad eam spectantibus, quemadmodum illam mari-
tus quondam meus à Gunthero Comite comparatam possedit. Hujus venditionis evictionem emptori præstabo, ubique necesse fuerit. In præmissorum testimonium sigillum meum litteris hisce appendi; atque insuper rogi-
vi nobilem virum domicellum de Büren cognatum meum, ut suum quoque sigillum hisce appenderet. Et ego Joannes de Büren profiteor, quodrogatu prædictæ Agnetis viduae Borchardi quondam Comitis de Svalenbergh co-
gnata meæ appenderim hisce literis scriptis anno 1350. in vigilia Paschatis.

Alteræ tabulæ, quibus altera pars comitatus Swalenbergensis Ecclesiæ Paderbornensi est vendita, ex communi quoque idiomate translateæ.

Nos Mechtildis Henrici quondam Comitis de Svalenbergh, cui Deus sit propitius, uxor legitima faterimur, et publice protestamur præsentium tenore, quod nos tanquam legitima tutrix filiæ nostræ Futtæ, ejusque nomine cum consilio et consensu fratrum nostrorum D. Conradi Comitis de Retbergh et D. Ottonis Canonici Cathedralis Ecclesiæ Paderbornensis integrum Comitatum Svalenbergensem, ejusque castra, terras et jurisdictiones cum omnibus attingentibus, sicut hæc omnia Henricus quondam Comes prædictæ filiæ sue Futtæ hæreditariè reliquit, vendiderimus Rdo Patri et Domino Baldevoino Episcopo Paderbornensi, Præposito, Decano, totique Capitulo Ecclesiæ Paderbornensis pro quadringentis marcis legalium denariorum Paderbornensium. Adhæc renuntiamus prædictæ dynastiæ Svalenbergensi, manuque ei ore filia nostra Futtæ nomine iisdem legitime resignavimus.

Nos etiam Conradus Comes, et Otto Canonicus prædicti promittimus fideliter et unanimiter præfatis Reverendis Dominis, quod soror nostra Mechtildis nomine filiæ sua Futtæ hanc renuntiationem et resignationem reiterabit coram Dominis, à quibus Dynastia Svalenbergensis titulofendi dependet, quandocumq; Episcopus, ejusve successores, aut Capitulum Paderbornense hoc ipsum postularint. Prætereaque quando Futta sororis nostræ prædictæ filia

filia ad maturam etatem pervenerit obstricta erit supradictam resignationem ac renunciationem facere coram Dominis, à quibus Comitatus p̄dictus fuit di nomine descendit, idque ore et manu, in favorem Reverendorum Domini- rum et Capituli Paderbornensis, quando fuit a p̄dicta ad hoc ab ijs requisita fuerit. In p̄dictorum omnium fidem ac testimonium nos Domina Mechtildis, Conradus Comes, et Canonicus Otto p̄dicti sigilla nostra his litteris ap- pendi fecimus, quæ scriptæ sunt anno ab incarnatione Domini Mccccl.

His accedunt alia Balduni Episcopi tabulæ post festum D. Mat- thiæ consignatae, quibus Episcopus jurato promittit Theodoro Corbeiensi Abbati, & Henrico Swalenbergensi Comiti Henrici Comitis filio se omnia sancte præstitorum servaturumq; ; quæ inter se, & Comitem convenerint de Comitatu Swalenbergensem diu ab Henrico Comite, ut supra retulimus, de castro & oppido Swa- lenbergensi ex voluntate Corbeiensis Abbatis, cuius illa feudum erant, vendendo, quæ hoc anno transacta sunt post obitum Comi- tis à viduis; quamquam in harum literis nulla de Henrico Comite Henrici filio (seu is jam fatis concesserit per commune pestis malum abreptus, seu ad Clerum, aliamve sacram familiam transferit) men- tio fiat.

Swalenbergensi Comitattui cohæret Oldenburgensis, vetus à Dynastia tempore Caroli M. comitatus; sed ut tum se habebant, angustiori. Olden- burg. Comitum terminis & jurisdictione in stricti Comitatus, post in Dynastias aliqui etiam commutati ita & hic Oldenburgensis, Bal- duini Episcopi ævo; quod nullum Oldenburgensem Comitem re- gnoratur. periam in vetustioribus literis. Quanquam qui in literis Marien- feldensibus interfundatores cum Comite Swalenbergensi conjungi- tur Comes de Waldenburg, hunc Oldenburgensem fuisse suspicio est. Castrum in ea vetus & præmunitum in fastigio montis haud procul à Monasterio Mariae, sicuti etiamnum ex murorum & tur- rium ruderibus conspicitur. Hujus castri partem medium cum omnibus juribus ac proventibus, die Valentino M. consecra- to, Conradus nobilis de Schonenberg, acceptis trecentis marcis denariorum Paderbornensium, Balduino Episcopo nostro pignori opposuit. Tabulae hæc testibus Ravenone de Canstein, Arnaldo de Portenhagen, & Henrico Spigelio militibus equestris ordinis à Bal- duino Episcopo & Schonenbergio consignatae.

Subinde VIII Calend. Junij alia inter Episcopum & Conradum Dynastam transactio facta est super eodem castro, qua tota hæc Venditio Castri jure tum castrensi, legibusque receptis stabilitur, transferturque possessio castri ad Episcopum & Capitulum eorum- que Successores.

Reperio & alias tabulas Conradi de Schonebergh militis hu- jus, festo decollationis S. Joannis Baptistæ hoc anno datus, quibus Octavam partem castri Swalenbergensis precariamque in oppidum, acceptis

acceptis à Balduino Episcopo nostro centum marcis argenti, vendit, jure suo in Episcopum & Capitulum transfuso.

Hunc in modum Balduinus Episcopus noster inter pacis studia cum vicinis dicecesin castris, acquisitisq; bonorum possessionibus, felicius, quam alij armorum usu, locupletavit: pede simul in castro Oldenburgico posito, totum exinde castrum cum Dynastia ad patrimonium Ecclesiae nostrae accessit.

Annus Christi 1351.

Clementis VI Pont. 10.

Caroli IV Reg. 6.

Balduini Ep. Paderb. 12.

*Tribus. in
Chron.
Argentin.
Crantz.
Chron. Co-
lon.
Carolus
Principes
novis ad
Rhenum
teloniis
donat,
quaꝝ ta-
men co-
gitur re-
cipere.*

Sextus interea Caroli IV Regis annus affluxerat, seculi quinagesimus primus, pace per Imperium publicā non minus, quam vini omniumque frumentorum ubertate fertilissimus; eò Carolus Rex, ut Principes, quorum studio atque opera ad Imperium pervernerat, sibi arctius devinciret, multis eos ad Rhenum teloniis, quaꝝ antiquis addiderat, largiter donavit. Id cùm magno Reipub. onere, ac detimento commerciorum fieret; Argentinenses, & aliæ quaꝝ dam urbes indignatae, Rhenum catenis defixisque in altum palis obstruxere, ne qua navi commicare posset. Rex cùm ceterarum insc odia urbium accendi intelligeret, relictis veteribus, nova abrogavit. Pestis interim, quod Crantzius, alijque referunt, non destitit grassari per Saxoniam. Quare Episcopi per Saxoniam publicas preces & supplicationes ad placandum numen instituēre.

*Histor.
Bremen.
Crantz. l. 9.
Metrop.
c. 40.
Hammel-
man.
Bellum
inter Ele-
ctum à
Clero, &
constitutū
à Pontifi-
ce Archi-
ep.Brem-
ensem
feliciter
compo-
nitur.*

Bellum interim, quod anno superiori affectum diximus inter Marcanum, Comitem Oldenburgicum, electumque Bremensem Archiepiscopum, & Bremenenses cives, qui accerrimè Godefridi Arnsbergensis Comitis à Pontifice constituti Archiepiscopi partes tuebantur, hoc anno in publicam flammatam erupit. Quippe Mauritius subnixus primū favore Canonicorum, & conspiratione nobilium clientumque Bremensis dicēcessis, auxiliates præterea copias contraxit, à Westfaliæ Comitibus & consanguineis submissas; quos inter numeratur Conradus Comes Oldenburgicus Mauritij patruus, Engelbertus Comes de Marca, Otto de Lune, Henricus de Isendorp, Martinus de Hude Dynasta Stenfurdenensis, quibus & Balduinus Episcopus noster ex eadem Steinfurdensum familia cum valida nobilitum manu accessit. Horum viribus confirmatus Mauritius, ad urbem Bremensem movit cum exercitu, cives subacturus. Jamque non procul à conspectu urbis aberat, cùm per exploratores cognoscit urbis portas apertas patere, & domos ubique fere in plateis clausas conspicí; adeo enim per id tempus pestis, quaꝝ tum grassabatur, urbem funeribus exhauserat. Quo cognito, Mauritius urbem intrare recusavit, palam contestatus: *Nolle se afflictis addere afflictionem, nec commissu-*

commissurum, ut ea mala flagitiaque patrentur, quæ in ejusmodi urbium occupationibus licentiae militum exponuntur. Digna præfule vox? ita miles omnis ab urbe reductus, & cives, quorum ingenia saepe beneficiis magis quam armis vincuntur, contentè apud Magistratum egere de concordia inter utrumque præfulem ineunda; quæ haud multò post in hanc legem convenit: ut diœcesis administratio penes Mauritium, Archiepiscopi dignitas supremusque dominatus penes Godefridum esset.

At Wilhelm⁹ Coloniensis Archiepiscopus, postquam à Pontifice eoram probatus, & à Carolo regalibus exornatus erat, Cleri Synodum Coloniae habuit, in qua præter alia salutaria decreta, id quod superiores Archiepiscopi toties perstrinxerant, Clericis suis vestium luxum detraxit. Nec multò post mense Junio congressus cum Balduino Trevirensi Archiepiscopo, Wilhelmi Juliaci Marchionis causam uterque suscepit, Marchionemque, quem Gerhardus & Wilhelmus filius jam biennio captivum in carcerem compegerat, filiis reconciliatum libertati reddidere. Haud dissimili pietatis studio Balduinus Episcopus noster controversiam, quæ inter Canonicos Huxariensis Collegii, & Rectorem ædis B. V. ad Visurgis littus exarserat, pro pontificali auctoritate in loco Paderbornensi, & jurisdictione, quam eo in oppido Paderbornenses Episcopi antiquo jure obtinenter, interpellatus composuit; nihilque sollicitius habuit, quam ut omni Cleri populique offensione sublata, quam ordinatissimè sacra administrarentur. Quod negotium tum sibi, cùm pro more diœcesin perlustraret, ante omnia commendatissimum habuit.

Annus Christi 1352.

Clementis VI Pont. 11.

Caroli IV Reg. 7.

Balduni Episcopi Pad. 13.

Sustulit annus insequens Clementem VI Pontificem, postquam anno superiori, rogatu Regis Franciæ, XII Cardinales Francicæ nationis creasset. Clementi subrogatus Innocentius VI & ipse Francicæ nationis, ex Episcopo Ostiensi & Cardinali ad solium supremum provectus; adeo Apostolicæ sedis revocandæ Romam tum nondum consilia fuere. Interim Innocentius homo præcæ, severæq; disciplinæ multa laudabiliter per decennium gessit.

Carolus Rex noster hoc anno in Bohemia se continuuit, regni negotiis, & Pragæ exornandæ studiis occupatus: ne clavi simul me tu perstrictus ob Lituaniæ Regem, qui cum ingenti Russorum & Tartarorum multitudine in Poloniam irruperat, Cracoviæ excidum, & Christianis supremum exitium minitando. Retudit barbaros Deus Polonorum armis, ne in vicinas regiones penetrarent.

Ceterum per Imperium passim armorum quies; præterquam quod'

*Levoldus
Georg.
Braun.
Teschema.
Comitis
Marcani
cum Arns-
bergenſi
Com. &
Tremoni-
enſibus
bellum.*

quod Alberto Austriæ Duci bellum esset cum Tigurinis; & Westfalia duorum Comitum, Engelberti Marcani, & Godefridi Arnsbergensis, acri bello commissa; id postquam ad pugnam exarsit, fuisus Arnsbergensis, coactusque victori Marcano pro captivis redimendis toparchiam Vredeburgicam cedere.

Bello huic nulli se Episcopi misericordia: at Tremonienses, quod cum Arnsbergensi armorum societatem inierant, iram Marcani inflexerunt. Is cum viatore milite circumfusus, cives tanquam ferascaea diu inclusos tenuit, ac prope erat, ut ex insidiis urbem interciperet; quippe milites noctu ad cancellos, per quos aquæ urbis emittebantur, collocati à Marcano muros perfoderant, orto die pleniscopiis ingressuri; cum detecta fraude, excubitor signum ære dat, quo exciuit cives ad arma provolant, hostemque cum clade à moenib⁹ submovent. His interim malis adacti Tremonienses, cum ab Arnsbergensi nihil subsidijs se ostenderet, pristinum foedus cum Marcano renovant,

*Balduinus
ab Archi-
ep. Colon.
emit ju-
risdictio-
nem civi-
lem civi-
tatis Her-
vordien-
sis.*

Egregius ea tempestate Præsul Wilhelmus Coloniensis obtigerat Archiepiscopus. Quam procul ille sagum militare habuit, tam sollicite pacem amicitiamque cum vicinis Principibus qualivit, Balduino etiam Episcopo nostro, quem ejusdem secum indolis sortitus Episcopum, conjunctissimus; cui hoc anno etiam VI Augusti jurisdictionem civilem urbis Hervordensis, acceptis quadraginta marciis aureis Susatensis pretij, vendidit, ut jam utramque jurisdictionem Hervordensis civitatis sibi Paderbornensis Ecclesia vindicarit. Contra Balduinus Episcopus noster medium partem castri Kruckenbergi Oppidique Helmwardeshusani, uti hæc duo oppugnata tenebat à Coloniensi Archiepiscopo, rursum Abbatii Helmwardeshusano & Cœnobio pro quingentis & nonaginta marciis argenti opponit pignori; ea tamen lege, ut si hoc pretium rependat Coloniensis Archiepiscopus, castri Oppidique pars redeat ad Colonienses: uti hæc prolixis tabulis multisque conditionibus ex consensu Præpositi & Collegij Cathedralis consignata sunt.

Annus Christi 1353.

Innocentij VI Pont. I.

Caroli IV Reg. 8.

Balduini Ep. Paderb. 14.

*Argentin.
Rebdorf. in
Annal.
Trubem. in
Chron.
Chron. M.
Belg.
Caroli in-
dustria in
Imperio
admini-
strando.*

At Carolus Rex postquam in Bohemiæ Regno sua omnia sapientissimè composuerat, omniumque ordinum fidem atque animos sibi devinxerat, ad res Imperij ordinandas se accinxit, diverso à Joanne Patre ac Rege Bohemiæ ingenio; nam ut illum bellicis, quam civilibus rebus tractandis magis præstantiorem tradit Dubravius: ita Carolus alienor à bellis, ac Princeps omni literarum linguarumque artibus excutus, Imperium sapientia, insita mentis bonitate, tranquillitate, maturisque consiliis moderandum suscepit. Igitur mensis

mense Septembri, in superiorem Germaniam, quām turbatam reperit, magno splendore & comitatu procerum digressus, Ulmæ omnes Alsatiae ac Sueviæ civitates in fœdus pacis conjunxit; ideo Basileam, Brisacum, Hagenoam, Argentinam, ceterasque urbes invisit jura populis priscorum Cæsarum more dicendo. Inde Spiram descendit ad Reipub. controversias componendas. Nihilque tum Contro-
magis conturbabat Rhenum, quām flagrans in octavum annum versia in-
dissidium inter Henricum Virneburgicum exauktoratum Archiepiscopum, & Gerlacum Nassovium à Pontifice impositum. Virne-
burgicus, ope manuque Cunonis Falckensteinij Canonici, hominis familiæ opibus potentis, & militaris ingenij, retinebat plerasque in Nassovi-
Thuringia & Hassia dioecesis civitates, castra, & possessiones. Quare Falckensteinius, Spiram à Carolo Rege postulatus, stitit se quidem, sed tanta audacia & pertinacia, tanquam qui omnium Alemanno-
rum animos secum ferret in judicium; & cum multa illi objicerentur, respondit se nondum super his deliberasse. Quapropter Rex Moguntiæ Principum comitia indixit, ad quæ Balduinus Trevirensis, & Wilhelmus Coloniensis, Gerlaus Moguntinus Archiepiscopi accessere, & cum his multi Episcopi & Principes ac proceres Imperij convenere. Cœpta comitia ante Natalem Christi diem, quem tres Archiepiscopi sacris celebrem feceré, nocte enim sacratissima Balduinus Trevirensis, sub auroram Gerlaus Moguntinus, orto die Wilhelmus Coloniensis, Archiepiscopi solemne sacrificium peregere. Omnibus sacris interfuit Rex, sacrosancto etiam corpore Christi in ipsa nocte à Balduino Trevirensi Archiepiscopo refectus.

Inter hæc in per vigilio Natalis Christi excessit Henricus Moguntinus Archiepiscopus, ex paralyse solitus in mortem, quo omnis simul dissensio, curæque Regis & Principum abruptæ. Nam & Gerlaus ex Regis & Principum sententia in plenam ejus Ecclesiæ possessionem venit, & Cuno Falckensteinius reconciliatus Gerlaco Archiepiscopo, ei inter familiarissimos fuit, ac post etiam Trevirensis Archiepiscopus delectus. Tanta in homine illo, qui tot annos divexarat Moguntinam Ecclesiam, morum commutatio fuit, postquam ad saniorem mentem redijt, & oblati honoribus, præcelsum ingenium virtuti dedit occupandum.

Sed longè pulchrius religionis omnisque virtutis exemplum Wilhelmus Coloniensis Archiepiscopus; in quem omnes Westfa-
liæ Episcopi tanquam in formam cleri conjiciebant oculos. Is pri-
usquam ad comitia iret, duas Cleri sui synodos congregavit: alteram Bonnæ verni jejunijs tempore, quajussi sunt Clerici & religiosi, qui flagellantum lectæ se miscuerant, intra xv dies sistere se Archiepi-
scopo suo ad satisfactionem præstandam. Altera postridie Calend. Octobris convocata, sanctumque in ea, ne Clerici sine corona in vertice capitis rasa incederent, ne vestes colore viridi, rubro, glauco,

T t

aliocy

aliove indecoro, aut sectas gestarent; ne prolixas barbas alerent; ne hastiluctiis se miscerent, aut cauponariam tractarent. Indignum, inquit, eos, qui de Patrimonio Christi vivunt, dēdignari insignia Christi portare. Quare nullum Clericum passus est sine sacro indu-
mento sacris inter esse; qualege ipsos etiam ædituos comprehendē-
voluit. Multa hujusmodi, quæ per bella, ut fit, irrepserant, latis legi-
bus præclarè emendavit.

Engelber- Engelbertus etiam Marchiæ Comes, qui haec tenus Episcopos
tus Co- & Ecclesiam spoliis & armis vexarāt, delictorum poenitentia ductus,
mēs Mar- iter hoc anno in Palaestinam ad sacrala loca invisa fēcepit; percu-
chiæ pro- jus absentiam fratres ejus Adolphus & Everhardus Comites in Galli-
fici citur am profecti, haud alio instituto, quām ut juvenilem ætatem literis &
in Palæsti- omni scientiarum cultu inter florentissimos Galliæ viros exornarent;
nam, & quo tum nihil inter Saxonæ Nobiles, Comites, ac Principum filios
fratres frequentius ac laudabilius habebatur, ad honorum gradus in Clero
ejus in adipiscendos; tum vel maximè, cū Pontifices, in Galliis sedem
Galliam collocarent; ut inde mos invaluerit per Westfaliā in Cathedrali-
Levold. in bus Collegiis, transmittendi Clericos è nobilitate ad florentes Galli-
Chron. Mar. arum academias Marcanæ interim provinciæ gubernatio data Ger-
hardo Plettenbergio Comitis Dapifero, viro è prima nobilitate West-
faliæ, prudenti, rebusque domi militiæque gestis claro.

Henricus de At dissolum foedumq; per id tempus facinus Hunoldi Pletten-
Hervord. bergii, Joannis Padbergij, ac Comitis Ritbergensis; sicuti id Henri-
Cleinsorg. cus de Hervordia eorum temporum scriptor retulit. Præmisferat Hen-
Ferdin. in ricus Dux Lancastriæ 400 milites ex Anglia in Borussiam pugnatu-
monum, ros adversus barbaros, quos ipse Dux ferebatur sequi. Hi postquam
Paderb. Rhenum transgressi, pervenire in Westfaliā, delati ad Lipsiā gamam &
Angli Bo- petituri in Oppidum diœcesis Paderbornensis, incidere in Plettenbergium &
russiam Patbergium prædonū Duces; circumventiq; Angli spoliantur armis,
prope vestibus, & magno, quem secum portabant, auri argentiq; thesauro.
Lipsprin- Rem altius repetit, ac planius exponit Knichtonius in historia Anglica.
gam inci- Pace inter Regem Franciæ & Angliæ anno Mcccxi pacta, Henricus
dunt. Dux Lancastriæ altero mox anno magno procerum ac nobilium gen-
Henric. tis suæ comitatu expeditionem suscepit in Prussiam adversus barbaros
Knichto. I. 4. gentes, Christianis infestas. Is postquam Coloniam pervenit, intellectus
inter Histor. à fidis monitoribus, Ottoni Duci Brunswicensi à Rege Franciæ de-
Angl. ann. mandatum esse, uti Lancastriæ Ducem interciperet. Quibus contem-
MD. CLII ptis, Lancastrius transitus Rheno in altam, ut Auctor inquit, Aleman-
Londini niā, Westfaliā nimirum dicere voluit, antiquam Saxoniam, iter
edit. prosecuturus ingreditur: ubi ex insidiis à Brunswicensi positis inter-
cipitur, & captivus cum magno nobilium comitatu abducitur; nec
prius è custodia dimissus, quām Brunswicensi tria millia scutorum
aureorum in lytrum penderet; quo persoluto, in Prussiam procedit.
Verū cum ad fines Prusiæ perveniret, intelligit pacem in multis
annos

annos inter Christianos & paganos esse factam: eoque ad Rhenum regressus, Coloniae in congressu Germanorum Principum questus est, se peregrinum pro Christi & Christianorum milite ad sacrum bellum adversus barbaros in Prussiam euntem, à Duce Brunswicensi in medio itinere interceptum, spoliatum & in captivitatem abreptum esse, quem nulla unquam injuria læserit. Quæ postquam Brunswicensi renunciata fuere, & ille indignatus nomen suum apud Germaniæ Principes profundi, scriptis ad Lancastrium literis, ad singulare illum certamen provocat. Nec seignior Lancastrius respondit, nihil sibi gratius fore, quam ut locus & dies certaminis quamprimum designetur. quo Parisiis postea indicto, accessit ex Anglia Lancastrius, & Brunswicensis ex Saxonia spectator aderat Rex Franciæ cum omnium aulæ suæ procerum & magnatum totius Franciæ concursu. Tentata primum per Francos compositio. Abnuit omnia Lancastrius, palam contestatus, non se ex hoc prælij loco abiturum, nisi manus cum Saxone consereret. Tum uterque Dux consenso equo descendit in arenam, Brunswicensis vultu expallescidente animoque conturbato, Lancastrius mente hilari promptaque. Et jam committendi inter se erant: cùm Rex Franciæ intervenit, & pugnam stitit; quo lætus Brunswicensis causam suam Regis arbitrio permittit: ægre Lancastrius induci se passus. Tandem interventibus totius Franciæ proceribus & Consiliarijs à certamine sunt abstracti; quos Rex Franciæ convivio exceptos amice reconciliavit.

Igitur Westfali nostri à Duce Brunswicensi ad hoc facinus inducti; ea enim tum nobilium prædandi licentia erat, ea prædonum multitudine ex castris nobilium, tanquam ex rapaciū avium nidis convolantium ad spolia. Nec jam mirum videri debet, Episcopos tot castris clientum nobilium, militumque manu se per Westfaliā præmuniisse.

Balduinus Episcopus noster sub id tempus innumeris Reipub. curis obrutus fuit; ijs tamen tantisper sepositis, ad vehementes Collegij Bustorffiani preces, approbat Episcopali auctoritate statuta, quæ ipsi de admittendis apud se in numerum Canonicorum jam longâ fiani ap- consuetudine induxerant. Ejusmodierant, de certis marcis in Ec- clesiæ fabricam, in Canonicos ac ceteros Ecclesiæ suæ ministros ero- gandis: de vexillo & centum libris ceræ Episcopo pendendis. Quibus similes erant impensæ de emancipandis & in Canonicos co- ptandis, aut ad gradum altioreum sui Collegij provehendis. Jam enim per Saxoniam passim in Cathedralibus Ecclesiis, pravamagis quam laudabili consuetudine, hæc invaluerant; crevèreque in magnos sumptus, tanquam pretio pararentur, quæ gratuito virtuti & scientiae debebantur; donec in Collegiis Cathedralibus Nobilitati, in ceteris patrocinio & opulentarum familiarum filiis adscriberentur. Balduinus Episcopus et si ægre in hæc consentiret, persuasus tamen

precibus Collegij, & antiqua consuetudine, quæ legis instar prævaluerat, pridie Natalis Virginis comprobavit. Postquam jam ante eidem Collegio emptionem villæ Richofianæ ratam habuisset, testibus adscriptis Ludolpho de Herise, Ludovico Post, & filio ejus, ceterisque militibus, & nobilibus viris, ex quibus ad nostra tempora familia Postorum celebris permanxit.

Chron.
Mind.
Cranz.
lib. 9.
Metrop.
c. 49.
Gerardo
Ep. Min-
densi de-
functo
subroga-
tur, Ca-
roli com-
menda-
tione,
Theodo-
ricus ex
Ord. Ci-
sterciensi
Mona-
chus.
Argentin.
Rebdorf.
Chron.
Mind.
à Pistor.
cedit. cum
diploma.
Theodo-
ricus Ep.
Mindens.
confir-
matio-
nem pri-
vilegio-
rum Ec-
clesiæ suæ
à Carolo
R. impe-
rat.
Brovver.
lib. 17.
Annal.
Treviren.
Carolus
parentat
Balduno
Archiep.
Trevi-
rensi.

Inter Westfaliæ Antistites naturæ hoc anno concesserat Gerhardus Comes Schawenburgicus Mindensis Episcopus, gesto in septimum annum laudabiliter sacro munere, adiectoque ad Ecclesiæ lux patrimonium castro Rode. Cui Caroli Regis commendatione, & Pontificis auctoritate, subrogatus Theodoricus e nomine III Mindensium Episcopus, ob singularem agendi solertiam, & facetum ingenium, ex Monasterio Leven Ordinis Cisterciensium traductus ad aulam; Carolique beneficio primùm Ebronensis, post Sleswicensis, deinde hoc anno circa Calend. Martij Mindensium Episcopus creatus, Anno posthæc 1361 ad Archiepiscopatum Magdenburgensem transvectus.

Annus Christi 1354.

Innocentij VI Pont. 2.

Caroli IV Reg. 9.

Balduini Ep. Pad. 15.

Quæ exinde Carolus Cæsar fine superioris anni Moguntiæ comitia cœperat, ea cum mense Januario sequentis hujus anni finem habuere; interque Saxonæ Episcopos Moguntiam accesserat Theodoricus Mindensis Episcopus, cui Carolus Rex pro meritis in se & Imperium, omnia Mindensis Ecclesiæ privilegia, uti ea à Divis Romanorum Imperatoribus ac Regibus donata erant, insigni diploma te 2 Idus Jannuarij instaurat. Inde Rex Francofurtum ascendit, Regemqùe affectatus Theodoricus Mindensis Episcopus, alterum beneficentiæ diploma impetrat, 18 Calend. Februarii datum, quo die illi ac successoribus judicialia libera, sedesque liberas, quæ vulgo Vehmeding nuncupantur, ea jurisdictione ijsque commodis dilargitur, quibus in Ducatu Angariæ & Westfaliæ possidebant. Utrumque hoc diploma fastis Mindensium à Pistorio adjicitur.

Francofurto Cæsar digressus Treviros ad parentandum Balduno Archiepoco avunculo suo, quem mors ex comitiis Moguntinis regressum festo D. Agnetis die extinxerat; Præsulem qui supra quadraginta lex annos Archiepiscopatum magna sapientia administrarat, auxeratque possessionibus bonorum, ac castris supra quā ab ullo antecedentium Pontificum prope memoratum. Quippe columnen Imperij ea tempestate, penes quem auctoritas summa erat. Magnum eo consanguineo Archiepoco subsidium amisit Cæsar, Funeribus exquisitè persolutis, Carolus Metas profectus, Wenceslaus

laum fratrem; Ildus Martij Ducem Lutzenburgicum creat in corona Wences-
Episcoporum Gerlaci Moguntini, Wilhelmi Colonensis, Engelberti laum fra-
Leodiensis, ceterorumque Antistitum & Principum. Inde in Alsa- trem su-
tiam digressus ad armatas controversias inter Albertum Austriae Du- um Du-
cem & civitates Helvetiae componendas Pascha Keisenbergae cele- cem Lut-
brat. Mense Septembri cum haud magno comitatu, privati instar, gensem
iter in Italiam suscepit. Lombardiam ingressus Mantua ad Episco- creat.
pos, Principes, & civitates scribit, commonetque, ut sibi exercitum Profici-
ex provinciis collectum submittant, quantum Imperij majestas ad Italia m- scitur in
coronationem Cæsar is posceret. Vicarius idem Imperij ab eo no-
minatus Robertus Palatinus Dux & Elector.

Per id tempus, imperante Carolo IV, ut hoc verbo adscribam, Pulvis py-
repertus fertur pulvis pyreus, simulque sclopi ferrei, & nova hæc ren-
tormenta bellica, majori mortalium bono, an pernicie in certum ha- ventus &
beas. Inventor Bartholdus niger, homo Germanus, & professione usus sclo-
Franciscanus Monachus perhibetur, medicae & chimicæ artis peri- porum
tus, ut Hieronymus Zieglerus tradit. Polydorus Virgilius anno 1380 ferreo-
hujus feralis machinæ usum adscribit; tum enim Venetis à Bartholdo rum.
ostensum censem alij, cùm adversus Genuenses ad fossam Clodiam bellum gererent. Nonnulli à Burgundis haec reperta volunt, casu magis quam arte; ignis videlicet in pyreum pulverem, qui in mortario servabatur, illapsus, & cum sonitu motuque vehementi excus-
sus, hoc novum tormenti genus monstravit, quod arte postea expo-
litum sit.

Annus Christi 1355.

Innocentij VI Pont. 3.
Caroli IV Reg. 10. Imp. 1.
Balduini Ep. Pad. 16.

Rex sub initium anni hujus Mediolanum ingressus, festo Epi-
phaniæ in Basilica D. Ambrosij ferrea corona insignitur à Roperto Argentinene,
Mediolanensi Archiepiscopo. Ac tametsi milletantum Bohemis, Rebdorf,
& paucis Germanorum militibus cinctus esset, Romam tamen per- Ursberg-
rexit, honorificeque à senatu exceptus, ac sexto ab hinc die ab Osti. Paralip.
ensi Episcopo & Cardinale, ut id ab Urbano Pontifice constitutum Brouver.
erat, unâ cum conjugi, ipso die Paschatis, Augustalibus ornamenti lib. 17. An-
decoratus inungitur. At illo sacratissimo die ex urbe discessit, nihil- nal.
que in Italia pro imperio & honoris majestate gessit. Ausi etiam Pi. Carolus
fana in urbe cives conspiratione facta mortem Imperatori machi- Medio-
nari, minitarique se Cæsarem patibulo suspensuros. Maximum præ- lani, de-
sidium Cæsar is erat in Augusto Episcopo; is maturo tempore, adve- inde Ro-
speram fortissimè dimicando tumultuarios cives oppressit, è quibus mæ cum
post XVI capite imminuti sunt. His periculis extractus Cæsar, rapto conjugi
diadematæ, in Germaniam abiit. Perstringit id factum Petrarcha. corona-
tur.

Oinfra-

O infamem diem ! o pudendum facimus ! o superi ! en iusjurandum, en religio, en pietas ! Romanus Pontifex ita Romam deserit, ut malit eam ab alio frequentari, et de hoc cum Romano Imperatore paciscitur. Quid hic loquar, nescio, et si scirem tacere consilium est. Cæsar reliqua parte anni in ordinandis Imperij negotiis consumpta, Norimbergæ comitia indixit.

Archiep. Mediolani dum ageret Carol^o, magnifico diplomate Wilhelmo Colon. Coloniensi Archiepiscopo ob præclara erga se & Rempub. merita, jus vetus omne jus vetus per liberos Ducatus Westfaliæ & Angariæ instaurat; ea per Duca. tum West. nominatum lege præscripta, ne cui Comitum & Scabinorum fassit faliæ instaurat. sine auctoritate Archiepiscopi tribunalia instituere, habere, aut jus dicere in judiciis, quæ comitia & secreta judicia appellabantur; nisi tamen ea feudi titulo ab Archiepiscopo possideant: factaque est protestas retractandi omnia pronunciata judicia, absolvendique reos, quibulcum hactenus iniquè actum compererit. Diploma hoc, quod Gelenius produxit, consignatum à Carolo Imperatore Medio. Iani Nonis Jannuarij, recognitumque à Joanne Lithomisniensi Episcopo Cancellario, vice Wilhelmi Coloniensis Archiepiscopi.

Balduinus Non tam prospere Balduinus Episcopus Paderbornensis res suas egit. Is Ep. Sil- enim nescio in quam necessitatem temporum conjectus, partem vam Rei- sylvæ Reinerianæ, vetus ac nobile diœcesis peculium, Hermanno nerianam Hassiæ Lantgravio ejusque Successoribus, acceptis centum marcis Landgra- argenti, oppignoravit; etiamen conditione adjecta, qua Episcopo vio Hassiæ & successoribus suis quovis tempore redimendi jus & copia man- oppigno- rat. Qua super re publica hujusmodi literarum monumenta sunt.

Nos Baldevinus Dei gratia Episcopus Paderbornensis præsentibus hisce literis notum facimus, et publice protestamur pro nobis, successoribus nostris, et Ecclesia nostra, quod cum voluntate et consensu Ecclesia et Capitulo nostri, Illustri Principi Hermanno Landgravio Hassiæ ejusque legitimis heredibus oppignoraverimus pro 100 marcis puri argenti ponderis et valoris Geismariensis partem nostram nemoris dicti vulgo Reynereswold cum annexis juribus foresti, piscaturæ, venationis, aliisque omnibus ad dictam nemoris forestique partem spectantibus. Quam etiam intra unius anni spatium, à proximis sancti Michaëlis feriis computandum, redimere non possemus: quo tamen elapsotum demum illius redimendi facultatem liberam omnitempe habebimus, postquam sex mensibus prævie de relutione à Nobis facienda Landgravium ejusve heredes reddiderimus certiores: Qui etiam tunc, cùm nobis libitum fuerit, dictam nemoris nostri partem cum omnibus ad eam modo spectantibus pro centum argenti marcis ponderis et valoris antedicti, sine contradictione prompte integreque restituere tenebuntur. Præterea inter nos convenit: si Landgravium Hermannum post hæc continget mortalib[us] vita decedere, quod prædictis conditionibus obstricti manebimus illi, cui Landgravius has literas cum argento cesserit. Sed et vicissim nobis repignorandi jus liberum manebit. Ad horum omnium certam firmamque observa-

observationem ac testimonium sigillum nostrum majus hisce literis appendi fecimus, datis anno post Christum natum MCCCLV, die S. Jacobi Apostoli.

Et nos Hermannus Dei gratia Landgravius Hassiae publicis hisce literis. Pro Nobis et heredibus nostris profitemur, quod partem illam nemoris et foresti cum appertinentiis suis nobis pro centum marcis puri argenti Geismariensis ponderis et valoris, à D. nostro D. Baldevino Episcopo Paderbornensi oppignoratam eidem Episcopo ejusq; successoribus et Ecclesie Paderbornensis secundum præscriptas conditiones repignorandam dabimus. Omnes præterea conditiones, articulos, et pæta conventa his literis descripta venerabili D.D. Baldevino Episcopo ejusq; Successoribus et Ecclesie Paderbornensi pro Nobis et heredibus nostris, seu quovis alio, cui post mortem nostram dono nostro argentum prædictum cum literis hisce obvenerit, inviolabiliter sancte que promittimus, Nos omnifraude procul et dolo malo observatueros. In quorum fidem ac testimonium sigillum nostrum his literis appendimus, datis anno et die supra scriptis,

Cautè hanc oppignorationem fecit Balduinus, tanquam ægre nimis repetendum prævideret, ideo, vades poposcit, qui fidem pro Landgravio obligarent. Hi fuere Wilhelmus Hassius Landgravij supremus eorum locorum præfectus, Burchardus Haldessen, Albertus Vekerus, Consules & senatores civitatis Immenhusen. Horum quoque literæ apud nos in tabulario servantur quibus fidem suam sancte obstringunt, ut quoties ab Episcopo Balduino, aut Successoribus oppignorati nemoris pecunia repræsentetur, nemus ad Episcopi Paderbornensis patrimonium redeat.

Fefellere omnia Balduinum; nam postquam pars nemoris semel in potestatem Landgraviorum venit, seu Paderbornensium negligentia, seu tenaci possessoris manu factum sit, nunquam inde ad diœcesis nostræ patrimonium rediit. Adeo periculosum est oppignorare, & pacisci cum potentioribus, quibus cupidio retinendi alimentum rapacitatis est. Olim Henricus III & Henricus IV Reges & Imperatores capti nemoris Reineriani venatione à Paderbornensi Episcopo per commutationem bonorum aliquando obtinuerunt; at non quievit Imadus Episcopus noster, donec ab Henrico IV per preces Agnetis matris redditum oblatumque ad altare D. Virginis, Kiliani & Liborij reciperet, sicuti hoc ad annum MLIX ex diplomate Cæsaris hujus retulimus.

Et si altius repetas nemus hoc, donum est Paderbornensis Ec. Nemoris clesiæ à D. Henrico Imperatore Meinwerco Episcopo factum, am- Reineria- plisque locorum sylvestrium, agrorumque cultorum spatiis, qnan- ni descri- tum diœcesis nostræ peculium est, ad Visurgim, Fuldam & Dimo- ptio. lam fluvios extenditur. Quemadmodum supra ex certis donatio- num tabulis ad annum MLIX in Meinwerco Episcopo memoratum est. Universum verò Reinerianum nemus, sicuti Dilichius in Hassiae Chronico tradit, tam in longitudine quam in latitudine ad quatu- or millia-

or millaria se explicat, quercubus & fagis constitutum, eaque ubertate, ut cum annus glandibus fœcundus est, supra 20000 porcorum sagi, net: & sivici, agri, ligna, ac cetera in annum pietum veniant, supra 30000 florenorum aureorum porventus æstimentur. Ingens simul ferarum copia: nec Landgravio in tota Hassia præstantior vena-
tio. Atque id nemus, postquam tam facili oppignorationis pecunia averti primùm cœpit à Balduino Episcopo, inde retentum ab Hassis ad innovatæ religionis tempora; quibus verò tum artibus & pactis à diœcesi alienatum Hassis demum cesserit, in Theodoro Episcopo memorabitur.

Balduinns Ep. duas partes castris Furstenbergi ducentis marcis pignori opposuit Hermanno Brenckio equestris ordinis viro, id quod more & jure Castrensem tum recepto est con-
stituti Furstenbergi ventum; jussusque Brenckius fidem jurare Episcopo, & Cathedrali Hermano Brenckio oppi- Collegio, tuerique castrum adversus hostes Episcopi, & ad omnem Episcopi ingressum aperire. Vades dati Joannes Schorlemmers, Joannes & Fridericus Patberg, Joannes de Horhaus, Widekindus Valckenberg milites diœcessis. Maximum per id tempus cùm tumultuaria adhuc bella arderent, præsidium erat in Castrisibus, qui cùm magnis impensis alerentur, haud secus quam beneficiarij nobiles, multæ quoque possessiones bonorum, quæ clientelari beneficio tenebant, cum his ab Ecclesiæ patrimonio abstractæ sunt.

Annus Christi 1356.

Innocentij VI Pont. 4.

Caroli IV Reg. II. Imper. 2.

Balduni Episc. Paderb. 17.

Rebdorfius Argentin. Trithem. Chron. M. Belgij. Naucler. Levold. Dubran. Brover. Carolus auream bullam condit. Aderat nunc annus quinquagesimus sextus ejus sæculi, cùm ad indicta Norimbergæ comitia, quæ inter omnia Caroli fuere celeberrima, convenire Archiepiscopi, Moguntinus, Coloniensis, Trevirensis, alijque cum suis provincialibus Episcopis tum Electores ceteri cum ingenti Principum, Comitum, Baronum, procerum, Nobilium & civitatum multitudine. In his comitiis Carolus pro imperatoria majestate, qua anno superiori decoratus erat, edidit constitutionem, quam Auream Bullam vocamus. Quippe ad turbas & dissidia collenda, quæ Regibus creandis hactenus inter ipsos septemviroso erant sanctionem hanc pragmaticam iv Idus Jannuarii promulgavit, in qua de jure Electorum, eorumque privilegiis, de gradibus, & potestate Principum, aliorumque ordinum multa sapientissime ad concordiam Germaniæ & majestatem Imperij decernuntur, ut vel aureum ideo diplomati nomen datum, dummodo aureum inde seculum polliceri licuisset. Metas post illa mense Decembri profectus Imperator, haud minus celebria Electorum & Principum comitia habuit; in quibus capita septem curiæ Imperialis, ritibus officiis, & lessioni

sessioni Electorum, quæ in aurea bulla leguntur, adjecit. Auctorq; est Argentinensis, eo in congressu Electores quemq; ordine & pro suo munere Imperatori mensæ accumbenti ministrasse, tanto splendore & majestate, qua ex omni retro ætate nulli unquam Imperatori quicquam delatum magnificenter.

Quàm latus hic annus Germaniæ, tam funestus Galliæ, pugna Memoria cladeque Pictaviensi. Memoria clades ab Eduardo R. Angliae illata. Enimvero Eduardus Regis Angliæ filius, octo tantummodo millium exercitu armatus, Gallorum exercitum quinquaginta millium florentem, & tanquam ad triumphum progredi entem, admiranda in omnem posteritatem victoria, 19 Septembbris fudit. Cæsa septem Gallorum millia in prælio, capti mille septentgenti nobiles, septendecim Comites, quos inter Joannes Rex & Philippus filius captivi in Angliam abducti. Justa adhuc vindicta numinis visa inhærere Galliæ, quæ tot annis, Ludovico Cæsare, afflixerat Germaniam. Acceptaque clade necesse habuere Galli configere ad consilia Caroli Imperatoris. Quam in rem alter Regis Galliæ filius ex prælio profugus cum Gallorum proceribus Metas Imperatorem & Principes Germaniæ adiijt.

Et Carolus Imperator, licet optimis legibus consulteret publici per Imperium paci, bella tamen pati necesse habuit. Quippe inviolæ leges, nisi potentia & armis simul imperari possint. Pugnabant enim per id tempus inter se Reinaldus Dux Gelriæ, & Joannes Dux Cliviæ. Victus captusque Gelder, Adolpho Cliviæ Duci coactus est Embricam dare, quæ deinde Cliviæ asserta. Gravius bellum arbitrabatur inter Wenceslaum Lutzenburgicum Ducem, Caroli Imperatoris fratrem, & Ludovicum Flandriæ Comitem de Ducatu Brabantia decertantes, quem uterque ex dote conjugis sibi vendicabat, postquam Dux Brabantiae sine masculo herede obierat, filiasque tantum duas reliquerat, quarum altera Wenceslao, altera Flandro denupta erat. Bello huic se Wenceslao junxere Marcanus & Montium Comites, multamque Westfaliæ nobilitatem secum traxere adversus Flandrum, eventu improspero.

Haud levius interim tumultuaris bellis Comitum & nobilium jactabatur Westfalia. Leges quidem tulerat Cæsar ne quis privatum bellum alteri indicaret, & per fraudes, spolia, pacta, nobilitatisque colligationes turbaret publicam pacem; fecus si quis ficeret, infamis haberetur. Sed his nondum in veteratum prædandi malum tollebat, quod legibus pondus non adderet armorum terrore, & capitalibus poenis. Quare quantum quisque Episcoporum & procurum valebat castris, armis & foederibus, tantum se tuebatur adversus prædones.

Huxtiens nostri cùm undique infestarentur, permisso Theodorici Corbeiensis, ceterorumque Cœnobitarum, triplici aggere circum Oppidum ducto se præmuniere; per quos tamen liber transitus munitur.

situs maneret Abbatii. Plena hujusmodi aggeribus, quos vulgo Lantwer dixerat, est Westfalia, ad incursiones hostiles obstruendas. Quam in rem passim speculae & turres conspiciuntur in montibus & editis agrorum locis: è quibus signa incurrentium hostium eminus dabant excubitores, incolis oppidorum & pagorum ad arma convolantibus

Idemque Theodoricus Abbas, ut in ijsdem priscis Corbeiensi-
um literis reperimus, limites certos immunitatis Corbeiensis Oppi-
di circumscriptis ad constitutionem jurum municipalium, qui
murus & turribus Oppidi duicti per quam angusti fuere. Quenad-
modum idem Theodoricus in literis anno M C C L I datis
Abbatem Corbeiensem dioecesis Paderbornensis inscribit, fateatur
que se in medio nationis pravae habitare, armis undique circumfir-
mentibus: itaque Cœnobium à Prædonibus affligi, ut fratribus suis
ægre annona & vestitus suppetat. Quibus nullum per id tempus
fidum magis præsidium erat, quam in patrocinio & fœdere Pader-
bornensis Episcopi, quocum & castra & mutua Castrorum clan-
tumque arma conjunxit.

Annus Christi 1357.

Innocentij VI Pont. 5.

Caroli IV Reg. 12. Imp. 3.

Balduni Ep. Pad. 18.

Caroli Imp. pie-
tas erga reliquias Diuorum.
Brouver.
lib. 17.
Annal.
Chron.
Colon.
Trithemius.
Pontian. l. 7.
Gld.
Rudolphus a Rivo apud chap.
Levoldus.
Rebdorf. in annal.
Annal. Boic.
pag. 2. lib. 5.

Post ordinatam anno superiori Rempublicam, Carolus Imperator Metis Trevirorum urbem adiit; trahebaturque religione lastrandi antiquitatum monumenta & loca sacrorum. Quippe, ut Trithemius tradit, omnia passim religiorum Cœnobia & templum vetera per Germaniam invilebat, colendoque sanctorum sepulchra simul reliquias colligebat, quibus Praga & Bohemia exornata est. Id cùm Treviris etiam fecisset religiosissimus Imperator, præter expetationem Coloniam advenit; ibi cùm non latis honorifice exciperetur, indignatus subito ex urbe excessit, ac Brulam se contulit. Quo animadverso, senatus populisque Agrippinensis postero die magnificientissime in urbem introduxit: Ille lustratis Basilicis & sanctorum locis, Aquisgranum proficisciuit, ubi 2 Idus Februarij Neomagenibus vetera urbis populique privilegia confirmat: diploma id Pontanus recitat. Inde Trajectum ad Mosam contendit compositus Flandrum cum Wenceslao fratre Lutzenburgensi & Brabantie Duce; id cùm frustratentaret, negotium dedit Wilhelmo Bavaro, Hollandiae & Hannoniae Comiti; ipse cum theusauro sanctorum pignorum Pragam accelerat. Nec multo post mense Aprili, ut Rebdorffus refert, cum ingenti Bohemorum & Moravorum multitudine Bavariam intravit, vastatæque regione, Bellum, quod istuc exarserat, sibi.

Qui.

Quiescente Westfaliâ, Wilhelmus Coloniensis Archiepisco- Wilhelmi
pus constantissimè hæsit in formandis cleri populique moribus. Ejus Archicp.
rei gratia rursum hoc anno celebrem synodum habuit, qua reliquias Colon.
sectæ flagellantum, quæ latenter adhuc per dioecesin serpebat, seve- studium
ris edictis & pœnis proscriptis. Multa præterea ea in synodo salubriter in corri-
statuta, & communicata cum Westfaliæ Episcopis, quorum idem stu- gendis
dium, disciplinam cleri inter bella collapsam restituere in integrum, Vitiis &
erroribus.

At mors subinde sustulit 18 Augusti Ludovicum Hassiæ Land- gravium Monasteriensem Episcopum, virum togasagoque ea atate Ludovici
inter Westfaliæ antistites clarissimum, eoque conditus in choro Ca- Ep. Mo-
thedralis Basilicæ ante principem aram & brevi hoc encomij versu naſt. mors
celebratus.

*Clerum dilexit, et militiam bene rexit,
Hic passus multa, quæ non permisit inulta.*

gestorum
compen-
dium

Crantzius virum præclarum & magnificum & literis appri-
me instructum commendat, qui Ecclesiam per XLIX annos admirabilis
constantia & sapientia administravit. Præsul qui in domestica
familia Clericos multos & doctos alebat, honorabatque ante omnes
alios, ipse vitâ integerimâ omnibus forma gregis sui, in egenos
liberalis, bonis amabilis, improbis formidabilis, carus omnibus, for-
tunatus in bellis, adversis interritus, spectabilis inter omnes Imperij
Principes; quique, ut fasti eorum perhibent, opibus, gloria, & ma-
gnificentia omnes superiores ejus loci Episcopos supergressus est.
Bellum illi fuit cum Marcano, Geldro, Episcopo Osnabrugensi, Lu-
dolpho Steinfordiensi Dynasta. Ter armatus processit adversus Co-
mitem Teclenburgicum, & Bentheimum, & nobilem de Solmiss, quo in bello Stipense castrum haud procul Linga erexit. Trajetensem
dioecesin non semel armatus ingressus, hostes ibi suos oppressit.
Lagam Trajetensis Episcopi arcem subvertit. Cum Hojano & Die-
pholdio Comite de jure Lacus Dummersee decertavit. Fractæ ab eo
Arnsbergensis Comitis vires: contusus Steinfordiæ Dynasta, captus
que filius ejus, cum Gisberto Brunhorstio ante portas oppidi Stein-
fordiensis: domitus Comes Oldenburgicus, eversaque arx Worden-
burga, prædonum receptaculum: contrâ castrum Rutenovium, in-
dignante licet Oldenburgico, exstructum frenumque impositum,
Tornekingus Friso, prædonum ductor, captus & in rotam actus. In-
de ut Friones per Embalandiam spoliis grassantes contineret, arcem
Nienhusanam ad inferiorem Amasim erexit. Ipse in Frisiam armatus
processit, Ducuwaldiam & Capenhuisum, prædonum receptacula,
& castra Bernefoldam, Rhedam ad Amasim, & Wulfesbergam solo
æquavit. Multæque ejusmodi prædatrices arcæ, Ovelguna, Davens-
berga, publicæ securitatis causa eversæ à Ludovico, acerrimo justitiæ
vindice. Non aliter tum Episcopatus servabantur per Saxoniam &
totam Germaniam, quam per arma. Ea necessitas sanctissimis etiam
Episcopis imposita erat.

Ludovico
in Episco-
patu suc-
cedit A-
dolphus
Comes
Marcan.

In locum tanti præsulis Canonici una suffragiorum consen-
sione elegere Adolphum Marchiæ Comitem, Engelberti Marcani
Comitis fratrem, *virum*, ut Levoldus scribit, *corpo elegantem, mori-
bus et vita ornatum, Baccalaureum juris Canonici.* Tam honorificum
tum erat, quod nunc pudori reputat Nobilitas, Comitum filios in
publicis academiis decorari laurea Doctorum, & per gradus doctri-
narum ascendere ad honores in clero. Ad Canonicorum electio-
nem accessere nobiles, vasalli, Castrenses, urbs Monasteriensis, &
oppida totius diœcesis; quorum omnium votis expetitus Adolphus
Episcopus, quod ejusmodi tempora inciderant, ut nihil consultius
haberent, quam ex vicina & potenti Comitum Marcanorum fami-
lia legere Episcopum, atque ab eo præsidium & vinculum pette-
re. His ita constitutis, Adolphus in Gallias Avenionem profectus, circa
suam causam in aula Pontificis egit. Pontifex qui tum bello inter
Gallos & Anglos componendo occupatissimus erat, rem commis-
tribus Cardinalibus, quorum judicio Adolphus probatus, nec mul-
tò post à Pontifice, frustra aliis interpellantibus, Monasteriensis Epi-
scopus renunciatus est. Inde Avenione regressus in Germaniam,
relictisque fratribus Theodorico & Everardo in literarum studiis
perficiendis, se ad Engelbertum patrum suum Episcopum Leo-
diensem contulit, à quo in castro Hujano & urbe Leodiensi latissi-
mum gratulantium vocibus exceptus est.

Balduinus
Ep. sacris
eleemo-
nynis &
fundatio-
nibus ad
mortem
se parat.

Balduinus Episcopus noster, quod ex senio & corporis debili-
tate ad extrema se deduci animadverteret, nihil sollicitius habuit
quam pietatis operibus & largitionibus in egenos factis sibi de-
curo vitæ exitu providere; interque alia altare unum *in honorem S.
Mariae genitricis Dei, nec non SS. Caroli et Henrici Imperatorum, et S.
Oswaldi Regis* (quod nunc S. Crucis dicitur) fundavit & dotavit;
alterum D. Mauritiij in Basilica Cathedrali tantis proventibus auxi-
sanxitq; ut non modò sacerdos aræ illi consecratus pro se & paren-
tibus suis quotidianum sacrificium offerret; sed & eam ex bonis per
industriam acquisitis fecit dotationem, ex qua Canonicos Cathedra-
lis & Bustoriani Collegij obligatos voluit ad annuas post obitum
suum vigilias & funebria sacrificia; quibus tam sui quam antece-
dentium Episcoporum, certa ad id fundatione carentium, memoria
precesque solemnes fierent. Quemadmodum haec ex tabulis eius,
festo Michaëlis die consignatis, accepimus.

Theodo-
ricus Cor-
beiens.
Abbas fe-
stum
Conce-
ptionis D.
Virginis
solemniter

Theodoricus verò Corbeiensis Abbas, vir insigni modestia &
pietate erga B. Virginem, Fratribus suis in concilium advocatis, fe-
stum conceptionis B. Virginis solenni ritu celebrandum Corbeiæ &
per omnia Cœnobia Corbeiensibus subjecta edixit; id cum Balduni
Episcopi nostri exemplo, à quo id jam antè factum diximus, addu-
ctus videri possit; tum multas gravesque causas in peroratione ad
Cœnobitas suos producit, non modò ab eximia Virginis sanctitate,
& divino

& divino beneficio, quo ab omni labore originali concepta colitur, sed à suis cœ-
à multis etiam miraculis suo ævo patratis; refert enim Ezelinum lebrari
Abbatem sui ordinis virum è naufragio erectum, quod singulari ob-
sequio intemeratae conceptionis suæ diem colere solitus. Alterum
clericu*m* in Segana fluvio submersi, cujus anima postquam ope Virgi-
nis corpori reddita, monuit Virgo clericu*m*, insisteret festo hoc die
colere sui memoriam ex tam immortali beneficio donoque conce-
ptionis suæ. Multa hujusmodi Theodoricus Abbas, quæ testimoni-
o etiam Anselmi aliorumque Patrum exaggerabat, certò polli-
centium, nunquam vel Abbatem, vel religiosum è gradu suo dejici-
endum, qui hanc celebritatem festi coleret. Vixit autem Theodo-
ricus Abbas, vir candidæ mentis hactenus, ut diximus, familiaritate
conjunctissimus Balduino Episcopo. Et jam uterque eò processerat
ætatis, ut ex senio & multis temporum necessitatibus ad quietiorem
apud superos vitam aspiraret.

Annus Christi 1358.

Innocentij VI Pont. 6.

Caroli IV Reg. 13, Imp. 4.

Balduini Episcopi Pad. 19.

Alterum, qui sequitur, annum Carolus Imperator magnam par-
tem consumpsit in Regno Bohemiæ & Praga exornanda; ubi inter-
pellatus à Theodorico Corbeiensi Abate rogatusque, ut Joani-
ni Rokkio, quem in oppido Montis Martis constituerat liberi comi-
tatus judicem, Cæsar sua auctoritate confirmaret, daretque illi simul
potestatem judicandi criminalium rerum causas, plectendique reos
etiam capitum supplicio; quod Imperator Theodoro*m* Abbati, viro,
quem ob spectatæ virtutis probitatem intimè semper com-
plexus est, ob prædonum grassantium licentiam hoc diplomate
indulxit.

Karolus quartus divina favente clementia Romanorum Imperator
semper Augustus, et Boemia Rex: Notum facimus tenore præsentium uni-
versis, quod licet religiosus Theodoricus Abbas Monasterij Corbeiensis in
Westvalia Devotus noster Dilectus, Honorabilis Joanni dicto Rochke de
monte judicium Comitatus liberi dominorum suorum in civitate Mers-
berg rite contulerit, ipsum quoque investendum duxerit, et ad talia, quæ sibi
de jure videbantur competere, confirmandum; Quia tamen virtute, con-
cessionis et investitura seu confirmationis prædictorum non potest in causis
criminalibus, quæ capitum et membrorum plexionem exigunt, exercere judi-
cia, nisi jurisdictione hujusmodi à Romana Imperatoria potestate suscipiatur,
quoq; sibi dignemur de auctoritate Baila, quæ ad hoc prosequendum exigitur,
Imperatoria majestatis clementia providere. Nos ad præfati Theodori*m*
Abbatis Monasterii Corbeiensis votivam supplicationis instantiam, meritis
probitatis, et circumspecionis industriam antedicti Johannis signanter in-
spectis,

Specieis, recepto prius ab eodem per discretum Joannem Glantz Notarium et Secretarium nostrum de officio judicatus exercendo, et prosequendo legaliter, corporaliter, et solito juramento. Ipsum de praefato Comitatu libero cum omnibus iuribus, consuetudinibus, gratiis, et emunitatibus ad eum spectantiibus cum plenaria facultate crimina et reatus quoscunque plectendi auctori. tate Romana Imperatoria praesentibus investimus, praesentium sub nostra maiestatis sigillo testimonio litterarum. Datum Pragæ anno Domini M C C L V I I I , die duodecima mensis Martii Regnorum nostrorum anno XI, Imperii vero tertio.

Rex Livoniae baptizatum est suscep-
pturum simulans Impera-
torem decipit.

*Rebdorius
in annal.*

Per vernum tempus Imperator in Imperium profectus, mense Julio Norimbergæ Regis Livoniae Legatos audiit. Denunciabant illi Regem suum cum gente Livonum velle Christianam religionem suscipere, & baptismum ablui. Latus co nuncio Imperator, mittit archiepiscopum Pragensem, supremum ordinis Teutonici Magistrum, aliosque honoratos viros Legatos in Livoniam; quibus cum Rex Livoniae Vradislanius locum condixisset, in quo Natali Christi die ipse & Imperator convenienter, coramque omnia repertractarent; eoque magno praesulum, & procerum comitatu se contulisset; Rex fecellit fidem, nec accessit: literas interim in novum dolum compositas dedit ad Imperatorem, quibus significabat non prius se ad fontem baptismatis accessurum, quam terræ a Teutonici ordinis viris in Prussia occupatae sibi redderentur. Ita delusus Imperator infecto negotio rediit in Bohemiam.

Trithemius. Armis licet per Imperium raro pacis dono quiescentibus, tan- ta hominum strage pestis ab Augusto ad Natalem Christi grassabatur, qua innumera multitudo brevi tempore consumpta est. Tanquam Martis flagello, cessante, altero pestis flagello Germania calliganda, atque iræ numinis obnoxia maneret.

Lata per hæc Adolphi Marcani Comitis & Monasteriensis episcopi inaugratio, quem Dominica Sexagesimæ Engelbertus Leonensis Episcopus, Adolphi patruus, magno procerum & nobilium Westfalorum comitatu in urbem Monasterensem introduxit: nec minori gratulantium plausu à Clero populoque exceptus est. Sicut hæc Levoldus scripsit, eaque narratione Chronicon suum clausit, scriptor judicio bonus, qui virtutes regentum ita commendat, ut Gobelini vita non dissimulet. Praclare antiquitatum cognitioni consultum esset, si ut ille Marchiam, ita singulæ provinciæ & Episcopatus suum scriptorem sortitæ fuissent; at nescio quo fato aut genio nulla prope Germaniæ gens negligentior in scribendis rebus gestis, quam Westfali. Verum quo anno hic jam octogenarius scribere desit, nascitur Paderbornæ Gobelinus Persona auctor Cosmodromij, novusque historicus, brevis quidem hactenus, & non nisi per abrupta incedens, sed quo tamen nemo melius res Episcoporum nostrorum attigit,

attigit, aut plus lucis ex illa temporum & scriptorum caligine dedit,
plenior aliquando ac certior ubi res suorum temporum exponet.

Ac ne Balduinum Episcopum nostrum hujus anni memoria Transactio inter Episcopum Paderb. & Comites Lippenses de Comitatu Swalenbergensi transcamus, haud intermittenda transactio, cum Comitibus Lippiensibus. Emerat Balduinus Episcopus noster, ut supra relatum, partem Comitatus Swalenbergensis à duabus viduis, postquam Comitatus ille herede masculo vacuus erat. Id cùm malè haberet Ottonem & Bernardum Comites de Lippia fratres, litemque intendenter Episcopo, res in hunc modum composita est. Media pars Comitatus, quæ Henrici Comitis Swalenbergensis erat, cùm castris, Svalenbonis, decimis, Castrensis, Vasallisque Episcopo Paderbornensi, & Successoribus: pars autem quæ Henrici, alteraque quæ Guntheri Comitum Swalenbergensium erat, Comitibus Lippiensibus cedet, hac nimirum divisione, ut quarta tantummodo pars Paderbornensis, & duæ tertiae Lippiensibus obveniant. Conventumque præterea in has pacis leges. Bellum si quod inter Comites & Paderbornenses exortum fuerit, Comitatus Swalenbergensis extra hostilitatem partium intactus manebit. Neutra pars sine alterius consensu venditionem & bonorum abalienationem faciet. Feuda suæ cuique parti serventur libera. Castri Swalenbergensis portæ, muri, turres communia sint utrique: Castrenses castrique custodes pro utriusque partis voluntate imponentur, & si res poscat, amoveantur. Tam Paderbornensis Episcopus, quam Lippiensis suos praefectos, judices, & bonorum ministros habeant; & quæ præterea Castrorum more ac jure recepto utrumque convenere; ut hæc in tabulas relata fuere, festoque D. Antonij die partium juramento sigillisque confirmata tenemus. Paderbornenses sibi Comitatus partem vendicabant justa emptione, Lippienses hereditario titulo; quippe Comitum horum Ottonis & Bernhardi avia, Alheidis, seu Kunegundis, ut Pideritius retulit, filia Comitis Swalenbergensis Bernardi Episcopi nostri mater, & Guntheri Episcopi nostri soror. Igitur peculium hoc Comitatus Swalenbergensis, quod hodiecum possidet Ecclesia nostra, Balduini industria comparatum est.

Annus Christi 1359.

Innocentij VI Pont. 7.
Caroli IV Reg. II. Imper. 5.
Balduini Episc. Paderb. 20.

Carolus
Moguntia
cum
Electori
bus per
tractat de

Imperio
bene ad
mini
in magna strande

Imperator dehinc anno proximo Moguntiam accessit, ut cum Moguntino, Coloniensi, Trevirensi Archiepiscopis, ac Ducibus Bavariae & Saxoniae Electoribus de Republica pertractaret. Adebat ibi simul Innocentij VI Pontificis Legatus pro veteri instituto subsidia Apostolicæ Cameræ pecuniamque flagitans. Quem cùm magna strande

in magna Principum corona audisset, Legatum benignè ac sapienter monuit, primas potius curas converteret in formandos Cleri mores; hunc enim ita se corruptum deprehendere in Germania per superiorum temporum bella, ut nisi luxus ac cetera vitia corriganter, Odoricus in his, Eccles. constitutum sibi sit proventus cleri redigere ad fiscum, aut in alios piorum hominum usus convertere. Quod ubi ad Pontificem relatum est, probavit quidem Pontifex Imperatoris Zelum; sed quod hæc sine Pontificis auctoritate sibi sumeret scriptis ad Carolum literis reprehendit.

*Nauclerus gen. 46.
Serrari in Mogunt. Brover. l. 17. annal.
Annales Boic. pag. 2. lib. 5.
Publicè castigat luxum vestium in Cuno- ne Falckensteino.* Adstabat tum fortè Cuno Falckensteinus Moguntinus Canonicus, cuius supra meminimus, vestitu in luxum composito, penlam sive capitum, ut vocat Nauclerus, gestans sericis segmentis varie distinctum. Hunc ubi Carolus Imperator conspicit, heus, inquit, capitum tuum mihi accomoda; quo accepto, capiti suo imposuit, conversusque ad proceres: Nunquid, inquit, militem potius quam clericum refero. Mox ad Gerlacum Moguntinum Archiepisco- sum, si qua tibi cleri tui cura est, hoc age primum, ut luxum vestium clerique mores corrigas. Valuitque hæc publica admonitio tan- tum apud Cunonem, ut vitam in alios mores formaret, isque sit ha- bitus, qui post Trevirensis Archiepiscopus postularetur.

Pragam reversus Imperator, animum curasque intendit in Saxoniam; quæ licet disciplina ceteris Germaniæ partibus esset in- tegrior, multum tamen vexabatur à politicis Principibus, & urbibus potentioribus: lataeque ab his erant leges, quibus tota Ecclesiastica libertas in discrimen venit. Quæ postquam ab Episcopis ad Caro- lum relata sunt, aurcam ille edidit constitutionem, quam hic re- ferre interest.

Caroli Imp. consti- tution super li- bertate Ecclesi- astica. Carolus divina favente clementia Romanorum Imperator semper Augustus et Bohemia Rex ad perpetuam rei memoriam. Etsi imperiali clementia, quorumlibet de votorum fidelium, quos sacrum Romanum ambit imperium, ex officii debito teneatur necessitatibus, et injustis operationibus consulere, et de opportunitis remediis providere; ad illos tamen permixtum dirigitur nostræ mentis affectio quos indebito pati cognoscimus, quorumque oppressionibus status Ecclesiasticae libertatis, quem semper nostris tem- ribus augeri volumus, nonnihil minuitur et minus debito pergravatur. Sane ad Imperialis majestatis audientiam pro parte honorabilium prelato- rum, Canonicorum, et prælatorum Clericorum inferioris Saxonie, Magde- burgensis, Bremensis, et vicinorum locorum, ac provinciarum insinuatione querulosa specialiter est deductum, quod seculares quidam in potestatibus et officiis publicis constituti, videlicet Duces, Comites, Barones, et alii Domini temporales, nec non Consules civitatum, oppidorum, villarum et locorum Re- etores dictarum Magdeburgensis et Bremensis provinciarum, timore pos- posito, statuta singularia et iniquas ordinationes motu proprio et de facto contra personas Ecclesiasticas, Ecclesiarum, et locorum religiosorum liber- tates,

tates, et privilegia condiderunt, eisdemque publice et de facto insistere presumserunt, contra legitimas, civiles, et canonicas sanctiones, ut puta, quod nulla bona temporalia in potestate Ecclesiastica transferantur. Nec non Clerici in sacris constituti ad agendum seu testificandum in civilibus et maxime prius causis aliquatenus admittantur: Quodque excommunicati laici, et publice denunciati in civili foro minime repellantur. Item praedicti Domini temporales, consules, et rectores per secularem potestatem res et bona clericorum occupant et arrestant. Oblationes fidelium diminuunt et restringunt. Exactiones et tallias indebitas de bonis et redditibus Ecclesiarum exigunt et extorquent. Possessiones Ecclesiarum et personarum earundem devastant incendiis et rapinis. Contractus inter Clericos et Laicos factos legitime ad libros civitatis, villarum et locorum recusant inscribere ac sigillare. Donata et legata ad fabricas et Ecclesiarum structuras contra voluntatem prælatorum et aliorum, quorum interest, usurpare presumunt contra justitiam, in fraudem et odium Clericorum. De bonis etiam et in rebus Clericorum, quas non causa negotiationis, sed pro usibus propriis per terras ducunt, seu duci faciunt, thelonum exigere, et recipere non verentur. Et confugientes ad Ecclesias et cemiteria inde extrahere contra sanctiones imperiales presumunt. Quæ omnia et quilibet obinde secuta, cum per sacras, civiles et canonicas sanctiones expresse reprobata sint, et in fraudem Ecclesiasticae libertatis de facto presumpta, de Principum, Ducum, Comitum, Baronum fideliumque nostrorum consilio ex certa scientia et imperiali auctoritate cassamus, irriuiamus, annullamus, cassaque et irrita, et nullius esse momenti penitus dicimus, et expresse pronunciamus. Præcipientes sub indignatione imperialis banni universis et singulis dictarum Magdeburgensis et Bremensis provinciarum, et locorum vicinorum Dominis temporalibus, Consulibus, potestatibus et in officiis publicis constitutis, quatinus mox visis aut intellectis presentibus dictis fororum statuta et ordinationes, sicut in præjudicium Ecclesiasticae libertatis edita sunt, omnino revocent, et de luce tollant: quodque secundum ea non judicent amplius, nec sententias dicent, aut eisdem in judicio vel extra iudicium quomodolibet per se, et contra Ecclesiasticanam libertatem potiantur. Item pronunciamus et declaramus imperiali auctoritate, quod quicunque Laicus cuiuscunque status vel conditionis extiterit, ausu sacrilego et propria temeritatis audacia sacerdotem, vel clericum secularem vel religiosum diffidaverit, proscriptiperit, captivaverit, spolia verit, occiderit, mutilaverit, aut in carcere detinuerit, ac hujusmodi maleficia perpetrantes scienter receptaverit, vel favorem in his præstiterit, præter penas à sacris imperialibus et Canoniciis sanctionibus eis inflictas, sunt ipso facto infames, et omnibus honore privati, nec ad placita vel consilia nobilium aliquatenus admittendi. Volumus etiam, hortamur, et requirimus Episcopos et Prælatos, Canonicos, ut hanc nostram legem et constitutionem in Synodis et Ecclesiis publicari procurent, ne in præmissis excedentes per simulatam ignorantiam suas malitias valcent excusare. Nulli ergo omnino hominum licet nostræ cassationis, irritationis, annulationis, nec non pronunciationis, et declarationis paginam quovis ausu temerario

rario infringere, aut eis quomodolibet contraire, sub pena quinquaginta marcarum puri auri, quas ab eo qui contra fecerit totiens, quotiens contra factum fuerit, irremissibiliter exigi volumus; et earum medietatem nostrum perialis aerarij sive fisci, residuam vero partem injuriam passorum usibus applicari.

Signum Serenissimi Principis et Domini, Domini Caroli IV Romarum
norum Imperatoris invictissimi et gloriosissimi Bohemiae Regis.

Testes hujus rei sunt venerabilis Arnestus Pragensis Archiepiscopus, Johannes Olomucensis, Johannes Luchonisleni, sacrae Imperialis aulae Cancellerius, et Theodoricus Mindensis Ecclesiarum Episcopi. Illustres Rodolphus Saxonie, Balbo Opulensis, Primislaus Thesinensis. Duces et Principes stabiles Burchardus Burggravius Magdeburgensis, magister nostra curia, Henricus de Monfort. Comes et nobiles Siblineo de Hasenburg, Fisco Wilharceitz, et alii quamplures nostri Principes, nobiles et fideles, prae- tium sub bulla aurea typario nostro impressa testimonio literarum. Datum Praga anno Domini MCCCLIX. Indictione XIIII. IIII Idus Octobri regnorum nostrorum anno XIV, Imperii vero V.

Hæc Carolus religiosissimus Imperator; qui si nunc in Saxoni- am rediret, videretq; ex ea omnes Episcopos, Sacerdotes, Monachos, omnemque clerum proscriptum, bona Collegiorum & Cœnobiorum abrepta in spolium, avitam majorum religionem in deteritas & multiplices sectas conversam, quantum non cum Carolo M. terisque Regibus & Catholicis Imperatoribus damnaret Saxonum nostrorum impietatem & insaniam?

Baldinus Episcopus noster et si jam ex senijs morbis ad super- Ep. Di- mos vitæ dies pervenisset, non tamen intermisit Ecclesiæ suæ pati- cesis adjicit Castrum Leveno- we, nunc ab eadem per alios abstra- etum. Baldinus Episcopus noster et si jam ex senijs morbis ad super- mos vitæ dies pervenisset, non tamen intermisit Ecclesiæ suæ pati- cionum amplificare. Emit enim hoc anno ab Herboldo Welfi- borchio & Werneru Ravenone, Erbrachio fratreque ejus mil- tibus quartam partem castri oppidique Levenowe, unaque judi- cium, decimas, agros, pascua, piscinas, & quidquid posse- sione illi inhærebat. Sicuti hac super re literæ apud nos servan- tur in chartophylacio nostro XIV Februarij conscriptæ. Castrum id atque Oppidum Levenowe ad Dimolam fluvium haud procul Warburgo nostro olim intra veteres diœcesis nostræ fines, & no- stra demum memoria, postquam hæresis omnia corrupit, à Lan- gravio cum ceteris diœcessis nostræ castris & bonis aversum, Hassia- que pronunciæ inclusum est.

Theodo- ricus Ab- bates Corb. & Baldu- vagos, ordinisque desertores, oberrare per provincias, lege fa- nus Ep. Vivebat ad eum diem Theodoricus Corbeiensis Abbas, vir priscæ pietatis fervorisque in disciplina religiosa conservanda. Isbas Corb. cùm deprehendit Monachos quoïdam Fratrum ordinis minoris & Baldu- vagos, ordinisque desertores, oberrare per provincias, lege fa- nus Ep. cra

cra in eos agendum censuit, comprehensosque ad poenam postulavit. Quod cum Provincialis, & praeses Monachorum, quem <sup>Ivagos or-
dinus Mi-</sup> Guardianum vocant, indigne ferrent, extraque potestatem Ab-^{norum}
batis contenderent Monachorum judicium, ad Balduinum Episco-^{religiosos}
pum nostrum provocatum est, tanquam loci ordinarium judicem
& Episcopum. Et Balduinus Episcopus, cum hanc publicae offendit,
fionis emendationem sui munera esse intelligeret, vagabundos
illos Monachos, juxta synodorum praescripta, vi intra claustra
reduci jussit.

Nec multum hic superstes integerrimus Abbas Theodori-
cus; cum haec sexto Maji, festo nimirum S. Joannis ante por-
tam latinam, agerentur. Quippe ante festum Virginis in Cœ-
lum Assumptæ jam hoc eodem anno Spigelius Monachus Corbei-
ensis & Praepositus in Rhode delectus fuit in locum Theodorici Ab-
bas Corbeiensis; his tamen conditionibus ante praescriptis, ad quas
non juramentum ipsis tantum, sed & Fidejussores vades postu-
lati; fucre autem hujusmodi. Jura, consuetudines, constitu-
tiones, ordinationes, ac statuta Cœnobij servabit integras: lite-
ras Abbatum Cœnobia traditas relinquit: Ecclesiam Corbeien-
sem, fratres, ac subjectos homines pro viribus tuebitur; jura,
possessiones, decimas, & dotes Ecclesiarum suarum sine consen-
su Cœnobitarum non alienabit: bona Cœnobitarum non con-
vertet in usus Abbatis: castra ac munimenta Cœnobii, postquam
persolutis debitibus redemerit, reddet juri Abbatis & fratribus: suis
impensis procurabit sibi confirmationem à sede Apostolica, &
jura regalia ab Imperatore. His obtentis, dabit, qui fide jube-
ant: fuereque Henricus de Wende, Theodoricus Schawe, Wer-
nerus de Sunrike, & Fridericus de Amelungessen milites. Con-
venta haec memorantur Huxtariæ Anno M C C L I X in pervigi-
lio Virginis Assumptæ.

Praeactâ electione, Spegelius misit Avenionem Legatos ad
Innocentium VI Pontificem, qui confirmationem impetrarent.
Verum licet electio haec vitio facta esset, quod sine Apostolicæ
sedis auctoritate, uti in ejusmodi literis & proximis Pontifici subje-
ctis Cœnobii poscebatur, ad suffragia processissent; Pontifex
nihilominus pro suprema sua potestate, vitium explendo, Spe-
gelium Abbatem esse jussit, ejusque electionem hoc diplomate
ratam habuit.

Innocentius Episcopus Servus servorum Dei. Dilecto filio Hen-
rico Abbatij Corbeiensis ad Romanam Ecclesiam nullo
medio pertinentis, Ordinis sancti Benedicti Paderburnensis diecesis
salutem et Apostolicam benedictionem. Inter sollicitudines varias,
quibus assidue preminur, illa potissimum pulsat et excitat mentem

nostram, ut status Ecclesiarum et Monasteriorum omnium curæ no-
stræ divina providentia commissorum, et præsentum ad Romanam Ec-
clesiam immediate spectantium, spiritualiter et temporaliter augeantur,
quodque illis, quæ suis destitutæ pastoribus vacationis incommoda de-
plorare noscuntur, tales ministros præficere studeamus, per quorum
regimen utiliter et salubriter valeant gubernari. Dudum siquidem
quondam Thiderico Abbe Monasterij Corbeiensis ad dictam Ro-
manam Ecclesiam nullo medio pertinentis Ordinis sancti Benedicti
Paderburnensis diœcesis ipsius Monasterij præidente, Nos cupien-
tes eidem Monasterio, cum vacaret, per Apostolicæ sedis provi-
dentialam utilem et idoneam præsidere personam, provisionem ipsius
Monasterii ordinationi et dispositioni nostræ duximus ea vice spati
aliter reservandam, decernentes ex tunc irritum et inane, si sens
super hys à quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter con-
tingeret attemptari. Postmodum vero eodem Monasterio per ipsius
Thiderici Abbatis obitum, qui extra Romanam curiam diem clau-
sit extreum, vacante, dilecti filii conventus ejusdem Monasterij
reservatione et decreti prædictorum, ut afferitur, ignari, te ipsius
Monasterij Monachum ordinem ipsum expresse professum, et subdia-
conatus ordine constitutum, in eorum et dicti Monasterii Abbatem,
licet d'facto concorditer elegerunt, tuque reservationis, et decreti præ-
dictorum, ut afferitur similiter inscius electioni hujusmodi illius tibi
presentato decreto consensisti, et jam de facto et deinde hujusmodi refor-
matione et decreto ad tuam deductus notitiam hujusmodi electionis me-
gotium proponi fecisti in consistorio coram nobis. Nos igitur at-
tentantes electionem prædictam, et alia inde secuta post, et contra re-
servationem, et decreta prædicta acceptata fuisse, eaque, prout erant,
irrita et inania reputantes, et ad provisionem ipsius Monasterij, de qua
nullus præter nos hac vice se intromittere potuit, neque potest, reser-
vatione, et decreto obstantibus supradictis, ne longæ vacationis subja-
ceret incommodis, paternis et sollicitis studiis intendentes, post delibe-
rationem, quam super hoc cum nostris fratribus habuimus diligentem,
denuo ad te, cui de religionis Zelo, litterarum scientia, vita ac
morum honestate, spiritualium providentia, et temporalium circumspe-
ctione, et aliis multiplicium virtutum meritis laudabilia testimonia per-
hibentur, direximus oculos nostræ mentis, quibus omnibus, nec non
dictorum conventus te eligentium unanimi voluntate attenta medita-
tione pensatis, de persona tua præfato Monasterio de dictorum fratrum
consilio auctoritate Apostolica providemus, teque illi præficimus in Ab-
batem, curam et administrationem ipsius Monasterij tibi in spirituali-
bus et temporalibus plenarie committendo. In illo, qui dat gratias,
et largitur præmia, confidentes, quod præfatum Monasterium per tua
circumspectionis industriam, gratia tibi assistente divina, prospere diri-
getur, et salubriter dante Domino suscipiet incrementa. Quocirca dis-
cretioni

cretioni tuae per Apostolica scripta mandamus, quatinus ejus regimini dicti Monasterii suscipiens reverenter, sic te in eo solcite et prudenter exercendo exhibeas studiosum, quod Monasterium gubernatori provido et fructuoso administratori gaudeat se commissum, tuque prater aeterna retributionis praemium, nostram et dictae sedis benedictionem et gratiam uberiori consequi merearis. Datum Avinio- ni. X Calend. Januarij, Pontificatus nostri anno septimo.

Hunc in modum Pontifex alteras scripsit literas ad Cœnobitas ejus Monasterij, quibus imperat, ut Spiegelum Abbatem recipient, eique ut pastori suo obedientiam præstent. Tertias deinde addidit ad vasallos & beneficiarios ejus Cœnobij, jubet que ut fidem & obsequium Abbatii delecto à se & confirmato deferant. Quemadmodum omnes hæ literæ Apostolicæ eodem die Avenione confignatæ apud nos servantur. Submisit deinde sub initium anni sequentis Innocentius VI Pontifex magnificum Corbeiensibus diploma, quo omnia illorum privilegia à Cæsaribus & Regibus data, ad eum modum, quo Bonifacius fecerat, ex integro instaurat.

Hoc demum anno Godefridus Comes Arnsbergensis, quem ante ex Episcopatu Osnabrugensi transvectum diximus à Pon-
tifice ad Archiepiscopatum Bremensem, primùm à Mauritio Comite Oldenburgenſi à Canonicis electo, deinde à Gerhardo Comite Hojano, quem Mauritio in administratione Episcopa-
tūs subrogārat, adeo intestinis dissidiis turbisque agitatus fuit, ut consultum habuerit Archiepiscopatu se abdicare; quem mox in Albertum Canonicum Magdenburgensem, Magni Ducis Brunswicensis filium, approbante Innocentio Pontifice, transtulit, modica sibi ad vitam privatam portione reservata: ita virum, qui ad magna aspirarat, fortuna delusit; quietior feliciorque futurus erat, si in Episcopatu Osnabrugensi perstisset. Poenam hanc à tergo hæsiſſe volunt Godefrido, quod dum Osnabrugensis Episcopus esset, stipem annuam pauperibus fundatam in profanos usus averterit, eoque glires etiam, quos Bruno Episcopus olim ejecerat, magno nōumento in diœcesin & urbem retraxerit, quæ fabulis propria reputes.

Annus Christi 1360.

Innocentij VI Pont. 8.

Caroli IV Reg. 15. Imp. 6.

Baldwini Episcopi Pad. 21.

At

Balduinus Ep. in Co-
adjuto rem adle-
git Hen-
ricum Spiegel-
um, Ab-
batem Corbei-
ensem.

At Balduinus Episcopus noster, quod jam ex podagra & paralyssi, ut Gobelinus noster scribit, afflectaretur, accederetque grave senium, muneri Principis & Episcopi impar, ulti hoc onus rejecit in alium: cooptavitque Adjutorem, consentientibus Canonicis Cathedralis Ecclesiae, Henricum Spiegelum, quem non ita pridem Abbatem Corbeensem delectum, & à Pontifice confirmatum diximus. Magnam cum hoc viro jam ante contraxerat familiaritatem Balduinus, cùm Rhodensem Præpositum ageret; multumque ejus opera usus fuerat in tractandis publicis negotiis, adeoque semper probarat viri hujus prudentiam, industriam, & magnanimitatem, ut dignum censeret, cui vicari Episcopatus administratio præ ceteris Cathedralis Collegij Canonicis committeretur. Quod simul argumento est, raros tum in Collegio Cathedrali è nobilitate fuisse Canonicos, quibus hoc munus imponi posset; ut Monachum è Corbeensi Cenobio advocare necesse fuerit. Accedebat generis nobilitas, & splendor potentiaque familiæ; quippe è veteri Spiegelorum Desenbergicorum diœcesis nostræ familia ortus, multorum consanguineorum & popularium gratia valebat. Igitur Henricus simul Abbas Corbeiensis, & Balduni Episcopi nostri Adjutor, utroque munere eò opportunius fungi coepit, quod & Corbeia intra diœcesin Paderbornensem esset, & multa castra bona que ad mutuam defensionem ex foedate communia cum Episcopo Paderbornensi haberet, alterque præsul alterius ope haec tunc scitutatus esset adversus vicinos hostes & bonorum deprædatores.

Neque hoc anno, qui seculi hujus erat sexagesimus, aliud à Balduno actum reperio, quam quod altaria omnia, quæ erant in Ecclesia Collegij Bustorfiani intra urbem erecta, & à piis fundatoribus dotata, Pontificali auctoritate pridie inventionis S. Crucis probarat consecravitque. Quod reliquum vitæ habuit, quicquid sacra, assiduis precibus, & pietatis operibus, ac mortis, quam imminere sensit, meditationi impendit.

Annus Christi 1361.

Innocentij VI Pont. 9.

Caroli IV Reg. 16. Imp. 7.

Balduni Ep. Pad. ult.

Henrici Spigelii Ep. Paderb. 1.

Balduni Ep. obitus ccxli mense magno Martium senibus fatalem, ac pridie Calend. Aprilis & laus moritur; quem diem mortis ex hoc anno consignarunt nobis Necrologium ædis Cathedralis & Cœnobij Abdinghoviani: ad juncta quæ

unctaque est simul annua memoria parentum ipsius, ob singularem donationem Cœnobitis factam; tametsi in Necrologio Wilbacensi mortis dies ad vi Idus Aprilis adscripta sit; sicuti erroris quoque comperti Bruschius, Cleinsorgius, Kersenbrochius, qui anno superiori extinetum tradunt, ac viginti annos Episcopatum gessisse, cum is in xxii extrahendus sit. Funus illatum in Basilicam, conditumque in medio Ecclesiae ad aram, quam istic exerat, ubi sepulchrum sibi vivus pararat, & ritu cœmeterij consecraret: additis etiam xi dierum indulgentijs, quotquot precan-do obirent. Tam sollicitus fuit pro levamento animæ suæ, si quæ noxa expianda maneret, quam piè se omnibus sacris munitus, in mortem composuit. Ara hæc, quam pro duobus sacerdotibus dederat, ad quam alter sacerdos sub ortum solis, alter ante solemnia sacrorum quotidie sacrificium offerret, post mortem Balduini, quod loco importuno consisteret, submota est, eoque monumentum, quod è terra altius erectum erat, depresso, & pavimento æquatum. Posita & statua à Balduino Episcopo, habitu decora, ad posteritatis memoriam, quæ hodiecum in Basili-ca conspicitur. Præsul, ut Gobelinus noster scribit, afabilis fuit, mitis, omnibus per caritatem, qui vel ex eo in magna apud popu-lum veneratione fuit, quod pontificalia munia, ordinem confe-rendo, chrisma consecrando, Ecclesiæ dedicando, & confirma-tionis sacramentum administrando, ceteraque, sicut omnes ante Episcopi haec tenus fecerant, per se obierit, nulla unquam Vicarij Episcopi opera usus; id quod post ejus excessum ceteri, ut idem auctor retulit, minus præstiterere. Invaluerat jam passim per Ger-maniam & Saxoniam, ut Episcopi aut amplitudine diœcesium, aut publicis munerum occupationibus impediti, in hanc partem sacratissimi muneris, quod ex potestate ordinis excellentissimum habent, vicarios sibi Episcopos, quos suffraganeos dicimus, adle-gerint; quo pravò usū, & contemptione rerum divinissimarum, Deus videri potuit offensus, qui tot Episcopatus, nascente post hæ-resi, in manus secularium Principum, quibus illi quam avitis Epi-scopis similiores esse voluere, transtulit. Quo factum est, ut in tam amplis & tot opulentis Christi patrimoniis, quæ propter sacram Episcopi eminentiam à Regibus & Cæsaribus data auctaque sunt, nec Episcopi nec Principes passim per Saxoniam conspiciantur; tanquam & Deus rursum diceret: *Quia repulisti me, repellam, te, ne sacerdotio et Principatu fungaris mihi.*

Reperio & inter literarum nostrarum monumenta tabulas Simonis Lippiensis Comitis, quibus testimonio Ermgardis ma-tris, Ottonis fratris, Alheidis, Catharinæ, & Margarethæ sororum decimas agrorum ad urbem Lemgovensem confignat Virginibus Cœnobij, quod in nova urbe sub patrocinio B. Virginis colebat.

Sub

Theodo- Sub id tempus simul Theodoricus Mindensis Episcopus,
rico ab de quo & supra relatum, gesto in nonum annum Episcopatu-
Episcopa- m, Caroli Imperatoris studio, & Pontificis auctoritate, ob raras naturae
tu Min- virtutumque dotes, translatus est ad Magdenburgensem Archi-
densi ad episcopatum; quem ille pari cum laude bonoque in septimum
Archiep. annum gubernavit. Raro sanè per id tempus exemplo Episcopi,
Magden- qui obscurlo loco natus, & ex Cistertensi Monacho delectus,
burgen- translatu, quatuor ordine Episcopatus administravit; sed Caroli Impera-
sem toris patrocinio, apud quem in pretio erat, subnixus. In hujus
Mindensi Ecclesiae locum Pontificis auctoritate subiectus Mindæ Episcopus Ger-
præficitur hardus, eo nomine secundus, Schowenburgensis Comes. Jam
Gerardus II Comes ante ex eadem Schowenburgicorum Comitum familia Gerhar-
Schawen- dus I Episcopatum illum gesserat. Tertius Schowenburgensis
burgicus. Comes per id tempus Hildesiensis Episcopus à Pontifice con-
Chron. tutus. Tam fecunda hæc domus erat, cùm à toga sacra,
Mind. priscæ religionis cultu non minus quam sago militari,
Leerbeckius familiæ decus, & Comitum gloria
in Chron. quæreretur.

Chron.
Mind.
Leerbeckius
in Chron.
Grantz. in
Metrop.
Chron.
Hildef.

ANNA